

پلائی ٹوکری

ناول

رجانک

عبدالخالق خالد

مزید کتب پڑھنے کے لئے آج ہی وزٹ کریں : www.iqbalkalmati.blogspot.com

ادبی کمیٹی بلوچ ویلفیئر ایسوسی ایشن

پیدہ رجانکار اجازت کس کے کتاب عنایتی ۶۰۶ ہرے چاپ ہشتک لت نہ لت

بلوچی زبان عنایتی شاعر و لہجہ مبارک قاضی

نام

کتاب نام	پتانی نوکری
رجانکار	عبدالخالق خالد
اولی چاپ	مارچ ۲۰۰۷
دائگ	۱۰۰۰ (ہزار)
چاپ جاہ	مہر آئی پرنٹرز، کراچی
کیورنگ	آفتاب حسین
پروف ریڈنگ	عبدالجبار غریب
مارکیٹنگ	اصغر علی مہر آئی / صادق کولواہی
بہا	۱۲۰ کلدار

✳ کتاب چہ جہل کے کتابجاہاں رسیت ✳

پاکستان نیوز پیپر اسٹال ایسٹ کراچی	سید ظہور شاہ ہاشمی ریفرنس لائبریری
جعفرانی بک اسٹال لی مارکیٹ کراچی	دہکان گارڈن ملیر کراچی
پاک نیوز اینجینیئر مین روڈ تربت مکران	شمینہ بک ڈپو اہام بخش مارکیٹ ملیر کراچی
بلال بک ڈپو مین روڈ تربت مکران	شہید قاضی راؤ بک اسٹال گلشن حدید کراچی

• پوسٹل ایڈریس •

آفتاب حسین شفیع محمد گوٹھ UC5 بن قاسم
ٹاؤن لائٹھی کراچی پوسٹل کوڈ ۷۵۱۲۰

پیش لہز

چونیں ہم قصہء ناولے کہ آکجام ہم زبانء ہشتنگ بہ بیت
 آرا ہر ہا مردم و انیت کہ آہا زبانء سر پد بیت، ءچہ قصہء جوانیء خوبیاں
 اثر مند بیت گڑا آرا وتی ماتی زبانء رجینگ ء کوشست ء کنت، پرچیکہ یک
 مان آویکیں قصہء جوانی ہمیش انت کہ ہر زبانء کہ آرجینگ بیت ہما زبانء
 تہا آئی ء تام گیشتر ء دشر بیت۔ ”اے ناول ہند ات ء جرمنی ء یک عالمے ء
 نویسنگ ات کہ آئی ء نام ’کرسٹاف وان شمد’ ات۔ آ وجہ ۱۹۶۸ء سال ء
 ’فرائونیا’ ضلعہ ء یک کسانیں مینگے ء ودی بوتگ ات، ء ۱۸۵۴ء
 سال ء مرت۔ آ یک ٹوہیں پلوری ات، ء کتہیں وحد ء سرکاری اسکولانی
 انسپیکٹر ہم بوتگ ات۔ آئی ء زہگانی واستہ بازیں کتاب نبشتہ گنگ اتنت،
 چوشکہ ’انجیل ء تاریخ’ ء ’خدا ء بارہ ء ہند اتی زانت’ ء دگہ گپانی کتاب، کہ
 درست اولسر ء ۲۳ تا کاں (جلداں)، ء گڈا دومی رند ء ۱۸ تا کاں چاپ کنگ
 بوتنت۔ چہ ہا کتاباں اے ’پلانی ٹوکری’ چہ درستوں جوانتر انت، کہ جرمنی ء سک

۲
 بازوانگ بیت، ء بازبر ء انگریزی ء فرانسیسی ء یورپ ء چیزے دگہ زبانان
 ہم رجینگ بوتگ۔ اے کتاب: جنک، بچک، کسان ء مزن درستانی واستہ بے
 مٹہیں سوغاتے! یک مان آویکیں ناول یا قصہء بستار ء اشی ء تہا روحانی ء
 اخلاقی زانت جوانی ء دیگ بوتگ۔“ ولجہ مرزا قلیچ بیک ء اولی مارچ ۱۹۱۱ء
 سندھی زبانء ترینت ء سرجم گت ء سندھی ادبی بورڈ حیدرآباد (سندھ) ء
 اولی ایڈیشن ۱۹۵۹ء شنگ گت، اے کتاب سندھ ء دراہیں یونیورسٹیانی
 لیکچر ء کورساں ہوار انت۔ اے کتاب ء وانگ ء پد من ہے مارت کہ اگہ
 اے بلوچی زبانء رجینگ بہ بیت تہا ائم ء دوست دارگ بیت، پرے خاترا
 من اے کتاب ء رجینگ ء کوشست گت پہ ہے اُمیت ء کہ منی اے جہد بے
 فاندگ نہ بیت۔ یک انسانے ء بستار ء ائم ء گوں من کوتاہی ہم بوت
 کنت، من چہ وانوکاں اُمیت کشاں کہ آ وتی دُڑیں پنت ء سو جاں ندر
 بہ کنت تاں آویکیں ایڈیشن گہتر کنگ بہ بیت۔

عبدالحق خالد

۲۰۰۶-۱۰-۲۳

کراچی

مزید کتب پڑھنے کے لئے آج ہی وزٹ کریں : www.iqbalkalmati.blogspot.com

		﴿ پچھین ﴾	
۱۳۰	”میری“ دنیگہ ہم ارس گوار گانت	-	پتہ چک
۱۳۵	پدیء گرانیں وئیل	-	اولی در
۱۳۵	واجہ خدائے کمک کنیت سربیت	-	دومی در
۱۳۰	واجہ خدائے دست	-	سبھی در
۱۳۸	”میری“ بے گناہی چون پدر بوت	-	چاری در
۱۵۸	نیکیء موز	-	پنجمی در
۱۶۳	واجہ خدائے قدر تانی بہکلی کار	-	مقدمہ
۱۷۱	”صنوبرانی“ ڈگارء سیکل	-	پدریں گدار
۱۷۹	یکلیں جو پا	-	سزائے آئی سرائل کنگ
۱۸۶	رندء پشومانی	-	سکئیء سومر
۱۹۱	”میری“ء ”اسپیرگ“ء واہرگ	-	وشیء برانز
۲۰۳	قبرء شک	-	ماں ڈگارء آسراتیں روج
			”جیکب“ء نادراہی
			”جیکب“ کی مرگ

-----☆-----

مزید کتب پڑھنے کے لئے آج ہی وزٹ کریں : www.iqbalkalmati.blogspot.com

اولی در

﴿ پتء چک ﴾

کس اس سد سال ساری ء گپے کہ جرمنی ء "اچھبرگ" نامیں یک کسانیں
شھرے ء یک ایماندار ء سرپدی مردے جد مہمات، کہ آئی نام "جیکب
روڈ" ات۔ تنے وھدی آ غریبیں بچکے ات کہ آوڈء آھنگ ات، پمیشا کہ
اچھبرگ ء نوابانی قلات ء ماژیانی کش ء ہستیں باغاں بزگری ء کار ء ہیل
بکنت۔ آئی دل ء دماغ ء سرپدی ء زانتکاری ء جوانیں خوبی ہست اتنت۔ ہر
کارے کہ کشنگ آش آ جوانی ء کرتگ اتے چرائی ء ابید آئی ء دل ء پاکی ء نازر کی
چہ آئی ء دیم ء مدام چو بلور ء جلتک ات، پمیشا ہما مڑا ہداریں کہول ء کہ نوکر
ات، آلوگ ء ذرا ہیں باسک زوت آزاد دست دارگ ء بوتنت۔ پہ ہے خاترا آرا
کیشتر ماں قلات ء کار کچنگ آش وھدے نواب ء ورنائیں بچا ء وانگ سرجم
کت پد زری ملکائی تر ء تاب ء در آھت، گڑا جیکب ہم چہ آئی ء ہذمت کنوکاں یکے

ات۔ ہے سبیل ء مساوات ء برکت ء جیکب روڈ ء ہم باز نوکیں شھر دیست ات
ء دگہ دگہ ملکائی ء تہر تہریں مردمانی واقوب بوت، پمیشا آئی سرپدی ء
زانتکاری سک کیش بوت۔ گراں تب ء مڑا ہداریں مردماں گول بند ء پاد ء آئی ء
زبان ہم جوانی ء ہیل کت ء اخلاق ہم جوان بوتے۔ پمیشا وھدے اچھبرگ ء
واتر کرتے، گڑا آئی ء بچاروکاں آئی ء علمی سرپدی دیست سک باز گل
بوتنت۔ بلکہ اے گپ ء سک بازوش بوتنت کہ دنیا ء وڑوڑیں مردماں گول
ڈیکت ورگ ء پد ہم آئی ء اخلاق ہراب نہ بوگک ء آپیمر ء وڑء
گراں مھذب ء گراں تب ات۔

ہے تیوگیں وھد ء جیکب ء وتی واھند ء را بازوش کرتگ ات، پمیشا
واترگ ء لوگ ء آگ ء پد ولجہ ء اولی تکانسری ہمیش ات کہ وتی ہے ایماندار ء
جکانسریں نوکر ء کجام داد ء بدیں۔ کتیں بیچارکنگ ء پد دل ء گشتے کہ آرا وتی شھر ء
ماژی ء دلگو شداری ء کار ء دہیں۔ ہے جاگہ مزنیں مڑا ہ ء معتبری ء جاگے ات
، بلے جیکب روڈ ء دل ء ٹوہیں شھر ء لاپ ء بندگ ء واگہ نیست ات۔ آئی ء
بازیں مزنیں شھر دیستگ اتنت ء نوں دل ء واگے ہمیش ات کہ میتگے ء پد آرام بہ
بتدیت ء چیزے کار بکنت ء وتی وھد ء تیلانگ پدنت۔

ہے درگت ء انا گہ ء "اچھبرگ" ء نواب ء یک کریہی جاگے خالی بوت،

بوت بیچارگہ عمر گوزان بوت سرء مودے ہم روج پہ روج اسپت بوان
 بوتنت۔ نون آزا اے دنیاۓ ابید چہ وتی جگہ وگہ کس مونس نیست ات۔ آ
 بیچارگہ ہم بازیں زہگاں پد ہے یکنیں داگ منگ ات، نومات و مرگ و ہدء
 آئی عمر پنج سال ات آئی نام میری ات کہ آئی ماس و نام ات کہ آرنگ و ڈروشم و
 ہمائی چند ات۔

میری تے وھدی زھگے ات، بلے ولجہ خدء آرا سکتیں حسن و
 زیبائی یے داگ ات، وھدے آرت و مزن بوت، گڑا آئی و خدا ترسی، آئی و
 پاک دامنی، حیاء لھمدلی و آزا سکتیں بے دروریں زیبائی یے داگ ات۔
 چہ آئی پاکیں پیشانی و نیکی و نور و شھم جت، ہر نیمگ و کہ چے شاک و اتنت
 گشے ملائکے چارگ و ات۔ دنیگہ پانزد و سال و بوت کہ وتی پس و تیوگیں گس و را
 پہ جوانی و دلگوش کرتے و آئی وڑ و پھر یز و دلگوش شالا وگہ کساں ہم بہ بیت
 ۔ ہے کسانیں جاگہ کہ جہ میند اتنت ہے انچو پاک و پلگارات کہ آود و حاک و
 بوچے گندگ و نہ آھت۔ گور و رزان انچ جز شک اتنت گشے نوکیں بہ بنت
 ، بزاں تیوگیں لوگ چہ صفائی و زراب و چو بلور و شرپ ات، ماں لوگ و میری و و
 ہمکنہ باز کارنگ ات، بلے گڑا اول چیزے وھد کشنگ اتے و پت و را
 باغ و کار و دست مدتی داگ اتے، وھما وھد پہ گل و وشدلی گوازینگ اتے؛

کہ آجیک روڈ و دل و مان آھت۔ پیشا چہ وتی و اھند ہے لوگ پہ بند و
 واسے لوٹ اتے، ولجہ چہ ساری و ہے گپ و چیزگ و ات کہ وتی نوکر و دادے
 بہ دنت، چرائی و لوٹ و گیشتر ولجہ مہربانی کت، گشے: ”تما وھد و کہ تو اے گس و
 جہ میندے ترادان، دار و ہر چیزے کہ ہر وچی زند و پکار بیت ذراہ مفت و
 ریت۔“

جیک و ہمیں غریبیں مردم و واسے اے ہر گنج ات۔ پیشا آئی و دنیا و
 ٹوہیں و شانی دست گرگ و جوانیں وچے رنگ ات، گڑا آئی و اچھرگ و
 یک نیک تب کساں سندیں زالبولے و گوں آروں کرت، کہ گوں آئی و
 آزا مسافری و روگ و ساری مہر و دوستی ہست ات، نون آ پہ آرام و شکر
 وتی زند و روچاں تیلانک و نیگ و لگ ات۔ آھلہ پاد آھنگ ات و تاں
 دیر و کار و ہد مت کرتگ اتے۔ ہے لوگ کہ آرا پہ تیوگیں زند و خاترا
 رنگ ات سک جوان و آرائیں لوگے ات۔ آئی چاریں نیمگ و یک
 مزنیں باغے است ات کہ آئی و یک نیے و نیوگانی ذرچک اتنت
 دوی نیم و ہزنی و گہ کشار رنگ اتنت، ہمائی و چار و دلگوش و و زنگ ات۔

گوں وتی نیکیں لوگ بانک و جیک مزنیں وھدے پہ آرام و آسودگی و
 گوازینت آخرموت و آزا چہ آئی و بست۔ آئی و مرگ و پد جیک سک و لپدر و

پرچیکہ پتے سکئیں کو اس : آزمودگ کاریں مردے ات، گول آئی آئیں
جو انیں گپ جنگ اتے، کہ آئی کپاں بزرگی و کارپہ سولائی آء سرجم بوتگ ات،
بلے دل آء گل ووشی آء ابید علی فابدگ ہم رنگ اتے۔

میرتی چه کسانى آء ذرچ : پلانی تہا رنگ ات، باغ کشتے پہ
آئی آء ذرا ہیں مذی ات، پیشا چه بند ات آء آرا پلانی ہب آء واہگ ات۔ پرے
خاترا آئی آء پت آء ہر سال نوک نوکیں تو م : قلم، ہنڈال آء ون آء رنگ اتنت، کہ
آئی آء باغ آء نیسارانی کش آء کشگ اتنت آء آہاں ہر وچ دگوش کرتگ اتے
۔ بیکاری آء وھد آئی آء و ترا ہمدازگ رنگ ات، آء اے وھد پہ آئی آء سکئیں وشی آء
گل آء وھد ات، ہر یک بوتگ آء دل آء را آئی آء جوانی آء دگوش کرتگ ات، تاں ہما
وھد آء کہ آرتگ آء مزن بوتگ اتنت آء پل آء رنگ آء ش۔ سکئیں ودارے کرتگ اتے
کہ باریں اے کجام تہر آء ذر وشم آء پل بنت، بلے گڑا ہم صبر آء ہمبل آء ہما سکئیں کہ
رنگ اتے، چه ہمانی آء وتی دل آء دانشگ ات، آء آخر وھدے چه گھنیاں وش
ذر وشمیں پل سر پتگ اتنت، گڑا میرتی بے کساس آء گل بوتگ ات۔

ہر دیں پس آء آرا پہ گل ووشی آء دیتگ ات گڑا کشگ اتے کہ : ”منی
زھگ اتنی گل ووشی پاک انت، ہمنکہ زر کہ من پلانی تو م آء بجاں پہ دئیں، چه آہاں
گیشتر زر دگہ مات آء پت جو انیں گد آء مھت آء زور آء پہ دینت، بلے گڑا اول ہمنکہ

ووشی آء گل کہ ترا من سا جو کنیں دئیں، ہمانی آء نیم آء ہم آوتی زھگاں دات نہ
کشت۔“

چد آء گیشتر میرتی آء داتہ ہک ماہ آء ہک روچ آء نوک نوکیں گل ووشی
ودی بیان بوتگ اتنت۔ برے برے چه گل ووشی آء بازی آء جو ہم کشگ اتے کہ :
”فلات آء جند آء باغ ہم چومے باغ آء وز آء جو ان آء دلکش نہ انت۔“ راستیں پتے کہ
اے باغ سک باز دلکش ات، ہمنکہ آء کہ ہر کئے چه اداں بہ گوتیں یک برے
اوشتاگ ات آء ہے باغ آء تو سیف آء کرتگ ات، آء زر آء وکیں زھگاں پلانی
زینا کیں با گپہ دیتگ ات گڑا اوشتاگ اتنت واہگ پد کرتگ آء ش، ہر دیں میرتی
دیتگ اتنت، گڑا آء چیزے پل بستگ آء داتگ اتنت، کہ آواں زرنگ اتنت
لوگ آء رھا دگ بوتگ اتنت۔

میرتی آء کہ پل سک دوست بوتگ اتنت، گڑا آئی کو اس آء سر پدیں پت آء
چه آئی گل ووشی آء پد آء آرا اخلاقی نپ آء فاندگ دیگ آء جھد کت۔ آئی آء وتی
زھگ آء را ہے سکئیں دات کہ پلانی وشرنگی، زربانی آء نازرکی آء گندگ آء پد و لچہ خدا آء پس
جو انی آء آئی قدر تانی تو سیف آء بہ کت۔ آئی عادت ات کہ سھب آء سر آء محلہ تاں
یک ساعتے آء و لچہ خدا آء عبادت کرتگ اتے کہ، ہر وچہ کیں کاراں بے برکتی نہ
ہیت۔ آء دام ہے سر پد بوتگ ات کہ ہما زند چے کار آء کیت کہ چرائی آء ساعتے چه

گلاب، پتے، ہم دور جنگ ات ہمیشانی بارہ اندام کشنگ ات: "اے ہما
 نیکی، جوانیانی نشانی انت کہ زابلول، داستہ امی میں سپاہ انت۔" مارچ و ماہ و
 اولسر و ہدے آئی اولی نر پتگیں بنفشہ و پھل چت پت و کرز و آورت، ہمیشا کہ آ
 ہے پلے بہ گندیت گل بہ بیت، ہمانی و توسیف، بہ کنت، گزرا آگوں وتی
 لاڈکیں جنگ و خوشگ و بوت: "لاڈکیں میری! چہ اے پاکیں بنفشہ و پھل
 ترا پاکائی، حیا داری، ہنیر و اہی و پنت گرگ، ہر پید و گ لوثیت، کہ گوں و گراں
 پہ ظاہری و یا پہ چیر اندری نیکی، جوانی کنگ ضروری انت۔ بچار کہ اش و حیا و
 شرم و پاکیں رنگ و چادر مانپوشنگ، باغ و یک کرز، و جتا میں بہرے و
 نر پیت، ہما کانی پردگ و اندیم انت، چہ امود و گوات و راگوں و شہوہاں
 آتا رکت۔ لاڈکیں میری! اشالا تو ہم ہے گند و رتگیں بنفشہ و پھل و وڑ و چہ بے
 نپ و زیاد میں ٹہل و پشدارگ و پہناد کنتے و لس مھلوک و ویم و اندیم و مدام
 یک گندے و خیر و سلامتی و کار و ترا دزگٹ کنتے۔"

یک روچے با مسار و وقت و ہدے اہو ہیں گلاب و سوسن
 ذراہ نر پتگ انت، گوں وتی و شیں بوہاں باغچہ ورا آتا کرنگ اش، ہباغ
 وتی تہر تہریں رنگ و وڑ و شم و گوں ورنات، ہے و ہدے جبک وتی لاڈکیں جنگ
 ورا یک سوسن و پنے پیش داشت کہ آ روج و برانزاں گوں و پشگا ات،

ہم روچی کاراں گیشینگ مہ بیت، چہ وتی و اہیں خدائے دعا کنگ مہ بیت کہ ہما
 روج و ہدے مکاری و ہتا و لہ خدا برکت بہ دنت۔ ہمیشا ہزام و موسم و ہدے
 و حیا نی باغ و تک دات ات، گزرا آئی میری و راگوں ورتت باغ و گندی بہرے
 پٹا انی باغچہ و یک گندے و کشنگ انت و کشنگ انت، ہر گانی و شز میریں تو ارانی تہا
 کہ آ و داپٹانی چنگ و کشکور و ملگرا ریں پٹ کہ آ سھب و نمب و ڈر پشینگ انت
 سئل کرنگ اش۔ آ و دے آئی گوں وتی زھگ و و لہ خدا و گپ کرنگ انت کہ: "آ
 روج ورا انکسیں روشانی بے دنت، نمب و گوارش و یہ آباد کاری و گواریت،
 ماں گوات و مرغان و روم دنت، و گلزمین و پٹانی چشیں زیبائیں پوشاک و
 پوشیت۔" آ و دے آئی وتی زھگ و را سوج، پنت دانگ ات کہ: "ولہ خدا
 دراہیں مھلوک و ہرا چو پت و وڑ و مھر وان انت، ہزاراں راہ و وڑ و شم و آ و ترا
 پذیر کنت، ہمیشا کہ ما ہم گوں آئی و مہر و دوستی بے بداریں۔" آ و دے وتی چک ورا
 سوج دانگ اتے کہ چون یہ عاجزی و ٹھگ و گوں دل و جھلائی و چہ وتی
 و لہ خدا و دعا لوگ لوثیت۔ ہے سھب و پاس کہ آ و دے گوسنگ ات، گزرا
 میری و دل و سرا ہے و ہدے مزنیں اثرے بوتگ ات۔ انچوش کشے آئی دل و
 دماغ و نیکی و خدا ترسی و قوم کشگ بوتگ ات۔

میری ورا سے پل سک باز مان آھنگ انت: بنفشہ، سوسن و

گو شگ و بوت: "منی زہگ اے سوسن و پاکیں پلن و را تو پاکدامنی و نشانی
یے بزان و سیکل کن کہ چکد و بواں و چکد و سلہ انت اے پلن و تاک ہم
انچوش صاف و سلہ انت کہ اچھیں گد ہم چو صاف نہ بیت، گشے چو برف و
وڑ و اسپیت انت۔ بختاور انت ہما جنک کہ آئی دل اے پل و وڑ و پاک و پلگار
انت۔ بلے ہر رنگے کہ سک باز صاف و پلگار بیت، آراتاں باز دیر و پاک و سلہ
دارگ دی سکتیں گرانیں کارے۔ ہے سوسن و تاک زوت خراب بنت، اگہ بے
خیالی و دست بچن دے گز ازوت داغ بنت۔"

چرائی و پد، یک گلاب و پنے گشت پیشداشت و گشے: "لاڈکیں
میرتی! گلاب و پٹارا حیا و لچ و نشانی بزان، چہ گلاب و رنگ و گیشتر آئی حجاب
شرتر گندگ و کیت۔ انچو گشے چہ شرم و زراب و یک حیا داریں جنکے و دیم سھر
سھر بہ بیت کہ چہ آئی و ہے سا کپیت کہ آئی و دل دیکہ صاف و آئی خیال دیکہ
پاک انت۔ بختاور انت ہما جنک کہ آئی دل و بدیں خیالے کیت آئی بیت، و
چہ شرم و آئی و دیم سھر تریت۔ پرچیکہ آ و ترا پھر یزیت و بے پنیں فکر و ورت و
وتارا دور نہ دنت، اگہ پل چہ حیا داری و زوت سھر بنت، آہانی سھر چکی تاں
مزنیں و حدے و آہاں رکھیت، و اگہ کسے و را کسانیں ہم بے حیائی و خیالے
گور بہ جنت، آئی و لچ و سھری چہ آئی و انارکاں پد رمد بیت، گز آ

زوت بے تمام بیت، و پوڑے بیت آپ و کپیت بزان چہ وقت و ساری و
رؤت قبر و میار بیت۔ سوسن و گلاب و پلن و انچوش بزان کہ دو گہار انت، و دو کیں
یک و گرو و واسطہ سازی انت۔ و شرنگ چہ بندت و ہست انت، بلے یکجاہ و
سھاری و چہ و گیش زبیا و دکش گندگ و کا بنت۔ ہے وڑ و منی لاڈکیں جنک،
دل و پاکی و لچ ہر دو نیکی و جائیں گہار انت، و چہ یک و گرا جدانہ بنت، راست
انت کہ دلچہ خدای ہے ارادہ کت کہ لچ مدام پاکدامنی و وفادار و راتیں گہار بہ
بیت، ہمیشا کہ آپہ آرزانی و گچیل و ویلاں بہ رکھیت۔ منی زہگ لچ و حیا و دامن و
پدار! گز اتنی دل الم و صاف و پلگار بیت۔ شالاتنی دل ہے برف وڑیں سوسن و
ہما مدام صاف و سلہ بہ بیت، اتنی انارک مدام ہے گلاب و وڑ و سھر چک و
زیناک بہ بنت۔"

باغ و تہا نیوگانی ذرچک ہم باز انت، بلے آہاں ذرستاں گیش کیتے و را
دوست داشنگ ات، آیک شروپ و ذرچکے ات، کہ آچہ گلاب و بوٹھ و سک باز
مزن نہ ات و باغ و نیانجمن و ایوک و رنگ ات۔ میرتی و پس و ہے ذرچک
ہما روچی آ و رنگ ات ہما کشنگ ات، کہ میرتی و دی بوٹگ ات، و ہمک سال و
آئی و بے کساس سھر چکیں نیوگ آ و رنگ ات، و یور ہم ہمکہ زیات آ و رنگ
اتے کہ تیوگیں ذرچ اندیم بوٹگ ات۔ ہمیشا میرتی ہمکہ باز گل بوت، کہ ہمروچ

گڑا ہے اس کہتی انارکالی سرا رچکا آنت چہا ہاں گیشتر خدا مہ کت تہی ہے نیکی
 وراہ و میل دیگ و منی چم گوارگ و ہنا کت اکہ منا زندگی و گ و ہج و وزیں
 لذتے نہ ریت، گڑا بازیں گریوگ، بڈن و ارمانیں دے برین و ترہیں۔
 اے گپ و کنگ و آئی و چم اس و پڑ بوتنت و میری و دل ہم پدرد بوت
 و پت و کر تگیں گپ و آئی دل و سرا انجیں اثرے و و روات کہ آگپ کدی بے
 حال کنگی نہ انت۔

ہے سرپد، کو اس، و مہر و انیس پت و پتانی دیم و و وتی باغ و
 میزریں پٹانی تھا، روج پ روج میری و بالاد، سرپدی و اخلاقی رُوم گیش
 بوان بوتنت، و گلاب و پل و وڑ و تاجگ و سون و پل و وڑ و سلہ و
 بنفشہ و پل و وڑ و حیا و شرم و واہند و ان بوت، و انچو پڑ اومیت گندگ و آہت،
 انچو کہ ذرچکے چہ بور و سر رچ بہ بیت۔

پیر مرد و مدام اے گپ و را گیر آ و رنگ ات گل بوٹگ ات کہ باغ و سرا
 ہمکنہ محنت گنیں، کہ آئی و مڑ منا چہ آئی و براں گنج ریت، بے وحدے حیاں
 کر تگ اتے کہ، منی راتیں پنت و مثلالانی اثر منی لاڈکیں جنک و دل و
 دماغ و باز جوانی و بیت، گڑا آراسک باز گل و وشی بوٹگ ات۔

نہب و سرا و حدے گدے پد کت ات گڑا ساری و شت ات ہما ذرچکے
 چارنگ ات۔

یک رندے و حدے ہے ذرچک چہ بور و سر رچ ات، گڑا میری و تی
 پت و را گوا نک جت و کتے: ”ابا! پچار کہ اے چون ڈو و لدار گندگ و آہگا آنت
 نہر و اسپیت و عواریں ذر و شم کہ سک زیناک انت و پنشیں زینا کی کجا است؟
 انچو زانگ بیت کہ تیوگیں ذرچک پلن و یک نوہیں چکے۔“

دوی روج و ہم نہب و سرا آئی ہے ذرچک و نیمگ و درک کت، پ
 ہے داستہ کہ دل و سیر و پچار نہیں، بے چے گندے کہ شپ و ساری و مڑ و نگلاں
 نہتگ ات بڈرا کیں پلن ہشک بوٹگ و مہراب بوٹگ اتنت۔ پٹانی رنگ بر گشتگ
 ات و حدے کہ روج و نک دات گڑا گہرت جہل و کپت ات، ذرچک و را
 اے حال و دیت میری گریوگ و بوت۔

گڑا پت و گت: ”منی زہگ! گناہ و وشی ہم ہے وڑ و ورنائی و
 بوراں سوچیت پد کت، اے گپ و یاد یکن کہ کدی رد و رگ و اے نیکیں راہ و
 میل دیگ چکہ گران و تر سناک انت۔ چہ اے سر و پ و ذرچک و ترا ہے
 پت زیریگی انت کہ اگہ تو ہے راہ و یلہ بدے، چہ تہی بند و پاد و ہما اومیت کہ منی
 دل و دوی بوٹگ ات، آپہ روچے، پہ سالیہ یا پہ تیوگیں زند و خاترا ختم بہ بنت

دومی در

﴿ میری قلات ء ماڑی ء ﴾

یک رندے مئی ء ماہ ء پندت ء سھب ء سرا ء ش تیں پاس ات ،
 میری گس ء تڑیک ء چہ جنگل ء در چکانی چیزے نال ء فٹک بڑگ ء شت ، پہ
 ہے خاترا کہ آئی پت مدام چہ باغ ء کار ء واندو بوتگ ات ، گڑا گوں ہمیشاں
 کسانکس ء وھذرو شمس نوکری جوڑ کرنگ اتے۔ آہے کار ء دزگٹ ات ، کہ آئی
 چم یک ٹھڑے ء پکت ات ، کہ آود ء سک بازوسن ء پلن رتگ اتنت۔ اے پل
 موسم ء اول سرا نر پتگ اتنت ، پیشا آئی چہ گل ء ہمکنہ پل سستت کہ چہ آہاں
 دو گل دستہ جوڑ بہ بنت ؛ یکے وتی پت ء واستہ دومی وتی واستہ۔ آ سر گیت رھا داگ

بوت چہ کابانی کش ء کشک ء گو زمان گس ء نیمگ ء آپگ ء ات کہ نیم راہ ء آترا
 نواب ء لوگی ء آئی ء جنگ ” آمیلیا “ ء ذیکت دات ، آگیشتر مزمنیں شھر ء چہ میند
 اتنت بلے پہ چیزے کے روچاں اچھر گ ء نوات ء ورگ ء آھک اتنت۔ میری
 دیکہ آٹراں مھذبنیں بیٹا ناں بھوانی ء نہ دینگ ات ، بلے پہ آہاں کھٹکے یلہ
 دات یک کڑے ء اوشتات پرے خاترا کہ آچہ ہما بہ گوزانت۔ آواناں
 استھیں مگد گور ات ء ٹونزیز پتھر دست ء اتنت آود ء اوشتا گمیں جاگہ ء
 میری ء آہاںاں پہ ادب سلام ء دراہ بات گشت کہ آ وھد ء ربیت ات۔ نواب ء
 کساں سالیس جنگ ، کہ آترا اے پل چہ آدگہ پٹھاں گیشتر دوست اتنت ؛ آئی پہ
 مزمنیں جے ء توارجت : ” سبحان اللہ ! چونیں زیبنا کیس سون اتنت ؟ اے چوں
 زوت نر پتگ اتنت ؟ “۔

اے گپانی اشکنگ ء پد میری ء ہر دوئیں بانکاں یک یک گلہ سبے پہ
 زیرگ ء گشت۔ آہاں پہ دل ء رتک ہے زرت اتنت ، ء نواب ء لوگی ء چہ وتی
 کیسگ ء یک آبریشی کوتری یے کش ات ، چرائی ء چیزے پسا کشت ء میری ء
 دیکہ ء بوت۔ میری گشت : ” نہ منی بی بی ، من پہ اے پٹھاں بچ زرت نہ زوریں۔ من
 یک غریبیں جٹکے اوں ، وا جہیں نواب ء گوں منی پت ء بازیں نیکی کرنگ اتنت
 ۔ مہربانی بکن ات اے کسانکس نیکی ء بید ء داد ء انعام ء بھیر ات کہ منی دل چہ گل ء

نوستگس زمستان میری بہت داندائی و وحدہ زالیوانی زورگ و
 چیزے نوکری جوڑ کرنگ اتنت، چہ ہا ہاں یلے کہ سک بازیناک ات، ہما آئی و
 وتی جنک و را دانگ ات۔ آئی نمودگ آئی و چہ شھر و آوریگ ات، آئی سرا
 مزنیں خستے کرنگ ات، پے ڈوڈے نوچنگ اتے۔ میری ارادگ کرنگ ات کہ
 ہے نوکری و جوانیں، گچنگ نیں پلاں پے گنیں، آمیلیا را آئی و بوتن
 روج و نیکی گنیں دہیں۔ جیکب و را ہم وتی جنک و ہے ارادگ دوست بوت،
 ہے نیکی و را گیشتر و شرنگ، دلکش کنگ و خاترا جیکب و نواب و جنک و نام و آ
 کہول و نشان و تاج ہے نوکری و سرا جوڑ کرتنت۔

آخر ددی بوگ و روج سر بوت، گڑا میری و سھب و سرا محلہ
 گلاب و تہر تہریں غنی، پلن کہ آہانی تہا سھریں، زردیں، نیلیں، اچھیں و سنگ
 ڈرو شمس پل سوار تنت، چت و یک جاہ کرتنت۔ چیزے سوزیں مال گوں تاکاں
 لوڑ بست انتے، گوں پلاں ہے وڑے سینگار ات، ایر کنتے کہ
 ذراہیں رنگ جتا جتا گندگ و آہت انت و یکنیں جاگہ سک باز دلکش و
 زیناک گندگ و آہت انت چہ و پد پلائی کر ونگ و سکتیں تاکانی یک حلکا ہیں
 جوئے جوڑ کرتے، نوکری و چاریں بیگ و پتاتے، ہنر وگی پلائی تاج آئی و سراجتے
 چہ آئی تہا آمیلیا نام ظاہر و اڑینتے۔ ہے سھر و ڈگریں غنی، سبز و حیرتیں

بال بیت۔ نواب و لوگی اے گپ و اشکنگ و پد سک باز گل بوت، و گوں پد مہریں
 و شکند گے، گشتے: ”جو اں گڑا ہر وحدے کہ تئی دل کشیت، گڑا وحد پد وحد و منی
 جنکوئے و استے سون و پلائی گلدتے ماڑی و بیار سر کن، پرچیکہ منی جنک چہ سون و
 پلاں گل و شادان بیت۔“

میری و گشت: ”جو اں من ہے وڑ گنیں۔“ گڑا ہر روج سھب و سرا، تما
 وحدہ کہ ہے پلائی موسم ہست ات، میری و یک گلدتے آہانی لوگ و سر کرنگ
 ات۔ ہے وڑ و میری گوں نواب و جنک آمیلیا گیشتر ڈیک و رگ و بوت و اے
 وڑ گہاری روج پد روج گیشتر و ان بوت و آمیلیا میری و سر پدی، نیک بختی،
 حیا داری و و شتی و باز تو سیپ کرنگ ات۔ پیشا کہ سون و پلائی موسم و نو زگ و پد
 ہم تاں بازیں روچاں میری گوں آمیلیا بند و نیاد کرنگ ات، بلکہ مدام نواب و
 جنک و ہے گشنگ ات کہ، ”میری منی کر و نیت۔“ و باز برا اے ہم گشنگ
 اتے کہ، ”اگہ میری منی مولدی و بیت انت گڑا منی دل سک باز و ش بیت۔“

زوت آمیلیا و ددی بوگ و روج تڑیک آہت، و بوتن روج ووشی و
 مبار کبادی و دیگ و خاترا میری و ارادہ کت کہ، آرا وتی کلگ و میگی نیکی یے
 پدیں۔ پرچیکہ گلدتے آرا سک باز دانگ اتے، نوں آئی دل و ہے آہت کہ پد
 آئی و دگہ چیزے پد ہیں۔

بوت ماس ء جاگہ نمڑتے، نمڑنگ ء ہور گشتے: ”میری پہ من چونیں جو انیس نیکی یے
آدرنگ؟ تو ائم ء پختیں جو انیس نوکری کدی نہ دینگ، نمڑ کہ پختیں جو انیس
پل مردم ء جا ہے دست کپت گفت؟“

نواب ء لوگی ء ہم پلانی نوکری دیت سک باز گل بوت، گشت ء
گل ات: ”راست گشتے کہ نوکری گوں نمباپ ء ڈگریں خرپ جتیں پلانا سک
دکش ء زیناک انت۔ انچوش زانگ بیت کہ اے یک کو اسین خطر وندے ء
گوں وتی قلم ء جوڑ کرنگ! چریشی ء ہے زانگ بیت کہ، میری جوانی ء
سر پد ء خطر وندے، ء آئی دل سک مہروان انت۔“ گزرا گوں میری ء گشتے کہ،
”تو ادا سامتے بھل“ ء بوت آمیلیا ء را اشارہ کرت گشتے: ”آمیلیا، مرچی
میری ء را بید ء ہلاک ہیں دادے ء دیگ ء انچوش ہور کیں دستاں وازرگ ء
روگ ء میل۔ تو چو گشتے چونیں چیزے آرا دیگ بہ بیت؟“

آمیلیا کہتیں بیچارنگ ء پد گشت: ”منی دل گشتیت کہ من چر وتی
پوشا کاں یکے بہ دینیں، ء اتاں! اگہ تو اجازت دے، گزرا منی ہما گلکاریں جاگ
کہ آئی سرا سھر ء اچتیں پل نقش انت، ہمانی بدینیں؟ دیکھ نوک انت، حالی دو
بر ء نور اکرنگ ء نوں منی نور ا ہم گونڈ انت، بلے میری گورا پورا بیت۔ اگہ کہو
بُرگ ء گونڈ گنگ ء ضرورت بیت گزرا آوت کنت انت، آوت سر پد ء لاق انت۔“

ناک، نیلگ ء سر دگی رنگ ء پل اسپتیں نوکری ء تھا حلاکاپ ء دکش رگدگ ء
آہت انت۔ بزاں میری ء ہے نیکی ہنکہ جو ان ء دکش رگدگ ء آہت، کہ آئی ء
پت ہم سک گل بوت، ء آئی عزانت ء پومی ء تو سیپ کنان ء شکندت ء گشت:
”دے ء اشرا ہما ایر کن کہ من پہ جوانی ء بچار نہیں ء منی دل ہم وش بہ
بیت!“

چرائی ء پد میری ء وتی نیکی زرت دیم پہ فلوات ء رھا دگ بوت، ہے نیکی
نواب ء جنک آمیلیا ء را دات ء گشتے: ”من شمارا مراد بات گشتیں ء گشتے
ذرائی ء جان سلامتی ء داست چر وتی و انہیں خد ء دعا لوٹیں۔“ نواب ء جنک
ہے وھد ء وتی سخت ء سینگار ء گت ات، آئی ہشتی نیمگ ء آئی مولد ہشتگ ات
۔ بوتن روج ء مجلس ء روگ ء داست آئی نوواں زندگ ات۔ آمیلیا ء ہے نیکی پہ
وژدلی نمڑتے ء زرت، نو دیتے کہ نوکری ء تھا جو انیس پل پہ وشد روشی ء کمانگ
انت، گزرا ہنکہ گل بوت، کہ گپ ء ملکن، گشتگ ء بوت: ”دوتیں میری! تو پہ منی
داست وتی باغ ء پل ترک ائم انت چتیں جو انیس نیکی یے جوڑ کرنگ، پختیں
نوکری من وتی تیوگیں زند ء نہ دینگ، بیا کہ رواں اے نوکری ء ماس ء
پشداراں۔“

گزرا میری ء را گوں دست دز گہار ء وڑ ء نور ا مہازاں زرت ء ماڑی ء بالا

کڑت، پداپہ گلے رگس ء وا تر کرتے۔

جولیت چہ زھرہ موچک ء وتی کار ء بیتواری ء کنان بوت۔ دیکھ پہ
کچے وتی کسانیں بی بی ء نودے رسگ انت، بے وتی زھرہ چڑ ء را چیر داتے
نہ گت۔

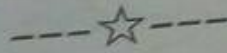
کسانیں بی بی ء نوس ات کہ، ”جولیت زاناں تو زھرہ کٹھے؟“ جولیت ء
ڈرآینت: ”بی بی اگر تھی داد ء میرات ء من زھرہ گراں گڑا آلم ء بے عقل ء بے دید
کٹھک ہاں۔“

ہے گپ ء سراسر آملیا کٹھت: ”تو مز نہیں سر پدی ء عطل بندی ء پتے جت

منامیت انت کہ تو مند ام ہے وڑ ء سر پد ء پوہ ہے۔“

وحدے میر کی گس ء سر بوت، گڑا وتی پت ء را وتی نیک بختی ء
حال ء دیکھ ء سک حد وناک ات، بے جیکب آنجیں کو اس ء سر پدیں مردے
ات، کہ پشیں گراں بہائیں داد ء رسگ ء بازوش نہ بوت۔ آئی ء وتی اسپیت پشیں
سر چنڈینت، کٹھت: ”اگر تو اے نوکری قلات ء ہنگ ء مہ بر تین ات گڑا جوان
ات، بے ٹوبوں دکھ کھج کنگ نہ بیت۔ اے گردول راستیں دروشم ء آ مڑاہ داریں
مردمانی ننگ ء دا گھیں یک گراں بہائیں دادے، کہ آہاں ناعزت ء شرب دہیں،
بے منا ترس انت کہ چہ اشی ء پد ء کہ مردمانی دل ء حسد ووی بیت، چرائی ء گیشتر

اے گپ ہراب انت کہ تھی دل ء غرور ء مزنی ووی بیت۔ منی زحک! وتارا پھریز
کہ، چومہ بیت اشی ء پختہ دکھ گراں فی تھی سر ء بیت۔ ورتائیں جنگ ء واستہ حیا ء
جو انیں کرد چہ ذرا ہیں زیناک ء گراں بہائیں پوشا کاں شر تر انت؛ گہر بیار کہ
انجیل ء تہا نوشتہ انت کہ، ’صبر ء جمہل ء عادت ہند اتی سحت انت، کہ اولیہ خدا ء
دیم ء گراں بہائیں مڈی انت۔“

درستاں اسے گپ اورا مارات کہ میری چلکہ تڑس آماج انت آئی ہویم
 و رنگ دی برکشک ات۔ کشک و بوت: ”بی بی اسے گپ ہے بے عزت انت؟
 مندریک منی کزغ نہ انت۔ من آجا کہ پے کبے ہم نہ چارنگ نہ ہاں کہ ہل
 ہندہ کہ من اوشتاگ اتوں چہ آدوہ سُر انگوں۔“ بے آئی و پانی سرا آمیلیا
 سچ باور نہ کت، دنیگہ ہم ہے گپ و سراوشتاگ ات کہ، ”مندریک و اتزین۔“

پداپ مہرے کشک و بوت: ”میری من کواں تو دست بندیں تو پے
 وت و پکار، مندریک و منا و اتزین! ترا سمانیت کہ آئی سرا بستگیں لاس چکھ گراں
 بہا انت، ہے مندریک و بہا کساں یک ہزار ”پاؤنڈ“ انت۔ اکہ ترا ہے گپ و
 سا بوت انت، گزامنائے گپ و باور ات کہ تو ہے مندریک نہ زرنگ ات۔ ام و
 تو ہے زانگ کہ آ ارزاں بہائیں چیزے۔ مہربانی پکس منائے پدے ترا اسے
 کسانیں عمر و پے ناسر پدی و ردی کنگ و پہلی ریت۔“

ہے شک و گ و پد میری گریوگ و بوت، کشکے: ”منامندریک و
 سچ سمانیت، آ چیز کہ منی نہ انت آزاد ڈگ وتی جاہ و بے دست جنگ ہم پکس
 حرام انت۔ منامنی و سن و مدام انہیں جوانیں پخت و میل دانگ کہ من کدی
 ہم پکس کار نہ گنیں۔“

ہے وحدہ پیر مرد ہم گس و پخت، آ باغ و کار کنگ و ات کہ

سچی در

گاریگیں مندریک

میری و ہے گراں بہائیں جاگ پے چکاس و خاترا و تا مانپوشت
 و پدا حیا لداری و سرا پچک و ارمانیں دلے پے کبے پتی و ایرکت، کہ کسانیں بی
 بی گوں یونیں دیم و لرزان و خلکان زوت زت و آئی و لوگ و آہت
 پخت۔ میری وانگ بوت کہ خدا بے عزت ہے گتے بوتگ، دنیگہ آہر کنگی ات کہ
 آمیلیا جاگ جت گشت: ”میری تو اسے ہے کرنگ؟ ماں و مر و ارد و مندریک
 گار بوتگ، و آئی جاگ و آج تو ابید گہ کس نیانگ ات۔ زوت پکس مندریک و
 منایدے نہ تشر نہ بیت۔ ویر مہ کن مندریک و پدے، پرچیکہ پدا گس پے گپ و

نیت۔“

پت و گشت کہ: ”بچا راسے فرشتہ درو ہمیں کسانیں بی بی، کہ آگوں مہر
 ہوا ہے ترا چہ دا جہانی سزا رکھینگ، و اسے ادا آھنگ، نہ تو جو انیں دوستو ہے، کہ
 اتوں یک گراں بہائیں یکنی و دانگے، گوں آئی ترا دروغ بندگ زیب نہ دنت۔
 ناں کہ ترا گوں آئی و ٹھکی کنگ زیب دنت، پر چیکہ چوٹی و تو تارا گار کنتے۔ اگ
 مند ریک تہی کر انت گزار دت بکش ہو، گز اے مہر دانیں پاک میا نچی و کیت
 ترا چہ سزا رکھینت۔ میری سر پہ نبو ایمان داری و مل مدے راست بکش!“
 میری گشت: ”ابا! شاپہ جوانی و زان بات کہ من وتی تیو گیس زندہ کدی یک پسا و
 گنچیں چیزے ہم نہ ڈانگ۔ من پہ وتی دل و میل و کدی چہ در و چکاں یک
 نیو گے ہم نہ بستگ۔ و ناں کہ چہ در و ڈگار و کدی کاہ و نو چے چنگ، گز امن چوں
 اے وڑیں گراں بہائیں چیزے ڈرت گنیں؟ منی و اچھیں ابا! منی سرا باور یکن،
 کہ من وتی تیو گیس زندہ گوں شاکدی دروغ نہ بستگ۔“

پت و گشت: ”میری! منی! اچھیں پٹاں بچا ر منا پہ درو و غے قبر و
 تیلانک مدے چہ منی سرا اے گرا نیں عذاب و دیر کن!۔ ہما و اچھیں خدا و کر و کہ
 منا زیت روگ و اومیت انت و آئی در گاہ و دروغ و راجا کہ نیست، ہما و لجر و
 حاضر و کندوک بزان راست بکش کہ تو مند ریک ڈرنگ یا نہ ترا تہی روح و
 سو گند انت، مہر یانی یکن منا راست بکش!“

کسانیں بی بی ورا پہ اشٹاپی نو زنگ و دیتے، گز ا حال و گرگ و آھنگ ات
 و حدے راسی و ہما کچے گز اسک دلپروش بوت، و گوں وتی پاواں او شتاتے نہ
 کت، ہنش و ایریں بھل و گندے داشت و نشت۔ و حدے گپ جنگ و وڑ و
 بوت گز ا کنتے: ”منی چک! نکدیں گراں بہائیں مند ریک و ڈرتی کنگ اے
 ملک و ہنکس گنا ہے کہ آئی سزا موت انت، بلے اے گپ و اسے تکا نر
 یوگی نہ انت، و لجر خدا و حکم و یاد یکن! تو ڈرتی نہ کن اچھیں کار ترا مھلوک و
 دیم و گناہ گار کت، و لجر خدا و دیم و ہم، کہ آدلانی رازاں زانت و آئی و دیم و
 چک ہم اچھیں آئے فاکنگ انت۔ زاناں و لجر خدا و ہے حکم بے حال کنگ؟
 ترا نگہ و بھلا و در ہشاک و چوں رہینت؟ اگ اے گپ راست انت گز ا اوں
 تو مد ترس مند ریک و داترین۔ چوٹ کنگ و ابید ترا وتی کر تگیں گناہ و توبہ
 کنگ و دگہ در نیست، و راسی و راہ و گز ا تو و تارا چہ گناہ و رکھینت
 کنتے۔“

میری و گرت بھیر گارات و گشت: ”منی ابا من ترا راست گنچیں
 کہ مند ریک و منا بھ سانیست، اگہ من ہے مند ریک نیم راہ و پد بستیں تما و حد و
 منی دل ایمن نہ بوت ات تما و حد و کہ من آئی و واھند و سرمہ کتیں، من راست
 گنچیں کہ منی کر و نہ انت۔“

میرے دل و ترس و بے دلی بونگ ات ہنماں ارسے شلگا اتنت دیم
 پہ آسمان و چار اتے و گشگ و بوت: ”دلچہ خدا گندگا انت کہ مندریک منی کرے نہ
 انت و مناے گپ و ہم اومیت انت کہ دلچہ خدا مناے نہ کر گئیں گناہ و سزا نہ
 دنت، پرے خاترا گوں دل و لہزاں گئیں کہ مندریک منی کرے نہ انت۔“
 پیر مرد و را وحدے باور بوت کہ آئی و جنک بیگناہ انت، گڑا گشگ و
 بوت: ”نوں منا پہ جنک باور انت کہ مندریک منی کرے نہ انت۔ تو کدی پہ وئی وس
 واک و دلچہ خدا و دیم و اے کسانیں بی بی منی دیم و ہم دروغ نہ بندے، و
 نوں وحدے کہ مناپہک و یقین بوت کہ تو بیگناہے، گڑا منی دل و بود آ و رنگ۔ منی
 زہگ، تو ہم پہ گل و شات بہ بند وڑیں غم مکس اے دنیا و یک چیزے راست و
 راست خراب انت و مارا چہ آئی و دتارا پھر یزگ لوپت: آ گناہ انت۔ گناہ چہ
 بندگی و مرگ و حراب تر انت مے چے حال ہم بہ بیت، پلے دراہیں مردم چہ ما
 بزار و مے جان و دشمن بہ بنت گڑا ہم دلچہ خدا مے دوست بیت و مارا چہ اے
 دیلاں ضرور کھینیت و زوت یا دیر بلے پد رکت کہ ما بیگناہیں۔ دلچہ خدا و گپ و یاد
 یکس، کہ آ گشیت: ”من تئی سچائی و راستی و چو رُژن و وڑ و پد رکتیں یزاں و تی
 انصاف و کاراں چو روشنائیں روج و وڑ و ظاہر گئیں۔“
 کسانیں بی بی و گوں ارسیں ہنماں گشت: ”وحدے کہ من ترا چوش گشگ و

گنبدیں، گڑا من دی باور گئیں کہ مندریک منی کرے نہ انت، بے دلی و گپاں گبر
 کاریں تہ منا دگہ بچ راہ گندگ و نیت۔ مندریک اہم و تئی کرے بیت
 ماس و را جوانی و یات انت کہ وحدے من میری و را گوں و ت آ و وڈرت گڑا
 ہما وحدے مندریک آئی و دوچی میں نیبل و سرا ایرات، و ہما ہند و ہم بیحال کرت
 نہ کنت کہ آ و وڈ ایرات۔ چرائی و ابید آ و وڈ دگہ کس نیست ات۔ من و بھ ہے
 دوچی میں نیبل و نینگ و نہ شت اول، اے گپ و میری ہم گواہ انت۔ وحدے
 من و ماس و ت مدوت کش و جاگہ و شتیں گپ جت، ہما دمان و چہ میری و ابید
 آ و وڈ دگہ کس ہم نیست ات، چہ و ساری یارند ہے جاگہ دگہ کس ہم نیانگ
 ات۔ وحدے ما چہ آ و وڈ در آہت میں ماس و وڑگ بند کرت، کہ نور و گداں
 بدل پکنت۔ وحدے گدے منیت انت گڑا گیر آہتے کہ مندریک و دست و گئیں
 پرے خاترا ماس و ہما جاگہ و مندریک پول ات اے ہم دگوش کرتے کہ چہ وڈن و
 گے توک و میت، تاں کہ دو سے برا پٹ ات و چارتے و ہے وحدے منا ہم
 تہار و گ و نہ اشته بلے مندریک پھک و درانہ بوت۔ گڑا تو چے گشے زاناں دگہ
 کتے و برنگ؟“۔ جبکہ روڈ وڑا نیت: ”اے بارہ و من بچ گشت نہ گئیں، شالا
 خداوت مارا چے جنجال و بہ گشیت۔“ پدا دیم پہ آسمان و چاران و گشے: ”او منی
 و اہمیں خدا مے سرا چو نہیں ہم و پلے آہگی بہ بیت، ما پہ آئی و سا جو میں گوں تو منی

کسانیں بی بی و گوں ارسیں ہنماں گشت: ”وحدے کہ من ترا چوش گشگ و

دعا ہمیشہ انت کہ مے سر ارحم بکن۔

کسانیں بی بی بی گشت: "گزا من پہ نا اوتی، نا علما جی، و دیم پہ قلات، سر
گریں چہ منی بوتن روج ووزء شو میں روج وگہ کجام بہ بیت؟" و بوت کنت کہ چرے
گپ و مزنیں ہرابی یے ودی بیت۔ ماس و اے گپ و بارہ و ابید چہ من گوں وگہ
کس و ہرنہ کرنگ، بلے اے گپ زاناں چہ و گیش چیر بیت؟۔ میری و را
مندریک ہر حال و کشگی انت، پر چیکہ مرچی منی پس سبارگ و وهد و چہ دربارہ
کیت، گزا ماس و دست و مندریک نہ بیت، تہ الم و بخت کنت۔ ہے مندریک
آئی و منی ماس و رامنی ودی وگ و روج و دانگ ات، و ہر دیں کہ منی بوتن روج
۔ آہنگ، گزا ہما وهد و مندریک دست و کرتگے۔ ماس و لجم انت کہ من چہ ادا
مندریک و پدا بڑیں آرا سر کنیں۔ دے میتو وگ و پدا میلیا پدا گشت: "جو اں
خدا شے خیر و پکت، من و ت ہے گشیں کہ من شمارا بیگناہ زائیں، بلے زاناں منی
ہر و کتے باور کت؟"

آسیلیا انج گشت پہ غمگی در آہت شت، و پتے ارساں سر رچ بوتگ
انت۔ جبکہ و میری چہ غم و بازی و انچو جگہ انت کہ آگوں کسانیں بی بی بی اتاں
دردازگ و ہم نہ شت انت۔

جبکہ و توی سردست و ونگ و سرا ایرکت پتے دیم پہ زمین و جہل

گرتنت و گھی و سر انشت۔ سرے بوڑاں بانزات، و اتار کانی سرا ارساں ہولب
بتگ ات۔ میری آئی و پاداں کپت، و کشگ و بوت کہ: "اومنی ابا! من بے گناہ
اوں، من پہ ایمان گشیں من ہج گناہ نہ گنگ۔"

پت و آرا کپت پادکت و تاں دیر و آرا پہ مہر چارگ و بوت و شتے:
"من زائیں، منی میری تو بے گناہے! اگر تو گناہ گار بھوتینے گزا ایک
ایمانداری و راستی تہ جتاں دراز نہ کرنگ ات۔"

میری گشت: "ابا، گزا اے گپ چون بیت؟ مے پے حال بیت؟ اگر
مناہر وڑیں ایڈائے کیت من آئی سنگھیں، بلے ابا، منی و اجہیں پس، اگر شاپ و رد پہ
بیت درستاں گیش منا توریت!"۔ پت و ذرا اینت کہ: "میری اعدائی سرا ایرکن،
مہ ٹرس! آئی حکم و ابید مے سر و مؤدے ہم نہ کپیت۔ ہراڑاندہ و جنجالے کہ مے
سرا کیت بزاں آچہ و لہجہ خدا و نیگ و کیت، ہمیشہ ہرچی کہ بیت بزاں آخو ان بیت
و پہ مے نپ و بیت۔ چریشی و کیشتر مارا وگہ پے لویت؟ ہمیشہ وگہ گچ ترس مدار
مدام راستی و دامن و مدار۔ ترا چککہ ہم بہ ٹرسین انت و چککہ ہم تسلأ و قول بہ دے
انت، گزا ہم چہ راستی و سچ و مؤد و شہ و کچ و ہم پختہ مہ کنز۔ اگر مردم و دل سلہ و
بے غم بہ بیت، گزا ہندی جاہ و ہم ہما مردم پہ وشدلی و اب کپیت۔ منی چک بوت کنت
کہ ماجتا بہ بیس، تنی پت دیمتر اگوں تو ہور نہ بیت کہ ترا تسلأ بہ دنت، بلے پہاے

گپ ء تو جکا سرمد ء، پیشا تو دتی ہما ولجہ ء گیشتر یاد یہ کن، کہ آسمان ء انت ء چہ
پت ء گیشتر غموار انت۔ آ سکیں زوراکے بیگناہاں رکھینیت۔ آئی ء مدت ء
مک ء آج تو کس پل ات نہ کت۔“

دیکھ اے وت ماوت گپ ء انت کہ، دروازگ چہ زور ء بیج بوت ء
انصاف کنوکیں سپاہی گس ء توک ء آہت انت۔ میری پریات کت وتی پت ء را
گھائش کت، چہ ہے سپاہیاں ہما کہ مسترات، آئی ء چہ زہر ء ٹیلگ ڈرگزینت انت
ہشت: ”ایشاں جتا کن ات، اے جنک ء دست کڑی ء سا نکلاں بند ات ء بندی
جاہ ء برات ء اشی ء پت ء ہم بندی کن ات۔“ چرائی ء پد آئی ء حکم دات: ”ایشانی
لوگ ء باغ ء سرا ہم جوانی ء حیا لداری یکن ات، ء تاں ہما وھد ء کہ من ء شہر ء
فوجدار تیوگ ء پت ء پول کنیں تما وھد ء دگہ کس تھا میت۔“

سپاہیگ میری ء گرگ ء بوت انت، ء آوتی پت ء چہڑا تگ ات، بلے
آواں پہ زور بست دور کت ء دستاں کڑی ء منکل بست انت، آدلو ارگ بوت
کت، ء ہمے حال ء آہاں زرت ء شت انت۔ وھدے پت ء چک ہر دوکش
ات ء سڑک ء سرا آورتن اش، گڑا ہے وھد ء مزنیں ہلے پاد ا تک۔
مندریک ء ڈڑی ء حال ء میگ ء را چو آس ء ماں رینگ ات، ء مھر مردے کہ
ساڑی ات، آہے لوگ ء چا گرد ء بیج بوتگ انت ہرچی کہ بوتگ ات آئی ء بارہ ء

ہر کس یک چہ گنگ ء بوت۔ انچوش کہ میری ء آئی ء پت ء ہر کسی سرا دست
مرزنگ ات ء مھر بانی گنگ ات، بلے گڑاوں چہ ہما ہاں چیزے مردماں آہاناں
اے حال ء دیتگ ات گل بوتگ انت، مھرچی کہ آہانی دپ ء در آہت آہاناں بد
گنگ ء بوتنت۔ جیکب ء میری ء کہ چہ دتی محنت ء خدمت ء برکت ء ہر ج آرام
ء آسراتے کہ دست کچنگ ات، آئی ء مزنیں حسدے ودی گنگ ات۔ چیزے ء
گشت کہ: ”نوں مارا سا کچنگ کہ پشیں جو انیں ء گراں بہا انیں چیز آہانی کر ء چہ
کجا آہتگ انت، تاں مردچی ء ما اے گپ ء سر پد نہ بوتگیں۔ گپ چوش انت کہ
و شال یوگ ء چہ درگرا گہتریں مگد ء پوشگ ء ہج ڈڑیں جوانی یے نیست۔“ اے
گپ ء یوگ ء پد ہم ”اچھرگ“ ء گیشتر مردماں جیکب ء آئی جنک ء گوں راستی ء
ہمدردی کت۔ بازیں مات ء پت آو د ء ساڑی انت۔ آہاں گشت کہ: ”افسوس،
کہ مایوس نیں۔ زاناں بنی آدم بدیں حال ء انت؟ سئے تھا ہما مردم کہ جو انیں کردے
واھند انت آہم کپت کن انت۔ چہ نیکیں مردماں کیا را پشیں گمان ہست ات؟ بلے
بوت گنت ہے وڈ ء سر پد یوگ ء انت، چوش نہ انت۔ اگر راست آہے گناہ انت
، گڑا اھد بکت آہانی بیگناہی پد رہہ بیت، اگر نہ، آگناہ گار انت، گڑا ہم خدا آہانی
خیر ء بکت، ء آہانی دل ء بہ دنت کہ وتی گناہ ء بہ من انت ء ہما مصیبت ء گرائی
ء شہت اش، چہ ہائی ء بہ رکھ انت۔ شالا ولجہ خدا وتی گنجیں رحمتانی برکت ء مارا

درستیاں چہ گناہ ء بہ رکھینیت، پر پیکہ ماچہ آئی ء کک ء ابید یک روپے ہم سلامت
بوت نہ کنیں۔“

میگ ء بازیں بچک ہم گوں دکہ مردمانی مہنجی ء آؤ دا آہنگ اتنت ء
اوشتاگ اتنت ء و حدے میری ء آئی ء پت چہ آبانی کز ء ٹکوست انت، گز اگوں
گریوگ ء ٹکشت آتش: ”اگہ بندیک کنگ بوتنت گز انا کہ جبیک بیت کہ مارانیوگ
واریفت، ء نا کہ میری بیت کہ مارا پلانی گلستہ دنت۔ گوں آہاں چوش کنگ نہ
لویت۔“

چاری در

﴿ میری بندی جاہ ء ﴾

وحدے میری ء بندی جاہ ء برت اش، گز اپہ بوانی ء حوش ء نأت۔
وحدے کہ آحوش ء آہت گز اہڑیک ات ء گریوگ ء جہاں لہرگ ء
بوت، و حدے آرا گیر آہت کہ ایوکی ء چہ ولجہ خدء ابید دکہ کس ہم آرا تسلا
دات نہ کنت، گز اولجہ خدء عبادت ء دعاء کنگ ء گت بوت۔ نیٹ چہ بازیں غم ء
ترس ء زراب ء گریت ء دم برتے، گز اکاہ ء بوجانی سرا و ترا دور داتے، ء
مزنیں بے والی ء پدانا گہ ء واب کپت۔ و حدے آگاہ بوت، گز ادیت ء شپ
بوگ ات تہار یوگ ء سوب ء بچ چیز پہ بوانی ء دیت نہ کرتے۔ مزنیں
وحدے ء پدما بوتے کہ من کجاؤں۔ مندریک ء ہرچو واب ء وڑا گندگ ء

آہٹے، ساری مارا تے کہ 'من وئی جاگہ' و پتکوں ہے خیال و دلے و دل
 ات بے وحدے دستری، مسنگانی تواری گزرات پاد آہٹ، ہے کاہ و بوچانی
 جاگے یل دات یک کر بوت، گزا دراہیں حقیقت کے گیر آہٹ انت۔

جھو کے جت انت و نشت کو شگ و بوت: "اے خدا! من چے
 کت گنیں؟ حالی سنکلاں بستگیں دستاں تئی درگاہ و پے دعاء خاترا چست کت
 گنیں۔ شاہیں قادر! چہ وئی مہربانی و اے تہاریں بندی جاہ و پتہاں شاک
 پدے، من گوں تو دست بندیں منی عرض و گوش بدار پے من رحم کن! تو زانے کہ من
 بے گناہ اوں۔ پے بے گناہاں چہ تو آیدد کہ کس نیست، منا بہ رکھیں! پے من و منی
 چہریں پت و کہ منی غموار انت، آہنگ و سراہم رحم کن۔ من اے مصیبت و ویل و
 دوسری سنگھیں، بے آئی و دل و کتو ٹھہین!"

پت و یاد آہگ و پد آہگ یوگی بوت چہ درد و غم و ذراب و گتے جت نہ
 کت۔ تاں دیر و ہر دسک ات و گریے۔

تاں ہما وحدے چہ گیں آسمان حراں مانپوشنگ ات، پیشا ماہ ہم اندیم
 ات، بے نوں پے کبے درا بوتگ ات و پے جوانی و روشانی کنگ و بوت، پیشا چہ
 اپنی شیک بستگیں دریک و ماہکانی بندی جاہ و کوئی و تہا آہٹ، چہ آئی و میری پے
 ہلکاپی و کوئی و چاریں دیوال کہ گر گزیں کوئی سنکلاں جوڑ بوتگ انت و

۴۰
 سنکانی ہتھی و پٹن و آہٹیں لیکار، نو دیوال و حواریں بڑک کے آٹھیل و بدل
 ات، آ، و گوں میٹور و جوڑ کر گنیں آپدان و کپلک کہ ہائی سرا ایر انت، آہ
 بڑے کاہ کہ آداب جاگہ و کار و آہنگ انت بے دراہیں چیزاں گندگ و بوت
 بے تیو گیں وکیل و مصیبت و دراہیں ازباب و بھانیانی شوگ و پد ہم وحدے
 تہاری خٹ ات، گزا میری و دل و داؤرت۔ ذر پٹنا گیں ماہ گھٹے آئی و کسانہ و
 دز گہارات، آرا کنگ و بوت: "و شکر گیں ماہ! زاناں تو منا وئی ٹوٹھیں دز گہارے
 سر پدے، منی چارگ و اتنگے؟ وحدے تو چہ منی کسانیں لوگ و دری و
 انگور و سبزیں تیلنگانی و زہ چہ تا کاں سر گوزان کس و توک و را ڈر پشنگ ات،
 ہما وحدے زاناں چکدے زیبا و شکرنگ گندگ و آہنگ ات و؟ نوں کہ بندی
 جاہ و شیک بندیں دریک و تئی برا ٹر کا ننت گزا اسک بے تام و بے لذت ترانگ
 بنت۔ زاناں ترا گو من ٹٹھے ہمدردی ہست؟ منا اے امیت کدی ہم نہ بوتگ کہ من
 ترا چٹھیں جاگے و گندیں۔ تو چہ بڑے منی و انہیں پت و گندے آہم چو منی و
 اے وحدے بے داب انت و پد درد و غمے پتی ٹینگ و چاریت یا نہ؟ اکہ من چو
 تئی و آرا پدے و بکندیں گزا منی دل و ش و ایمن بیت۔ او و شکر گیں ماہ! اکہ
 تو گپ جت کئے، گزا آرا کیش کہ میری پرتوسک باز گریت و ارمان کت۔
 بیچار گیں جنک گوں پدردیں دل و دے بے تواری بوت و پدا کنگ و لگ ات:"

من چونیں بے عقلے اول، کہ پہ دردی اے کہت جت، او منی مھر وانیں خدا! اے
بے نہیں کپانی کنگ ء منا پہل کن۔ اے خدا، بندی جاہ ء کہ آو دے منی پت بند
انت آو دے ہم تنی نگہ ریت۔ انا ہر دکانی دلانی حال ء تو سہی ءے، تنی غیبی کنگ ء
بندی جاہ ء آسین شیک نہ دارنت۔ تو، اے ویل ء وھد ء منی مھر وانیں پت ء دل ء
ڈو کن ء آئی ء ہائی بدے!۔

ادء بندی جاہ ء کوئی ء میری ء را یک دشیں بوھے ء چست یوگ ء
مارشت بوت۔ میری سک حیران بوت۔ ہماروچی سھب ء سراتے گلاب ء نیم
نر پتگیں کر ڈنگ ء دگہ پلن، کہ چہ بوتن روج ء نوکری ء پستکچگ انتت، آ بست
انت ء کسانیں گلڈتے جوڑ کرت، زنجک ء اڑینگ ات ءے، ہمے دشیں بوھ ہما
پلانی ات۔ نوں ہے جگ ء بند وکیں گلڈتے دیست، گشگ ء لگ ات: ”او منی
دوتیں پلانا، شادنیگہ ہدات؟ شاپہ گناہ ء پاک ات۔ شماراچی ء گو من اے بندی
جاہ ء آرگ بوتگ؟ شاپے کنگ، کہ شمارا ہم سزار سنگ؟ او منی سکی ء ویل ء، ہم ہما
منی دل چرے گپ ء خرھیت کہ ہے وڑ ء منا ہم سزار سنگ، انچوش شما ہم سزا
وارے۔“

پدا ہے کسانیں گلڈتے چہ جگ ء دیرکت، ماہ ء ماہکانی ء آئی ء سرا چم
شاک دات ء گشتے کہ: ”مرچی سھب ء سرا وھدے من اے گلاب ء غٹی چہ

باغ ء بست انت، چہ جوہ ء لب ء اے سر دگی پل پت انت، گڑا کے ء ائم ء
اے خیال آھنگ ات کہ بیگاہ ء اے بندی جاہ ء پتیں۔ وھدے من پلانی جت
نوکری ء لٹناں بست، گڑا کے ء دل ء اے گپ آھنگ ات کہ مرچی شپ من گوں
سنگل ء کڑیاں بندگ پتیں؟ اے دنیا ء در اھیں چیز بے باوری انت، پرچیکہ کس
نہ زانت کہ چکھ زوت منی اٹوگیں جاور بدلیت ء منی بے گناہیں کاراں خدا بزانت
چونیں ارمان وڑیں آسر در کھیت۔ بیشک لازم انت کہ ہمک روج سھب ء سرا
مردم وتارا ولجہ خدا ء امان ء بدنت۔“

انچو گشتے، پدا اگر یوگ ء بوت اسی اولب کہ آئی ء انا رکانی سرا پت انت
ء آماہکانی ء چومر زارد ء ثرپ انتت۔ گو شگ ء بوت: ”ہما کہ پلانا نہ شو شیت ء
آہاں نمباپ دنت، گڑا آ منارا کدی بے حال نہ کنت۔ او منی وا جھیں خدا! تو رحم پہ
کن منی ء منی پت ء دل ء تسلآ ء آرام بدے انچو کہ تو شینگ میں پلانی گپنگ ء
نمب ء آپ ء سر سچ کھنے۔“

بازیں گریوگ ء پد پت ءے گیر آھت کنگ ء بوت: ”او منی نیک ء
مھر وانیں ابا، وھدے من اے کسانیں گلڈتے ء نیمگ ء چاریں، گڑا اے پلانی
بارہ ء عقل ء سر پدی ء ہر گپے کہ شاکو من کرتگ، آدرست منا گیر کاہنت!۔ اے
گلاب ء کر ڈنگ ماں کنگاں ووی بوتگ، ہے وڑ ء چہ منی درداں وشی ووی بوت

وڑے مارا دل ڈڈی دنت سر پد کنت کہ نامیت مدحیت۔ من ہم انچوش کنیں، بخشیں
 سکی، گرانی و وحدہ امیت و دامن و مل نہ دیں۔ ولجہ خدا سے کسا کنیں در چک و
 زمستان و زوریں سارتی و ہم تا جگہ ہمزادگ کنت، گزرا آما ہم چہ بے مصیبت و
 اہم و رکھینیت۔

”ایش انت، چیزے آسمی پل ہم ہست انت، کہ گوں ہمیشاں جو کنت جوڑ
 کنگ بیت۔ اے در ستاں رگبہ یں گزرا منی دل و اپنے کنت گیر کنیت کہ حرکس چہ
 اے دنیا و گوں صبر و او پار و سکیاں سنگھیت روت، آہشت و وھیانی جو کہ و
 حاراں گورا کنت۔ انوں گئے من ہے حار و جو کناں رگد گاؤں، کہ نکلہ ذر و نہیں
 تنداں گوں ذر پشگا انت و نور و برانز گئے پہ کامیابی و خاترا مراد باد گشگا انت
 ۔ آئے گلزمین و پلاں! شتا ہم اے دنیا و وھیانی وڑے پشت نہ مانے و زوت گیرات
 و ہشک بیت، بلے اے دنیا و رسکیں درد و ویلاں پد برز و بھشت و مئے و است
 آرام آسودگی سا جو انت، کہ آمدای ہست مانیت و گدی ختم نہ بیت۔“

ادا انا گہ و یک سیاہیں جمری شینکے و ماہ و را امدیم کرت، پیشامیری
 وتی پلا ناں گیشتر دیست نہ کنت، و کوئی و تہا تا موری و مانشات، گزرا آئی و دل
 منجھت، بلے زوت نجرری شینک و شکوست، و ماہ ساری و وڑے خرپک و بوت۔ گزرا
 گوشک و لگ ات: ”ایش انت ہے وڑے راست ہم کئے دیر و چہر بیت، ملے پدا

کنت، اگہ کسے اے غٹٹی و را چہ آئی و وقت و پیر بہ سستین ات گزرا آئی و
 دمان و گارنگ ات۔ ہما حدند و کہ ودی سنگ ہائی و اے ہم متینگ کہ آئی و
 نازر کیں تاک کم کم و پہ آرام کج بہ بنت و وتی بود آریں و شہوہ و تالان بہ کن انت۔
 ہے وڑے آمنی درد و ہم گوں وشی و بدل کنت، ہر وشی بے کہ چہ آہاں در آہگی انت
 منا میت انت کہ آوت در کانت، ہمیشا منا صبر انت پہ ہما نامیتگیں و حد و۔

”اے سر وگی پلاں من رگبہ یں، منا ایشانی جوڑ کنوک گیر کنیت۔ او منی
 و اجہیں خدا! انچو کہ تو منا چہ وتی مہر و بے حال نہ کنگ، انچو من ہم تر ا بے حال نہ کنیں
 ۔ ایشانی رنگ آسانی انت و آسمان منی ساہگ انت و ہما کہ آسمان و انت ہما منی
 درد و ویلاں و در کنوک انت۔“

”اے سھر چکیں پلن و چہ آدگہ در اہیں پلاں گیشتر بندی جاہ و کوئی و را
 آتارنگ۔ او و شہو ذرنزیں نازر کیں پلن۔ عہر دستے کہ ترا چت، تو آرا گوں وتی
 و شیں بوہ و آتار کئے؟ من دعا کنیں ہائی و کہ منانا حق و چہ باغ و سینگ و اداء
 بندی جاہ و آ و رنگ بند کرنگ، خدا ہائی و اول خیر و بکت۔“

”ایش انت ہستی و نا لگ، کہ زمستان و وتی زگریں تاکاں ودی کنت و
 سکیں ہشکا و گیس موسم و آنے دلاں امیت و رنگ و زچہنیت شاداں کنت۔ ہے

پنجمی در

﴿مقدمہ﴾

سُھب ۽ سہرا میری پہ کلبے چہ داب ۽ یاد آھنگ ات کہ یک سپاہی ۽ آترا
عدالت ۽ برگ ۽ خاترا سر بوت۔ ہا بندیں جاہ ۽ کہ عدالت ات، آئی ۽ گندگ ۽
پد میری ڈرھگ ۽ بوت۔ حج یک کرشی ۽ سہرا ھنگ ات کہ آئی ۽ سہرا یک سحر میں
گدے ایرات۔ منشی یک ٹیلے ۽ دیم ۽ ھنگ ات، کہ آھنگ ات، کہ سہ سیاہ
گندگ ۽ آھت ۽ چہ کا گد ۽ پڑت۔ حج ۽ آج میری ۽ بازیں جُسط پڑے سے گت،
آئی ۽ راست ۽ ھچک ۽ پندواتنت۔ آئی ۽ ھو ریکت ۽ گریٹ بلے پہ سلتھی ۽ ھٹتے
کہ، ”من بیگناہ اول“۔ حج ۽ ھٹت: ”زاناں تو ہے سر پدے کہ ہا گت ۽ کی نہ
انت من ہائی سرا پدہ گناں؟، بید ۽ تو دگ کہ کس ۽ مندر یک نہ ڈرگ شر تر ہمیش
انت کہ تو دتی گناہ ۽ بہ من ۽ بگش کہ مندر یک تی کر ۽ انت۔“

میری گوں گریوگیں دپے در اینت: ”من بید ۽ راست ۽ دگ کہ حج نہ
گشیں، منا مندر یک ۽ حج سہا نیست نا کہ منشی کر ۽ انت، بلکہ من بھ نہ دینگ۔“
حج ۽ ھٹت: ”مندر یک تی دست ۽ گندگ پینگ، اے گپ ۽ ہم تو نہ من

نیٹ گوں دتی اصلی روشانی ۽ ذر پشیت۔ یا حد، ہے وڑ ۽ منشی بے گناھی کہ ھنگ ۽
حمرانی چیر آھنگ، آرا تو چہ در ہیں در دگ، بہتاماں پلگارا۔“

بخیں خیال ۽ آرگ ۽ میری ۽ سکین دلڈڈی، ۽ تسلائے رست، ہمیش
بھو کے جت انت سرے جمل کرت گوں دلجہ خدائے دعا کنگ ۽ بوت پداشت دتی
کاہ ۽ بوج ۽ مگر ۽ سر ۽ لیٹ ات، گڑاپہوش ۽ آسودگی ۽ داب کپت۔ گڑا یک دابے
دیستے، کہ آداب ۽ آئی ۽ دل ۽ رار ھیت۔ بڑ ۽ داب ۽ دیستے کہ دت یک عجب
در دشمن باغ ۽ ماہکانی ۽ تر ۽ تاب کنگ انت۔ اے باغ یک خرابیں جھنگل ۽ انت،
کہ آئی ۽ ہتا ”صنوبر ۽“ ڈرچ بڑ ۽ نہ ھنگ انت، کہ آسک باز زیناک انت۔ ماہ
ہم ساری ۽ کدی چوزیناک نہ بوتگ، آئی دلکشیں روشانی ۽ باغ ۽ در ہیں پلن ہم
گیشتر دلکش ۽ زیناک گندگ ۽ آھت انت۔ ہے پڑ کیفیں باغ ۽ ہتا آرا آئی ۽ پت
ہم گندگ ۽ آھت، آئی ۽ وشر ۽ میں دیم ماہکانی ۽ صاف ۽ سلتھی ۽ سہرا ات۔ آئی ۽
پت ۽ نیمگ ۽ ذرک کت، ۽ پت ۽ گور باسکاں پترت چہوشی ۽ گل ۽ زراب ۽
گریوگ ۽ بوت، ہے وڑ ۽ کہ دھدے آگاہ بوت، گڑا آئی ۽ انارکانی سہرا دینگ آپ
اوشتاگ ات۔

عے؟ "میرے پتو دات،" اے گپ دروغے، "گڑا جولیت، راتوک، آدرت
اش۔ جولیت، پتو دات، پتو دات، پتو دات، دل، آت، کہ جاگک آت، نہ رست
میرے آت، آت، دل، پتو دات، ہے ارادگ کرتگ کہ آت، باک،
دیم، رزوا کنیں۔ گوں دتی خرابیں نیت، برکت، آت، قلات، دراہیں مردماں
گوں کشگ آت کہ: "مندریک دگہ کسی کرے نہ انت، ہے پلچریں بزرگ، جنگ،
کرے انت۔ وحدے آچہ ماڑی، پد انکاں ایر آہگ، آت، گڑا من آت، دست،
یک، گراں بکلیں مندریکے دیت، کہ آت، چارگ، آت، منادیت، سٹ ات
چیرے دات۔ مناشک بیت، بے من اشتاپی نہ چتاں نا کہ گوں دگہ کتے، گپ
جت۔ دل، ہے زانت کہ ہما کس، آت، انچو گرا ہما میں چیز داتگ، بیت کت
کہ مندریک ہم ہائی، داتگ۔ اگر مندریک، دتگ بیت گڑا آت، زیت
جست ہم بیت، گڑا ہرچی کہ گوشگی بے بیت آت، گوشیت۔ شر بیت کہ من بی بی،
ہے جا کہ، نمگ، پکارے، دات، نہ شتاں، اے مکر بازیں جنگ، وڑیں ہر این
مردم دگہ نکلیں مردمانی سرا درو گیں وہم دور دات کن انت۔"

ہے درو گانی پدرنگ، جولیت، را گواہ، بستار، عدالت، لونا نیتگ، آت
آت، ہم پکا ارادہ کت، آت کہ عدالت، من انچوش کشیں، نہ منی دروگ پدر
بیت۔ وحدے توار پدر جنگ بوت، حج، گشت کہ، ولجہ خدائے حاضر، گندوک

بزان راست بکش، گڑا آت، دل، دریلگ کش بوتنت، آت، پاد ہم در حلقہ جنت،
بلے بد بخت، نہ حج، گپ، را دگوش کت نہ کہ وتی اندر، کنے گوش داشت۔
دل، کشگ، بوت کہ، اگر من آت، بکشاں من دروگ، بک، گڑا مناد، کجود نیت،
کشنت یا مناد بندی جاہ، بند کفت، پمیشا دروگ، سرا محکمیں، اوشتات، گوشگ،
بوت: "مندریک تنی کرے انت من دت دیگ۔"

اے درو گیں بہتام، اشنگ، گشتے میرے، آس، سحت، بے پی
چوگ، زور، دتی عقل، حوش، را گار، یوگ، نہ اشتے، بے دتا را چہ گریوگ،
داشت، نہ کرت، ہم مکہ گریتے کہ گپ، ہم جت نہ کرت: "تو گوں من
مندریک نہ دیتگ۔ من تراچ وڑیں نقصانے نہ داتگ، تو چوناق، پے من پشیں
دروگ، بندے، پرچہ منادیکل، دور دے؟"

بلے جولیت، دتی دنیائی فاندگ، فکر ات، میرے، چس، حسد،
تیلانک داتگ اتے، پمیشا آت، ڈیکت نہ وارنگ ات، وت درو نہیں گپاناں مزن
گرتے۔ چرائی، پد حج، آت، موکل دات، میرے، راکشتے: "تنی سرا گناہ ثابت
چنگ، ذراہیں گپ تنی خلاف انت۔ چرائی، ابید کسانیں بی بی، مولد، ہا
مندریک تنی دست، دیگ، منی منا بکش کہ ہے مندریک تو کجا چیر داتگ
؟" میرے، پد ہم گشت کہ: "مندریک منی کرے انت نہ انت۔" گڑا ہا دور، ظالمیں

بچہ اور اے گپ ہم سبوت کہ آرا گوں وتی پس آستیں مہرہ دوتی یہ ہست،
 آئی پدا گشت: ”اگہ تو اکتہ ہم سخی نہ کئے، وتی ساہ و پرواہ نہ دارے، گزاتی دل
 چے کشتیت کہ تو آ پیر مرد و سراجلا دے دست و نر انینگ لوئے؟ چہ پشی و ابید کئے؟
 ترا سکین دانگ کہ ہج بہ کن دروگ بہ بند، پشہ مہ کنز؟ ترا اے گپ و سمانیت کہ
 آنچوش کہ تی جند و ساہ چہ نیم و ترس و در نہ انت و آنچوش آئی و ساہ وی تھوس و در نہ
 انت!“۔

اے گپ و اشنگ و پد گشتے میری و ساہ در آحت دے و آ بے سد بوت
 بچہ گشت: ”تو اے گپ و بہ من کہ مندر یک تو ز رنگ، حالی ہو بہ کن گزاتی و تی
 پت و جان بخشگ بیت“۔ اے گپ و اشنگ و پد میری دل جنگ و بوت۔ دے و
 بیو تار بوت، اے یک مزنیں چکاس و وقتے ات، آوتی دل و ہے حمیرگ و بوت
 کہ من بکشیں ’ہو برابر من مندر یک ز رنگ بلے نمرہ و چہ منی دست و کچنگ گار
 بوئگ، بلے پد حمیرگ و پد گشتے کہ، نہ، سچ و سراجلا مہکمی و بوشت گہتر انت۔ دروغ
 بندگ گناہ انت۔ منا چونیں ہم نقصانے بہ ریت، بلے گز اول من چہ راست و نہ
 نگلیں، گز اپلے منی یا منی پت و ساہ برو۔ اومنی و اجیمیں خدا، من تی حکم و منین و
 درست و تی سراجلا کنیں۔ مناتی قدرت و ہوانی و سراجلا بھروسہ انت۔
 ہے خیال کت، آئی و گوں ہیر گارگیں تو اے بلے پہ ہمت، پسودات: ”اگہ

راہبند و پد بچہ و آرا گز ز جنانیت، ہمکند و کہ آئی و ہون چنگ و لگ ات۔ میری
 گریت و اے زار کت، وتی خدا و را پے مک و تو اے پر جتے، و چو ہم گشتے کہ: ”من
 بے گناہ اول“، بلے کس و با و ر نہ کت۔

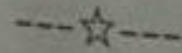
وحدے گز اں آرا ہون و ہون پز کرت، گز آرا گوں بدیں حال و
 ذرحان و مرزان ات، زرتش شنت و پد ابندی جاہ و دور داتش۔ چہ ٹپ و زحماتی
 بازی و آرا سک باز در دوت۔ کاحانی ڈڈیں جاگہ و بزرگ لیٹ ات، نیم شپ و پے
 آگبی و گوازیئے، آئی و گریت و پریات کت چہ و لہجہ خدا و ہیر لوئگ و بوت، کہ آئی
 نیٹ آرام دات و زودت و ابینگ بوت، و پے دش و ابی و و پت و اب کت۔

دوی روچ و وحدے بچہ و ذوار عدالت و لوٹا نیت آئی و دیست کہ میری
 پے ہکل و بیہار و راہ و نیت، گز اپے مہر و دست مرزی و ر پینتے کے کہ تاں وتی گناہ و
 قبول بہ کت، گشتے: ”تو مرگ و سز و و زیں گناہے کنگ، بلے اگہ تو راست گوشے
 کہ مندر یک کجا ایر انت، گز اگہ سچ کنگ نہ بیت ہمکنہ گرز کہ ترا جنگ چنگ انت
 ہماتی سز انت و بس۔ پدا تو پے بیو تاری وتی پت و نیمگ و برو اے گپ و سراجلا
 بہ کن وتی ساہ و بہ زخمین یا مرگ و قبول کن۔ من گوں تو نرمی کنگ لوٹاں، و حدے
 تی سر گوں ہونا تی پادانی دیم و کپیت گز اے مندر یک تی چے کار و کثیت؟“۔

اے در اہیں گپانی و گ و پد ہم میری وتی اولی گپ و سراجلا و شتا کت ات

من بکشمیں کہ مندریک منی کرے انت گزرا اے دروغے بیت، اے کہ پہ دروغے
بندگے منی ساہر گھیت، گزرا من دروغے نہ بندیں، اے کہ شمعے لوٹ اے واہگ ہون
رہچک انت، گزرا منی مہروان اے پیریں پت اے سرانگ بہ کن ات چہ آئی نیمگ اے من
پہ گل اے شاتے وتی سرے ندر کہیں۔

اے کپانی اشنگ اے پد، ہر کسے کہ آو دے ساڑی ات آواناں سک بڑگ
بوت۔ وت جج ہم، چو کہ آ بے بڑگیں مردے ات بے آرا ہم بڑگ بوت۔ آئی اے
بے تواری اے اشارہ گت، گزرا آہاں میری اے رابندی جاہ اے بڑت۔

ششمنی در

﴿ پد رویں گدار ﴾

جج اے رافصلہ دیک اے سکتیں کرانی نازے دیم اے آحت۔ گوشے کہ۔
مرچی سہی روج انت، بے گزرا ہم انچوش زاگ بیت کہ ما اولی دمان اے میں جج
وڑیں دیروی یے نہ چنگ۔ اے منا اے گپ اے کو ہم اومیت گندگ اے بیت کہ
مندریک دگہ بیکے اے کرے انت، گزرا بیت کت من اے بڑگیں جک اے گپ اے ہرا
پیسہ بہ کناں، گوں ہے کسانیں بالادہ انچو ضد اے شج من کدی نہ اشنگ۔ بے
مندریک اے ہمیشی اے ڈرنگ، دگہ کسے اے ڈری کنگ اے وں نیست۔ "پد آترا
ژرت اے نواب اے کرے آوڑتے، نہ پد اچن تا بندیک بخت گتے، جویت اے
کرے پد اچا اے لسر اے بخت گتے۔ ہے تیوگیں روج اے آئی اے گواہانی گپ دت
انت اے میری اے کرگیں کپانی سرا پچار کنگ اے نوازیت، نیت دیکر اے وھد اے حکم
داتے کہ: "میری اے پت اے منی کرے لوگ اے بیارات۔"

وہدے آ، آؤدے آہت، گزرا آراکشگ آ بوت: ”جیکب، دُنیا
 زانت کہ من سکتیں بے رمیں مردے آں، بلے مناکس پے اے گپ آ ملامت نہ
 کت کہ تو پے زانت کے آرا ایذا دانگ۔ منادویت انت کہ ترا اے گپ آ باور
 بیت کہ مناتی جنک آرا موت آ سزا آ دیگ آ سچ ارادہ نیست، بلے گزرا اول
 ہر گپ آے کہ پدر پیگ چرائی اے گپ ثابت انت کہ آئی آلم آ دُڑی گنگ،
 پے قانون آؤدے آئی آ ضرور مرگ لویت۔ نواب آ جنک آ شاہدی آ پد دگہ سچ گمان
 نہ بیت، بلے گزرا اول، آگہ تو مند ریک آ واترین آے، ہے دُڑ آ ہر بیرانی پے
 کہ پیگ آؤر بیت، گزرا آئی آ کساں سالیں عمر آ برکت آ آئی آرا پہل کنگ
 بیت۔ بلے آگہ آ نہ منیت، چہ گناہ دُڑیں دروگ آ چک، پد نہ بیت، گزرا چرائی آ
 اے گپ پد ر بیت کہ آگہ عمر کساں پے بیت، بلے گزرا ہم پے گناہ کنگ آ مزن انت،
 عادت آ انت، گزرا آئی آ چہ موت آ کس رگھینت نہ کت۔ پمیشا تو آئی آ رکز آ بُرد
 آئی آرا سر پد پے کن کہ آ مند ریک آ واترینگ آ در ملکنت، من اے گپ آ
 باوری آ دیاں کہ حالی ہے یکیں صورت آ آچہ مرگ آ سزا رگھیت، بلے دگہ
 سکتیں سزائے دیگ، بل دیگ بیت۔ تو آئی آ پت آے، آئی آ سراتنی دست
 ریت، آئی گپ آ رکت۔ آگہ تو آئی آ رتہین آے گناہ آ قبول کنگ آ نہ آئے،
 گزرا اے گپ آ چے بزانت در کھیت؟ چئی آ کہ تو آئی آ دوست آے، گناہ آ ہم

۵۴
 شریک آے۔ پدا اول من ترا کشاں کہ مند ریک آ نیارے گزرا من سچ دُڑ آ یوگ
 نہ کناں۔“

جیکب آؤر آئینت: ”انچو کہ شاہنو شکات، من وتی جنک آ انچو گھس،
 بلے منا چہ ساری آ اے گپ آ سماہت کہ مند ریک آئی آ نہ دُڑ تک، پمیشا گناہ آ
 قبول کت نہ کت۔ بلے گزرا اول ہر چئی کہ دس آ بیت، من ہائی گھس۔ آگہ
 بیگناہ یوگ آ پد اول آرا مرگی بوت، گزرا من اے گپ آ یک تھورے دس
 کہ منا گوں آئی آ یک رندے پدا رگندک آ اجازت دیت۔“

گوں جیکب آ ہور یک سپاھی پے میری آ ہندی جاہ آ کوئی آ نیمگ آ دیم
 داتے۔ آئی آ دیت، آؤر یں چرا گے ہاسنگ بندیں نیمل آ سرا ابرکت، کہ آئی آ
 سرا یک بکڑ آ پاٹ آے گوں شپ آ نان آ پے بندیک آ ایرات، کہ آرا دیک آئی آ
 دست ہم نہ جنگ ات آئی آ سرا یک بکڑ آ گز ہے آپ آ پُڑت ایرات، پدا ہے
 سپاھی چہ کوئی آ در آہت، درواز گے بند کرت، شت، کہ پلے پت، چک ہر دو
 ایوک آ گپ پے جنت۔

میری کاہانی جاگہ آ سرا کچنگ ات، آئی آ دیم دیوال آ نیمگ آ ات
 آ بیتواری آ اینگ یوگ آ ات۔ بلے وہدے چراگ آ بے تائیں روژنائی
 آئی آ پتھاں کپت، گزرا آئی آ پھنا دینیت، پت آرا دیت آے چگل آ پریات

انت۔ افسوس کہ، بوت کنت منی لا ذکیں زھک و سرگ و جلا دہ سہیت۔
 میری عدرا نیت: ”ابا مناوتی چند و حج فکر نیست، اگہ بہت گزاتی
 اسپتیں پٹانی؛ خدا بہ کنت کہ شالا من شمارا پٹشیں موت و نیلی گگ و نوہیں
 دروغ مہ گندیں۔“ پت و گشت کہ: ”لا ذکیں جنک، منی ٹرس و مہ کن منا حج
 ترس نیست، بلے ترا سک باز ترس گون انت۔ بے درست و بگ و پدہم منا
 امیت انت کہ درست شربیت، بلے ہے ترس انت کہ تخی زندہ رکھک و گیشتر
 اومیت نیست۔“

میری چہ گل و پت و را گیشتر گپ جنگ و نہ داشت، و بٹھے: ”اگہ
 آنج انت گز اچہ منی دل و سرا نوہیں بارے کپیت۔ نول دراہ سولا انت۔ ابا، شام
 شری و سر پد بہ بیعت کہ منا مرگ و حج ٹرس نیست۔ من ولہ خدا و نینگ و رتیں،
 و وتی مات و ہم امو دہ بہشت و گندیں، چونیں و انیں ہرے!“

اے گپ و اشنگ و پیر مرد و دل و انجیں دروغے پا دہت کہ، آ
 چو کو ذکیں زھک و وڑ و گریوگ و بوت و دست بست گشتے کہ: ”شکر انت ولہ
 خدا و ہزار۔ رند و شکر انت، کہ من ترا پٹشیں صبر و تمہیل و حال و گندیں، بلے
 اگہ ہما مردم کہ پیر سندے و نازر کیں تب و واہند انت، آرا وتی تکیں اولاد و
 گارنگ سک تو ریت، زھک ہم انجیں کہ گوں آئی و مہر انت و آئی پیری و عصا

ئے گت، و انچو زوت پا دہت کہ آئی دست و سنگلاں تو ارگت۔ بے سڈانی
 وڑ و و ترا پت و جگ و سرا دور داتے، پت و آرا گورامبازاں زرت و
 آئی جاگہ و سرانت۔ دے بیواری و شنگ ات انت، و نشت گریت اش
 نیٹ پیرا جیکب و گپ بنا گت، کہ آئی و بارہ و آرا کشگ و دیم و دیگ بوٹگ
 ات۔ بلے میری گپ گڈات گشت: ”ابا! دگراں بل شمارا تے اے گپ و
 سرا شک نہ انت کہ من بے گناہ اوں؟“۔ پدا اوں آئی گیشتر گریت و گشت کہ:
 ”افسوس، و گہ پٹشیں مردے نیست کہ منی سرا پتہ بہ کنت، کہ من بے گناہ اوں؟
 وت کہ منی پت باور نہ کنت، گز اچوں؟۔ منی و اجہیں ابا، منی سرا باور بہ کن کہ تخی جنک
 وڑے نہ انت!“۔ اے گپ و پد و پت و گشت: ”منی کو ذکیں جنک، تو دل و
 مہ در، منا تخی گپ و سرا پورا بگردہ انت۔ ہرچی کہ من کرتگ، آچہ آہانی
 حکم و پد و کرتگ۔“

پدا ہم دو کیں بیواری و نشت۔ جیکب میری نینگ و چارت تہ دیستے
 آئی انا رک چہ دروغ و نچ و بازی و گمرنگ انت آئی دیم و کرچک پدرا انت و
 آئی چم چہ بازیں گریگ و سھر سھر و نوات کچنگ انت و آئی و سیاہ و بزیں
 ملکو و آئی و کو پٹانی سرا بوڑاں بانزا انت۔ کشگ و بوت: ”منی زھک! ولہ خدا و
 گوں گرائی و ترا چکاس کچنگ، بلے منا ٹرس انت کہ انکے ہم بینا کیں جاور دیم و

دمانے اور زندگشتے: ”منی لاڈکیں میری، مناگوں تو دکہ چیزے کپ ہم جنگلی
 انت۔ یکنیں جولیت اور شاہدی اور تراگناہ گار جوڑنگ۔ آئی اور سوگند وارت گشت
 کہ، مند ریک اور امن میری اور دست اور دستگ، ہمانی اور شاہدی اور پد اور امرگ اور
 سزارسیت، اگر مرگ تنی بھت اور نوشتہ انت، بلے گڑا دی تو آرا پہل کن، انج
 کھنے؟ اور منی لاڈکیں جنگ! اے تاسوریں بندی جاہ، اے ڈوڈیں جاگہ اور سنگل اور
 گویاں بندوک نے، بلے تو چرائی اور کیشتر گل ہمشادان نے، چونکہ آتی ولجہ اور
 ماڑی اور توک اور انت اور کر مزی زری دوپہیں گدے پوش اتک اور دکہ ہم سروریں
 آسودگی یے رسیت، بلے بیگناہی اور مرگ چہ بے آبرو کیں زندہ گہتر انت۔ میری،
 تو آرا پہل کن! انچوش کہ پیغمبر اور لیا آں وتی دژ مناناں پہلنگ۔ چونہ انت
 کہ تو آرا پہل بہ کھنے اور بزانے کہ اے دراہیں وکیل چہ ولجہ خدا اور نیمگ اور آھنگ
 انت؟“

میری اور ذرائنت کہ، ”بیشک انج انت“۔ اے وحدہ سپاہی ہم
 آہاں جتا کنگ اور آھت سر بوت آئی اور گندگ اور جبک گشت: ”منی زھگ،
 نوں تو وتی خدا یا وہ کن، ہمار تو رحم کنت، اور اگر تو دگرے منانہ گندے، اور پرچیکہ
 گوں تو ڈیکت اورگ اورگ جنگ اور اے گڈی اجازت انت، بلے منی لاڈکیں
 جنگ، تو توکانسر مدہ اور، کہ من ہم گڈ اور اواد اور باز نہ بندیں، زوت ہما جہان اور کائیں

انت اور وہیانی ساگ انت“۔ پراگوں ٹنگیں تو اور گشتے: ”اور منی وا جہیں خد اور
 ہرچی تنی رضایت من ہمانی اور دشوں۔ تو چہ یک پتے کے بدل اور ٹوہیں قربانی
 یے لوٹے اور من پہ گل اور دشمنی ہمانی ساڑی گئیں۔ منی جھکو اور تو وتی نیمگ اور بہ بر من
 آرا پہ تو ندر گئیں، اے دنیا اور آئی وڑیں دوہیں چیز دکہ منی کر اور نیست، من آرا پہ تو
 ساڑی گئیں۔ پمیشا کہ تو آرا چومات اور پت اور وڑ اور دام دلگوش کھنے۔ آتی کر اور سک
 باز آسودگ اور آسرات بیت۔ اور میری، اگر تو پدا وتی دل اور پاکی اور گار بہ کھنے اور
 گناہ کھنے اور گناہ گار بہ ہے، اور من ایکنہ اور کتنی پشیں حال اور بہ گندیں، چرائی اور
 گہتر انت کہ تو جلا دے دست اور بیگناہ اور پاک دلی اور بہ مرے۔ منی زھگ! اے گپانی
 کنگ اور منا پہل کن، تو دیکہ پاک نے، اور سک زیناک نے اور آسمان اور گوں
 ملائکاں صور زندگ اور لائق نے، دنیا خراب انت، سک خراب اور بدکاری اور سر سچ
 انت اور ہر وڑیں گپ بوت کنت۔ وت ملاک ہم چہ راستیں راہ اور کھنت پمیشا اور
 ولجہ خدا ہے اور اھگ انت کہ تو بہ مرے، گڑا منی زھگ دل اور مز ن کن اور بیگناہ اور
 مرے اور مرگ اور ہے راہ باز اور ان انت، اگر موت گرائی اور ظلم اور بہ ہیوت، صاف
 سنگیں سوکن اور تڈو اور وڑ اور تراچا اے خرابیں دنیا اور گشت اور ہمشہ اور ہدای
 کس اور انت سر کھت۔“

جبکہ اور اھمکنہ گریگ آھت، کہ آئی اور کیشتر گپ بھت نہ گشت، بلے

﴿ سزا آئی و سزا عمل کنگ ﴾

ہر کس پہ جو انی و سر پدات کہ ہما اثر انداز سزا میری دزگیر کنگ بوٹگ ات،
 آئی آسریوزانگ و در این مردم پہ چاڑ و دار کنگ و اتنت، ہر کس کہ آئی دوز واد ات
 آہاں آئی و سزا و اثر کس ات، پرچیکہ ہمار و چاں دوزی و سزا سکت باز ثنعات، و حما
 مندریک و بہاء ہیبتی بہر و کج و زرد زنی کنگ و خاترا ہم مرگ و سزا دیک بوٹگ
 ات۔ نواب و مزنیں و اگلے ات کہ میری بے گناہ ثابت بہ بیت، آئی و ذرا ہیں
 ثابتی و ننت و چار تنت، و گوں بچ و ہم ہے بارہ و سوڑ گے کت، بلے آتزا خاتری
 دات نہ کرتے، کہ آ بے گناہ انت، پرچیکہ اے نہ ہوگی چنے گند و آہت کہ
 مندریک دگہ کسے و کز و بہ بیت۔ دوئیں بی بی آل بزاں مات و جنک و گریت و
 منت کت کہ، ”میرتی و مرگ و سزا و مدیت“۔ میرتی و میریں پت و تی بندی
 جاہ و کوئی و شپ روج چہ و لہجہ خدا و ننگ و دوما کنگ و ات کہ، آ جھان و دیم و پدتر

گوں تو ز چار گپیں، پرچیکہ منی دل کشیت کہ اے جتانی منار ابا ز و ہد و اد و نخلیت“۔
 سپاہی و جیکب و راکت: ”ہیں بس بہ کن، نہیں روگ و و ہد چنگ۔“
 میرتی و دل و گت کہ اگت ہم دے بہ جلیت، ہمیشکا، آئی و پت و را بگل کت،
 و گوں زور و داشتے، بلے آئی و منداں منداں و تارا ایک و کز و کت، و
 میرتی و لو ارگ بوت و تی جا کہ و سزا کت۔

جیکب و را پدانج و کز و آ ورت اش تہا پترگ و ہور، آئی و دست بست
 انت و سر پہ آسمان و چست کت، گونخانی و ز و پریات کت گشت: ”منی زہگ
 بے گناہ انت، آ وڑے نہ انت، من راست گشتیں، و لہجہ خدا گند و کے“۔ جج و
 گشت: ”منا ہم اے گپ و سزا پتہ ہیبت نہ جو ان انت، بلے افسوس انت کہ تھی و
 تھی جنک و کپانی سزا منا باور نہ کت من پہ ثابتی و پد و قانون و ورد و فیصلہ کناں و سزا
 و حکم و دیاں۔“

پہنت کہ آئی و جنک بے گناہ انت۔

ہر دین میری و دست کہ جیلر کلیناں ژ لیکینان و پیداک انت، گزرا نئے
کہ ایش انت نون منا مرگ و سز و کشگ و پیداک انت۔ ہے درگت و جلاد و
سرنگ و جاگہ و رازہنت، ہر گاہ و بچے کہ رستگ ات، آھاں کشگ و پلکار
کنگ و ات۔

یک روچے جولیت و حدے ڈن و ٹوات و ورگ و شنگ ات، گزرا
آئی و دل و پے انا گاہ و دردے و باھندکت۔ انچوش گئے آرا ہے جاہ و کارچے بہ
لکیت۔ چہ ترس و نیم و آ بے واک و بے وں بوت، شپ و وحدے شام کنگ و
نعت، گزرا آئی نان و را دست نہ جت۔ آئی دیم و ذروشم بر کشگ ات زرد زرد چو
الدار و ات غماں سر بار کنگ و آھت، دراہ سر پد بوتنت کہ آ اول و وڑ و نہ انت۔
آھت و ویت بے و ابے نیانک، باز برا آرا و اب و تہا میری و صون پڑیں سر
کنگ و آتک ہمکنہ پشومان ات کہ شپ و روج و آرامے شت ات، بے بد
بخت و دل انچوش رتگ ات، کہ دیکہ ہم وتی دروغے نہ ذرت ات۔ نا کہ اے چے
دل و آھت کہ، "میری و ساہ و بڑ کھنیں و ٹر تگیں بدی و بدل و پیلو بہ کنیں۔"

نیٹ و فیصلہ و نت و ٹکت، کہ آئی تہا ہے نوشتہ ات: "میری و ڈومی
کنگ و وتی تگیں گناہ و را پے نہ نہ منگے، پشکہ مرگ و لائق انت۔ آسکیں

کساں سندے تال زیک و آئی و سراچ و ڈیں الزام و نہتاے نیانک، پشکہ
مرگ و سز و بدل و آئی و را تیکیں عمر و وجہ و لوگ و قید و گ و سزادیک بیت
آئی و پت، کہ آئی و را حرامیں حیل و زانت و دیک و و دھاری انت، آئی و را پے
مدامی چہ اے شھر و درکنگ و سزادیک بیت۔ آہانی ذرا ہیں مذی بہا کنگ بنت و
ہمکنہ بیت کنت نواب و نقصان پر کنگ بہ بیت و عدالت و خرچ دیک بہ بیت۔"

نواب و سز اہمکنہ کم ترکت کہ، 'ولجہ و گس و دیم و دیک و بدل و میری و
ہم موکل بہ دے کہ گوں و تی پس و چرے شھر و ذر و ڈ۔ اے گپ ہم منگ بوت
کہ ہمکنہ بوت کنت آہاں چہ و گیش زردا کنگ بہ بیت۔ دومی روج و وحدے
غور بام و مردم چہ و اب و پاد کاہنت، چرائی و پیر آہاناں داں بکسر و سرکنگ بہ
بیت۔

وحدے میری گوں و تی پت و چہ قلات و دروازگ و دیم و ٹوست
کہ بندی جاہ و یک سپاہی یے آہاں برگ و ات، گزرا جولیت و ڈن و وراحت
دیت گئے کہ ہما اومیت آئی و وتی دل و کرنگ ات، آئی و پچ و گپ اوشتات کہ
کسی گمان و ہم نہ ات، گزرا بے مہر و کوہ دلیں جنک و دار گل بوت۔ پے میری و
موت و سز و گمان و آرا سک تورینک ات، بے چہ آئی و کرد و میری و چہ شھر و
درکنگ و گ و آراچ و گ نہ بوت۔ حقیقت و آئی و دل و واگ و مراد ہم ہمیش

میری بکرے حالی نوکری ات، میری چک پدا ات آئی چہ سدہ گیشتر چک خزینت
وتی پت بھٹکین چارت، نیٹ ہے ہٹکین، قلات بودیوال دراہ چہ آئی پتھاں
اندربوتنت، آئی دیم کوہ درچک آحت انت۔

وہدے سپاہی آواناں سسر بے سنگانی چیدگ بکرے آورت سرکت،
کہ بزیں جنگے میا نجین ات، گڑا پیریں جبک چہ دردہ رنجباں چنگ ات
ہے سنگ اسرا نشت۔ آرا کاہاں اندیم کرنگ ات آئی سرا یک پیریں "شاہ
بلوط" بوردرچکے ساہگ ات۔

پدا میری آرا وتی گت آنادینت، وتی دستے گوں آئی دستانی حواری
بُرد کنت، دیم پہ آسمان چاران گشگ بوت: "منی زحک اچہ دیم آردگ بپیر
بیادتی وا جہیں خدای شکر منت آگریں کہ آئی آمارا چہنگ، تمہاریں بندی جاہ
کیشنگ بچپیں گوات، زیبا نیں آسمان چیرے آدرنگ، اے ساہے رکھینگ
انت، اومنی لاڈکیں جنک، ترا ہما شاہیں قادرے پدے آدرنگ گوں من حوار
سنگ۔"

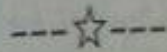
انچوش گشت، جبک اتی چم دیم پہ آسمان کنت، کہ چہ پیریں "شاہ
بلوط" بوردرچک اتا کانی میانجی نیلکیں آسمان جوانی آدرات، آگوں مزنیں
توارے چوش دعالوگ بوت: "اے خدا! توئے کہ اے سرڈگار اتی

ات، آرا مدام ہے گپ ترس ات کہ میری مناؤل شوچ کنت، منی جاگہ
گیت۔ ہے ترسے نوں ختم بوت۔ اولسرے پہ جبک بجنک آئی دل ہما زہر
ہست ات، نوں گشے ہما زہرے پدا باہندکت، آئی بویل اسرا آگل بوگ آگ
ات، بزاں آئی دل شیطان آرا پدا ماں بست۔

چیرے روج ساری، بی بی میری داگلیں نوکری آرا نیبل اسرا
ایری دیست، گوں جویت گشے کہ: "اے نوکری آچہ ادا چست پکن، کہ اش
گندگ آنا پدردیں گپ گیر کاہنت۔" جویت آہے نوکری آرا زرتنگ ات
وتی جاگہ بے رنگ ات، بلے نوں ہے نوکری آرا پدا گوں وت زرت آ
ورتے۔ وہدے میری گوں پت بچنی آتیک آحت سر بوت، گڑا گشے:
"ہاں بزیر وتی گراں بہائیں نیکی آمنی بی بی چہ تہی وڈیں مردم آچ وڈیں
نیکی بے نہ زیریت۔ تہی عزت ہم تہی ہمانی وڈے درگوست شت، کہ آہانی ترا
جوانیں مزے رنگ ات، نیں تہی نوکری آرا وازیگ آمن باز وٹھاں" انچوش
گشت، آئی میری پادانی دیم نوکری چگل دات، ووت چہ گل آھندان
ٹوٹی کنان قلات پت پت، چہ دردہ درگے بندکت۔

میری آیتواری ہے نوکری پت، گوں آریں پتھاں وتی کشک
رہادگ بوت۔ پت آرا لٹے ہم نیست ات کہ راہ چک دیان بکنت بروت

کھٹکیں کپٹاں کُشان بوت، چرائی پد، آوانی دل ۽ ہمکھ گل ۽ وٹی ووی
 بوت کہ گپ ۽ مکن، ہمکھ حائی ۽ حلاکاپی مار تیش کہ چد ۽ ساری کدی نہ بوگ
 آتش۔

حذمکارانی دلاں سازینے۔ تو شاہیں قادرے، کہ بنگ ۽ واراں چہ ظالم ۽
 ظلم ۽ رحمینے۔ انا حرد و صوری ۽ تنی شکر ۽ گزیں، کہ تو چہ و تی رحم ۽ برکت ۽ مارا
 چہ بندی جاہ ۽ سنکل، بگریاں آجو کنگ ۽ چہ موت ۽ رکھینگ، مئے شکرانہ ۽
 دعاہاں قبول یکن۔ ہمکھ نپ کہ تو مارا داتنگ، چداں روگ ۽ ساری ماپہ ہمانی ۽
 شکر ۽ گزیں۔ ہما کہ ساری ۽ مئے لوگ ات، نوں کہ لوگ نہ انت، گڑا آئی ۽
 نیمگ ۽ نوں چتور چتاں شاک دات کنیں، زاناں تنی نیمگ ۽ گوں منتواری ۽
 نچاریں؟ دراں ڈنھ ۽ پاد ۽ ایر کنگ ۽ پیراچ تو دعالوٹیں، مہروانی یکن یک
 غریبیں پت ۽ آئی ۽ گریو اکیں جنک ۽ نگہبان بُو۔ تو مارا و تی امان ۽ و تی پناہ ۽
 پدار، ہما کشکاں کہ منا ۽ منی لاڈکیں جنک ۽ روگی انت، ہما کشکاں مئے
 رھشون بُو، مارا شریں مردمانی کز ۽ بہ برہ ۽ آہاں دل ۽ بہ دئے کہ آئے سرارحم
 یکشت، مارا شون پدئے کہ ما پد ۽ اے پراہیں گزمین ۽ پد تا کنڈے شوہاز یکنیں
 کہ آو د ۽ و تی مسافری ۽ روچاں پہ آرام بہ گوازیں ۽ آخر پہ دل ایمنی ۽ بہ مریر،
 چوش کہ مارا سمانہ کیت، گڑاوں منالیقین انت کہ تو مئے واسہ ساری ۽ جاگے سا جو
 کنگ۔ گوں ہے یقین ۽ تنی سرا پد کنیں ۽ دل ۽ واک ۽ پد ۽ قرار قرار ۽
 دیم ۽ رزویں۔

انجوش کہ پت ۽ دئے دعالوٹ انت، گڑا میری ہم و تی دل ۽ تہا پت ۽

ہشتمی در

۶۸

اے پیراں سریء ناعلاج ہوگ، بکسء بل دیگ سکت گران انت؛
بکس ہم ہا کہ گوں آئیء دلء حدوک ہمکرنج انت۔

جیکب درآینت: "اے نیلکس آسمانء حیرا دلچہ صدا سازی انت؛
ہر کجا آئیء پناہء مہروانیء ساہگ مے سراساہیل انت، بلے مے اصل وطن ہا
جہانء انت۔"

آ، شکاریء پدردیں توارء گشت: "دبکش باریں کہ انوں شاہیہ حالء
ات، زاناں ہے حالء شمارا گیشگ اش، پخشیں مسافریء دست شمارا بیج
توشگ اش نہ دانگ؟"

جیکب گشت: "ہا کہ اے جنگلء پٹناں پوشاکء پوشیت، آوت مارا
ہم توشگء رسینت۔"

رحم دلین شکاریء گشت: "اے راست انت، بلے شمارا چیزے
پسا ائمء دانگ اش!" جیکب درآینت کہ: "مانیک تئیں دلء واحدیں،
پمیشا ماہمکہ مالدارء ازگاریں کہ اے ہنگ کہ من اش سرانجھوں سوگء
شنگو جوڑ بہ بیت، مے مڈی بہ بیت، گزا اوں انچوش نہ بنیں کہ ٹوئیں" شکاریء پدا
پرس ات کہ راستء راست شے، کرء زاناں بیج زر نیست؟ جیکبء
درآینت کہ: "اے ہنورکنیں نوکری کہ منی پادانی دیمء ایر انت، مے دنیا کی مڈی

﴿ سنگی ء سومر ﴾

پت، جنگ دینگ، شاہ بلوطء درچکء حیرا گیشگ انت، کہ پیریں
شکاری "آنٹھنی"، جنگلء درا بوت۔ آئیء جیکبء راجوانیء بیجا آورنگ
ات، آء جیکب ہر دو مسافریء نوابء ہمراہ انتء آئی خدمتگار انت۔ ہا
روچی آسحبء سراحملہ پاد آھنگ ات، اے یک آسکے ء ذمبء کپنگ ات،
وحدے آئیء وتی گوئیں دوستء را دیت، گزاچہ زورء توارے پر بخت
گشتے کہ: "جیکب! درا ہاتے، اے راست توئے زاناں؟ من دلء جھیروگء
اتوں کہ گشتے تہی توار ات کہ منی گوشاں سر ہوگء ات، اے گپ راست
انت منی گوشاں زد نہوارنگ۔ ترا زاناں حق ء دل چہ شھرء گیشگ اش؟

بیش انت۔ تخی خیال، چٹکسے بیت؟ "شکاری" سستا گت، گشت،
 یک "فلارن" ہوتا ہے بیت یا بوت گت یک "تھیلر" ہوتا ہے بیت، بے چریشی
 ہے بیت؟۔ "جیک" گوں ہنگدگ، گشت کہ: "میشا ما ازگاریں، ولجہ خدا، چہ
 وتی مہروانی، مارا جان سلامت سنگ، او پار، ہوائی دانگ دست،
 پادے سرنیت کنیں۔" منی پت، سہت، ہفتی نوپنگ، آئی، منارا وتی کار
 زماگ، چرائی، ابید بزرگی، کار ہم زماگ نے، پیشا کہ زمستان، روچاں
 جو انیں کار، کمائی بے کہیں۔ آئی، پہ منابازنگ، پہ منی آذکیں وحدہ
 واستہ ہنگہ توہگ، مل دانگ، آئی، سے ہزار "کراؤن" ہوتا میراث مل
 بداتیں، کہ چہ آہاں سالے سد "تھیلر" پیدا ہوتیں گزا اول ہنگہ آرام
 آسودگی نہ رنگ ات۔ نیکیں دل، سلامتیں جان، عزت، آبرو۔ اشانی وڑیں
 جو انیں ہر اتیں دولت پہ ماڈنیاء دگہ نیت

شکاری، درزائنت کہ: "ولجہ خدا، تو سب کنگ لوہیت، کہ تو وتی ویل
 گوں پختیں ہمت، سٹھئے۔ بیتک اے راتیں راہے۔ بزرگی، کار، ہنر
 زانگ، ہم تو بخا ورے، بے پکس کہ نوں دیم پہ کجا گلو دانگ؟"۔ جیک گشت:

اے جرمنی، سکے انت فلارن، تہاد و شنگ، تھیلر، تہا سے شنگ انت

"ہنگہ دیر زونیں، کہ آدو، کتے ہم مارا، آدورت شگت ولجہ خدا، وت
 مارا یک درے، پارٹ۔" شکاری، گشت: "جیک، اے زانگ، لٹ، ہنر
 اے من پہ کوہ، ہنپاں سر کپک، واستہ آدورنگ ات کہ، پہ من بید، اٹی، ہنر
 لنگ گران انت۔" پدا چوتی کینگ، یک، سل، کوتری بے گش اتے شنگ
 بوت کہ: "ہاں اے کنیں، زراں ہم ہنر، ہما نینگ، کہ دوٹی من دانگ ات،
 چہ ہمو دا چیزے دارانی بہا رنگ انت۔"

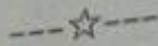
جیک، گشت: "لٹ، اے من زوریں، اشرا، تخی میں دوستے، یات
 کیری، نشانی، بستار، ایر کنیں، بے زراں من نہ زوریں، کہ اے دارانی بہا
 انت، گزا اے نواب، حق انت۔" شکاری، درزائنت: "ایمانداریں، پیر مرد تو پہ
 اے گپ، ہم تکا سرمد، نواب، ورتی زراں پیرا رنگ انت۔ چیزے سال
 ساری، یک بزرگ، ہنر میں پیر مردے، گوگ، گار بوگ ات۔ آئی، چیزے دار
 پہ بہا ز رنگ انت کہ آہانی زراں دات نہ گرتنت۔ من آرا دام دانگ ات، پدا
 من آ بے حال سنگ انت، نوں آئی، و تارا چہ ویل، ہنر، جلال، گشت، ہنر
 انا گاہ، آئی، ہے زراں آدورت داترینت انت، منی ہنت، ہم گت، نہ تہ من
 ہے زراں پک، شمشنگ انت۔" جیک، گشت: "گزا من اے زراں زوریں ولجہ
 خدا ترا اے زراں چہ دگہ نینگ، و اترینت۔ میری، پچار کہ ولجہ خدا مسافر کی،

بندات و چو تو تھگ و سازی کنت اتنے وحدی پہ کہے اے سر ڈگار و بکسر و
 رسنگ میں کہ ولجہ خدائے نیک و مئے کو نہیں، نیک دلین دوستے دیم دانگ،
 آئی و منا پہ نیک و نیک و روگ و و است اے لٹ دات و نول پہ مسافری و و است
 چیزے زر ہم دیکھ انت۔ و نیک من دعا سر جم نہ سنگ، کہ آئی و قبول کت، پیدشا مارا
 وئی دل ڈو کنگ لوئیت و ہج وڑیں ترس نہ دارگ لوئیت، ولجہ خدائے مئے نگہبان
 بیت۔

جیریں شکاری و باز گریت، پدا چراہاں موکلائنت مئے ہر دو ہانی نیک و
 دست شھارات و گشتے: "ایمانداریں جیکب انون وئی خدائے یات بہ کن، نیک
 نیت میں میری وئی خدائے گیر بیار! من شمارا بدام ایماندار و خدا ترسیں مردم
 زانگ و نیک ہم ہے وڑے زانیں۔ شہاچ مہ ترس ات، شہاچہ و گیش آسودگ و
 آسرات بنیت، ایماندار و آسرمز میں وحدے و رند دیم و کثیت۔ بیشک، ہر کس
 جو انیں کار کنت و وئی خدائے سرا بھروسہ کنت، آوتارا کدی ہم و نیل و جنجالاں نہ
 گندیت، منی ہے گپ و سرا پدہ کن ات گڑا ہر نیگے و کہ رو ات، شمعے دل و را
 تاجیر و ہانی ریت۔ شالا خدائے ہمراہ بہ بیت۔"

پدا شکاری و آہاناں ہا و وء مل دات و ت "اچھرگ" و نیک و
 رھا دگ بوت۔ جیکب پاد آہت و وئی جنگ و و تے رگیت، ہمارا کہ جنگل و میان و

روگات، ہمارا و جنگل میں سر ڈگار و رھا دگ بوت۔

آہاں واداپ ء آپشک زسنگ ات، کدی تاں بازیں روچاں آہاں
گر میں چیزے پہ ورگ ء نہ رست، ء شپ ء وحد ء گدام ء بھانڈوئے ء شپک
انت وتی سرائش چیر دانگ ات۔

یک روچے، چہ ہا کشک ء کہ روگا انت، آکوہ ء نمپانی میا نجین ء ات، ء
کوہ چہ درچکاں اندیم انت آواں تاں مزنیں وحدے ء ہند بخت، بلے جج میگ
گندگ ء نیاتک۔ آود ء انا گہ ء پیریں جیکب نادراہ بوت، اوشتات ء نہ
کت یک ڈپگے ء بن ء ہشکلیں تاکانی ڈگ ء سرائش، ہے ڈپگ ء سرا
صنوبر ء بازیں درچک زسنگ انت آئی ء زبان چہ جبرنگ ء شت آئی ء زنگ
زرد ترث۔ میری ء ترس ء نیسے ء ماں رپت۔ سک باز سر جتے کہ کجا کتو آپ بہ
زیست، بلے پٹے آپ ہم نہ رست ء۔ بازیں گریگ ء زاری یے کرتے کہ کتے
آئی ء مند ء بنیت بلے آئی ء جند ء پند گوانک ء ابیدرگہ جج پتو نیاتک۔ اگو آگو
باز چارتے، بلے آرا جج کس گندگ ء نیاتک۔ چونکہ آ ژند پند ات گزا ہم ہے
ڈپگ ء سرا سرگپت، پیشاکہ آرا کش گور ء ملک ء سہابہ کپت۔ آود ء سما کپتے
کہ ڈپگ ء آدست ء کوہ ء بن ء ء ہشگل ء نیاجی ء یک زمیندارے ء کس
انت، کہ آئی ء چاگرد ء غلہ ء کشار ء سہزیں کا پھر اوشتانگ انت۔ ہمکہ کہ
گوں آئی ء بوتگ ات ہانگو ڈرگے بست انت، ء آخر ٹسان پان ہمالوگ ء

نہمی در

﴿ وشی ء برانز ﴾

میری ء آئی ء پت رو پہ رو پند جنان روان بوتنت، تاں چہ
اچھرگ ء اشد (۸۰) میل دور شنت۔ اے درگت ء چونکہ آ ژند پند
انت، بلے گزا ہم پشیں جاگے نہ دیست اش کہ آود ء کار بہ کنت ء وتی وحد ء
تیلانک دات بہ کنت، ہر پٹائے کہ آہاں گون ات آ خرچ ء ان بوتنت۔ تنے
وحدی آہانی سر پہ نہ بوت کہ چون گذران بہ کنیں۔ پندگ ء سکتیں گرانیں
کارے، بلے آخر پندگ ء بوتنت۔ بازیں درے ء شنت، دگھ ء ڈزمان ء
ابیدرگہ جج نہ رست اش۔ کدی کدی آواناں ہشکلیں نان ء چنڈ کے زسنگ
ات، کہ تزیکیں کورے ء لمب ء شنت ء گوں کورے آپ ء وارنگ اش۔ کدی

کرے آہت۔ گریٹ ہڈیک اتے، ہڈیہ کک و تو اہہ جتے۔ زمیندارہ آئی لوگی
کہ آہر دو عمرہ بی رحمت ہڈو ایشی ہڈرم دلیس مردم گندگ آہت انت،
آہاں بڈگیں جک ہڈیگر تگیں دیم ہڈاری تیں ہم آئی و ظاہریں دردہ را
مارت، آہاں بڈگ بوت۔ لوگی و لجرہ راکشت: "کسانیں گاڑی آہت ہڈ بند
کہ بڈریں آناوراہیں پیر مردہ اداہ کارنیں۔" تاں زمیندارہ آہت ہڈ گاڑی و
بست، ہڈیہ درگت و لوگی و دو کھمیں لپ ہڈ گونڈے آپ ہڈ بوتے ہڈ کہ سا جو
گت اپر گت۔

وحدے میری زانت کہ کوہ و چاگردہ مانترگ ہڈ آہگ و گاڑی و را
تا علانی و سماعتے پکار انت، گز آئی آپ ہڈ ہڈ کہ دت زرت انت زوت زوت و
ہما کشتک و کہ آہنگ ات چہ ہوداں شت، پیشا زوت آہت ہڈت و کرے سر
بوت، ویستے کہ چہ ساری و گہتر انت۔ "صنوبر و درچک و بن و ہنگ ات،
ہڈ جک و را ویستے سک باز گل بوت، پرچیکہ آرا و تی کرے نہ دیستگ اتے باز
تکاسرات ہڈ بے تاہیری و دارہ ات۔

زمیندارہ آئی لوگی آہت انت آرا چست کت گاڑی و کرت اش، ہڈوتی
ڈکارہ آورت اش کہ آودہ آرا لوگ ہڈ ہڈشتی نیمگ و یک کسانیں ہڈ صفائیں کوئی
یے دات اش، کہ آئی کشت و یک خالی میں کوئی یے ہڈ یک خلی ہڈ ہم ہست ات۔

زمیندارہ لوگی و آہاں ویش ہڈ آرام دتیں جاگہ و لپ ہڈاں گت دات، میری ہڈ
گلے ہڈے تحت و سر اہنگ ہڈ ارادہ کت، پیشا کہ ہڈت ہڈ یک ہڈ ہڈ بیت، ہڈک
ہڈت و را اناگہ ہڈ چیز سے ہڈ ضرورت بوت۔ جبکہ ہڈا جو بڈگ ات، پیشا کہ آ
ہڈا میں درگ، آرام و نہ رنگ ہڈ چہ بازیں ہڈ ہڈ کنگ ہڈ ژند ہڈ ہڈگ ات ہڈ
نزورات۔

زمیندارہ لوگی ہڈنکہ نیک ات، کہ آئی و آہیر مردہ را پرا ڈو ڈو سلامت
کنگ و واستہ ہڈ چیزے کہ آئی و لوگ و ہست ات، ہڈ آواں دستے نہ ڈورات،
آرت، ہڈیک، شیر، نیمگ، ہڈنگ چہ اے درستانی دیک و دل تے نہ جت، ہڈک
چہ وتی دل ووشی ہڈ چیز سے مرغ ہم کشت تے، پیشا کہ آئی بڈگیں ہڈ مردہ و ڈو ڈو کنگ و
واستہ آش ہڈ آپشکے جو زکت۔ ہڈنکہ بس نہ ات، چہی و کہ ہڈک دو سے روج و رند
زمیندارہ و ہڈ پد ہڈ یک کہوتے آو رنگ ات۔ کدی کدی گوں ہڈنکہ ان لوگی و را
کشتگ اتے: "ہاں! پویر آئی و واستہ بگرد، اگہ تو وتی کروساں بھینے، گزامن ہم
ثواب و کارے بکناں تہ ہڈ ان انت۔"

آرجم دلیس مردم ہڈک سال و ہڈیک و یک میٹے و کہ میڑو بڈگ ات
آودہ شنگ اتنت، بلے اے رندی آہاں و ت مدوت سوڑات کہ لوگ و ہڈتیں، ہڈ
ہڈنکہ زر کہ آودہ خرچ کنگ بیت، ہڈا ہاں اے ناوراہ و واستہ دو اہورمان یاد کہ ورگی

چیزے ہو گرگ، خرچ گنیں۔ میری ہر جمان اس آہنگ ات، آہانی شکر، منت
 کے کپنگ ات۔ آئی ہو جبہ خدا ہم شکر کپنگ ات، کہ آئی آہاناں چھس زرم دلنیں،
 مھمان دارنیں مردمانی کرے سرنگ ات۔ گشتے: "واجہیں خدا تو سیپ کرزیت،
 کہ آئی نیکیں مردم ہر کجاہست ات، گیشتر ہاودے کہ مردم آومیت ہم نہ بیت،
 بوت ہم نہ کت، ہاودے مارا رحم دلنیں مردم گنگ آ کانت۔"

میری مدام وتی پت آ جاگہ کس آہنگ ات، گرینگ ات، ہمیشا کہ
 اگر آراتشے چیزے پکار بہ بیت تہ دینیں، بے گڑاؤں آ بے کارے نہ شنگ ات،
 دوچک، ٹوچک، کاراں وتی مت ات، پے بے کاراں آئی آ وتارا
 زمیندارے لوگ آ واستہ درگت کرنگ ات۔ آئی آ دے ہم آرام نہ سنگ ات۔
 زمیندارے لوگ آئی محنت، خدمت، آئی بچ، حیاء عادت آ را درینگ
 ات، سک باز گل بوتگ ات۔

جیکب کی دلگوش پہ چاڑ، جوانی آ کرت اش، آرا ہم بے کارے سستی آ
 عادت دوست نہ بوتگ ات، ہمیشا پد نوکری جوڑنگ آ بوت، میری اولے وڑے پہ
 آئی آ واستہ در چکانی مال، شنگ آورت، گنگ ات۔ آئی آ اولی چیز کہ جوڑکت
 ایک زیناک، وڈھرو شمس نوکری یے ات، کہ آئی آ زمیندارے لوگ آ را شکر،
 منتواری آئی دات۔ آرا اے کپ ہما ہست ات کہ چے وڑیں چیز جنیا دم آ

دوست بیت۔ پرے سوب آ کہ آئی آ اسے نوکری جوڑنگ ات، ہے نوکری حالی
 زیناک، وڈھرونگ نہ ات، بلکہ سکتیں مھرین نوکری ات۔ گزی تالاناں شراکگ آ پد
 سبز، سھریں رنگ رجنیت، نوکری آ دینی آ سرا ہے وڑے آورتنت آ، کہ چہ
 آہاں زمیندارے لوگ آ نام آ اولی حرف، روانیں سال آ تاریخ آ عدد گنگ آ
 آہت ات۔ نوکری آ پہنا دگوں سبز، ناسی، زرد زیں رنگ آ تالال جوڑ کرنگ ات
 آئی آ سرا ایک گلن آ کرگین آ گنگ آ آہت، آئی دوئیں نیگ آ یک یک
 صنوبرے در چکے اوشتا نگ ات۔ ہے جوانیں نوکری آ گنگ آ پد تیوگیں لوگ آ
 مردم حیران بوتنت۔ زمیندارے لوگ آ پے گل، وڈھی ہے نیکی آ را زرت، صنوبرے
 در چکانی ناھینگ آ، ہا ڈکارے نیگ آ اشارہ گنگ آ آہت، کہ آرا صنوبرانی
 ڈکار گشگ آش، ہمیشا آ سکت باز گل بوت۔ وھدے جیکب زانت کہ من
 پھک آ ذراہ سلامت بوتگوں، گڑا گوں وتی مھمان داراں گشگ آ بوت: "ماچہ
 مزنیں وھدے آ شے سرا بوجھ بوتگیں، شمارا باز دل یہ کرنگ، نول پہ ما جوان
 انت چہ اداں در بیائیں، وڈ کہ وھدے آ وتی بخت آ آزمائینگ آ بریں۔"

زمیندارے آئی دست گت، گشت: "واجہیں جیکب ترا حیرانت؟ زاناں
 ماترا دلرنج گنگ؟ تاں مروچی آ تو سر پدیں مردے کنگ آ آنگے، منی خیال آ
 اے وڑیں کپ ترا زیب نہ ذینت۔"

زمیندار ۽ لوگی ۽ را باز آرمون بوت۔ چه آنا رکال آھنگس آرسے گت انت
گشگ ۽ بوت: ”آنگس جاگہ ۽ چچی ۽ نہ نندے؟ سال ۽ مزنیں بہرے گوگس
در چکانی تاکاں نہ گندے کہ رنگ اش زرد ۽ گشگ انت؟ زمستان سرا اوشتاگ،
زاناں پداہبار بیگ لوتے؟“

جیک ۽ اے گپ ۽ را گیشیت: ”چه اد ۽ منی روگ ۽ دوگہ گچ سو ب نیست،
حالی مناہے گپ ۽ ترس انت کہ کجا شما جنجال مدہے۔“ زمیندار ۽ جاگہ جت گشت
: ”چی ۽ جنجالی؟ پرے گپ ۽ تکانر مدہے، اے کوئی ۽ شے ننگ ۽ کس جنجال نہ
انت، ۽ ہنچو کارہ کمانی کنگ ۽ ۽، کہ دتی لوٹ ۽ گزراں پیلو کنگ ۽ ۽“

زمیندار ۽ لوگی ۽ پداگشت: ”ہو راست انت، حالی میری چه دتی دو چگری ۽
باز کٹ کمانیگ ۽ لالا جیک، اگہ تو ہم اے نوکریاں جوڑ کئے گڑا شمارا دگہ
روزگارے ضرورت نہ بیت۔ چیزے روج بنت کہ من جنتر ذرشیں ہمسایگ ۽ لوگ
۽ شتاں کہ آئی ۽ فلک ۽ ششکان ات، گڑا تئی دانگیں نوکری برت، ہر جنیادے کے
آود ۽ ساڑی ات درستاں آئی ۽ تو سیپ کت ۽ گشت اش کہ، مارا ہم آنچیں نوکری
پہ پتیشیں تہ جوان ات۔ اگہ تئی رضا بہ بیت گڑا من پہ تو آ جنیادمانی واستہ نوکری
جوڑ کنگ ۽ کار ۽ گراں، منالیقین انت کہ شمارا دگہ کارے ۽ ضرورت نہ کپیت۔“

نیٹ جیک ۽ میری ہر دوہاں آود ۽ جل ات ۽ آہانی ارادہ دیت،

زمیندار ۽ آئی ۽ لوگی بے کساس ۽ گل بوتنت۔

دہمی در

﴿ ڈگار عسرا سراتیں روتج ﴾

جیکب میری نون دتی کسانیں کوئی عبتندگ ء بوتنت ء ء دیمتر ء دتی
گذران وقت کنان بوتنت۔ آؤد ء چیزے سامان آؤرت ایر کرت اش ء دتی چلن
عوخاترا انجیں رزان آؤرتش کہ آپہ چلن ء ضروری اتنت۔ میری کہ نون پہ دتی
پت ء داتہ نان چنگ ء ساجوات، ہمیشا سک گل بوت، ء ہردو ہوازی ء پہ گل ء
دتی دتی روچاں گوازیگ ء اتنت۔ جیکب وعدے نشنگ ات تو کری ناہینگ
ات ء میری گوں ان ء موزگ گوچنگ ات یا گد ء دوچک ء کار کرتگ ات
گزا، دروگ راستیں گپ اش کرتگ ات، یک دگر ء ہندینگ اش۔ کدی کدی
بیگاہ ء وعد ء آ، زمیندار ء آئی ء لوگ ء مردمانی کرت ء ہم شنگ اتنت نشنگ
اتنت، ء ہما وعد ء درستان جیکب ء سرپدی ء زانتکاری ء دشمنیں گپ گوشداشت
انت ء گل بوتنت، ہے دڑ ء زمستان ء سارتی، گورچ ء موسم انچوزوت گوست

کہ سمانہ کیت۔

لوگ ء کش ء یک مز نہیں بانے ات، کہ آؤگوش کنگ نہ بوک ات ء
زمیندار ء آئی ء لوگی دتی ڈگار ء کاراں ہمکنہ دڑگ اتنت کہ باغ بوؤگوش کنگ ء
داتہ وقت نہ رنگ اش، اکہ وعدہ اش بہرتیں گزام آہاں باگچہ ء پھر یزگ ء
ہنر نہ زانت، ہمیشا آرا جوانی ء وگوش کرتش نہ کت، پرے سوب ء، جیکب ء
باگچہ ء پیازگ ء ڈبہ دتی کوچاں زرت۔

تا کچنڈ ء موسم ء آئی ء ضروری میں تیاری کنگ ات، دیکہ بہار ء گرمی
ء سوب ء زمستان ء برف آپ بوت، کہ آئی ء دتی کار ہناکت، گزامیرمی ء ہم
آرا کنگ کت، آہردو سوب ء سرامحلہ پہ کار ء پاد آہنگ اتنت ء بیگاہ ء تان
دیر ء کار کرتگ اش، ہے درگت ء مدام کاراں دڑگ اتنت۔ باغ چو گھستان ء
کرتش، ء وڑوڑیں سبزی ء کشار کشتگ اش، ء انجیں انجیں پل کشت
اش، کہ آہینگ ء مسکاں دوست انت، باگیچانی کش ء روگ ء خاترا کشتگ
اش جوڑگت آہانی سراریک، کسانیں سنگ اش ایرگت۔ میری تما وعد ء پت ء
را آرام کنگ ء نہ اشت تان کہ آئی ء چہ کش ء میگ ء سبزی ء توم کچنگ ات
آؤرتگ ات، کہ آہانی تھا گلاب ء پل ء قلم، گواڑگ ء سوسن ء دگر وڑوڑیں پٹانی
رونگ ء تومے نہ آؤرتگ اتنت۔ آئی ء ہازو شرتگیں پل کشت انت، انجیں کہ

چہ آواں چیزے و میگہ و مردماں کدی ہم نہ دیگہ اتنت۔ زوت ہے
 باغ و انجیں سزاوگ و لکشیں رنگے شہاروات، کہ ہا ہنکلیں و کہ آودہ
 تاں مروچی و مزینں مزینں در چکانی بزینں جنگل اتنت، نول آودہ زیناکیں
 گوارے جوڑ بوگہ ات۔ باغ و نیوگ آریں در چک ہم جیکب و دلگوش و
 پیازگ و شرجوان بوتنت ٹوہیں و جوانیں بر آدرتش۔ بزاں ہر کارے و کہ دست
 نئے مان گت دلجہ داء ہائی ورا برکت دات۔

بیریں بزگرہ دل و نول پداہاوتی میری نہیں و ش تہی و دی بوت،
 آئی پٹانی بارہ و تی خیال و درشان کنت میری و دل نئے و ش گت و آرا جوانیں
 پنت دیگہ و بوت، و و تی ساری و گرتگیں چنے دوی برہ نہ کنت۔ مدام آئی ورا
 نوکیں گپ ویم و اتک اتنت کہ آئی ورا گت اتنت۔

آزام و ہنداتی روچاں میری و تی باغ و کش و جنگل و بزینں بوٹگانی تہا
 بنفشہ و پل شوہاز اتنت۔ مدام و ڈرہ آئی و ارادہ ہمیش ات کہ اولی گلدستہ و و تی
 پت و دہیں۔ نیٹ آئی و چیزے و شرنگ و وشبوہیں بنفشہ چت اتنت، کہ آہاناں
 پہ گل ڈرتے و و تی پت و دیگہ و دستہ ڈرک گت نئے۔ پت و نئے گوں
 و شکندہاں پلن ڈرت اتنت و شے: ”واہ واہا ہر گے کہ شوہازیت گڑا آلم و
 گندیت، بے گوش پدا کہ اے گپ شوہلگی نہ اتنت۔ کہ اے و شرنگیں پل،

لکشیں و بنفشہ، گیشتر کنگانی میان و جوانی و زدوم زوریت۔ اے گپ و تہا یک
 جوانیں پتے چیرانت، کہ آ پہک و گوں ماہنکر نچ اتنت۔ گیالے گمان بیت
 کہ اے ویرانیں ہنکلیں و، کہ تیوگ و جنگل ات ہنوحیں ہنکلی کہ آئی و پل و
 پرچکاں ہم تند بنگ ات، کہ آئی و توک و مارا انکہ آرام ترسیت؟ بے زندہ و چشمہ چچ
 جاوڑے نیست کہ کنگاں پد اتنت بے آ کنگانی نیا بجی و سادگیں و شے یے چیرمہ
 بیت۔ منی زحک امدام دلجہ داء ہرا گوں دل و ہتک و باور پکن، گڑا چونیں ہم
 درد و رنجباں بہ کپے بے گڑا اولں زرد و آرام ترا کدی ہم یل نہ ذنت۔“

یک روچے باپاری و لوگی چہ شہر و ہے زمیندار و کرہ و گتو سوتلی
 گرگ و آہت و و تی کسانیں بچے ہم گوں و ت آدرت، ہاں کہ آئی و سوتلی چارت
 و پتاس اتنت و آئی ورا زرد اتنت، ہے درگت و بچک باغ و پچیں دروازگ و
 پترت، و چچک و شت یک گلاب و کسانیں یونٹے و کرہ و اوشتات کہ آچہ پٹاں
 چکار ات۔ آپلن و ہندگ و ہندہ و بوت کہ آرا کنگ گرجت۔ آئی و پریات و
 اشکگ و آئی و مات و زمیندار و لوگی باغ و نیگ و ڈرک بوتنت۔ جیکب و میری
 ہم زوت زوت و ڈن و دراتک اتنت کہ حال و بہ گرتیں۔ بچک و نازرکیں
 دست صون پڑ ات و چہ زہر و پل و یونٹ ورا پد زرد کگ و ات کہ، آئی و منا
 گوں و تی و شرنگیں پٹاں رپیٹنگ! جیکب گت۔ ”کدی کدی مے وڑیں

مزنیں پُکائی ہم ہے ڈولیں حال بیت۔ سچ ڈنھی نیست، ہمارا کہ اے گلاب
 پلے ڈوڑیں کنگ نیست۔ ماگوں اشتاپی ہر دوئیں دستاں دور جنیں بے زندہ
 سا کیت گزرا پشومان نہیں۔ یک مردے ناچ کنگ، ثرگ، سیکل کنگ
 شوقِ روت، دگر مردے شرابِ زرگ، دگر انجیں حراب، بے شرمی، کارانی
 پختہ روت، دتا داشت نہ کنت، گزرا ما اے بچک، وڈا، گرہگ، زار کنگ
 لکین، چہ ہا چیزے کہ مارا نقصان ریت، ہائی سرا بتای، جنیں، بے
 حقیقت، ڈوہ مے دتی انت۔ پل شرنگ انت، ہمیشا مارا بے خیالی، رد
 زرگ، پگ نہ لویت، ہا راہ کہ پے مے واسطہ ڈنھی، آسرات ایر کنگ پیگ مارا
 ہا راہ گرگ لویت۔ ولجہ خدای مارا عقل دانگ ہمیشا آئی، چیزاں پہ انصاف
 نیامنی خدای کار مرد کنگ لویت، اگر کس نے عقل، پختہ روت، گزرا چتاں
 بند نہ کنت دتی زردی، واہگانی رندے نہ کیت، بلکہ دراہیں کاراں سر پدی،
 خیال داری، دلگوش گور کنت روت۔

یک رندے دور دچاں۔ لکین روتے ہورے نو ارگ، پدوہدے دلکشیں
 سبھے بوت گزرا میری، آئی، پت باغ، شفت، ددیت اش کہ سونے بوٹگ سری
 روچانی پلاں چکار انت کہ بک، کیس روتے برانزاں گوں زبیدار گندگ
 آہت انت۔ میری لوگ، دراہیں مردم تو ارجت انت، کہ آہاں تاں مزنیں

وحدے، سونے پلائی نر پگ، ودارات۔ آواں ٹیل دیت انت ہمکنہ گل
 بوتنت، کہ گپ، پل؛ زمیندارے لوگی، کو کارکت گشت، چو نہیں زبیدارے
 در پشنا کیں پلے انت ہمکنہ سلہ، پلگار انت کہ داغے ہم نیست اش! جیک
 گل بوت، پتو دات، بیشک انجش انت۔ اگر مردمانی دل ہے وڈا صاف،
 پلگار بہ بنت، ولجہ خدای، آئی، ملا، پکد انت گزرا پکد گل بنت؟ پر چیکہ
 حالی صفائیں دل گوں ولجہ خدای، تزی کی کنت۔ زمیندارے گشت، چوچو چک
 سیدا انت! دل کشیت بہ زندہ، ہمیشانی و شرگی، سئل یکن۔ جیک، گشت:
 ”برابر انچو چک انت انجوش کہ شہادت، لکوک، کہ آرا، زرا ولجہ خدای نیمگ
 چست کنگ بیت۔ من اے پلاں باغ، تہا گنبدیں منی دل سک بازوش بیت
 ڈھڈھ، چشیں ڈگارے ہم مہ بات کہ آوڈے سون مہ بیت۔ ما دتی وحدے
 گوازیگ، خاترا مدام چم ڈگارے سک دانگ انت، شکس، ہمیشا البت کدی
 کدی آسمان، ہم بے حال گنیں۔ چرے چک، زیبا میں سونے پلے مارا
 ہیل گرگ لویت، پے دتی درد، زنجانی خاترا دتی ولجہ خدای در گاہ، چارگ لویت
 ، چہ گلزمین، ہر ہا جوانیں چیزے کہ ریت، چہ آئی، ہم گہتریں چیزے، امیت
 دارگ لویت۔ پے گل، تہے گوشگ، بوت: ”بارگیں گاہ، تاک ہم بڈرا روم
 ڈورگ، جہدے کنت، چیزے رڈوک ہمکنہ زور انت کہوت چست بوت نہ

ہے دُڑا جیکب، میری پہنچاری خدمت کرتی تھی وہاں سے
 گوازیں گاتنت، ہوسادگیں گل، ہوشیانی حواری، پ، کاندگ، گپ چنان
 گریگ، آتش، سے ہزام، سے گرامگ، موسم ہے دُڑا ٹوسٹ آنت، ہ، 'صنوبرانی'
 ڈگار، ہمنگ شادی، روح کہ آہاں گوازیں آنت ہے درگت، آہاں
 وتی درد، غم شمشٹ آنت۔ بلے پدا کہ تا کچھڑ، موسم آہت، ہاسانی سماعت حزن
 یوان بوتنت، باغ، کڈی سحت، بزاں سھر، سبزین، کمان، پیل کنگ،
 بوتنت۔ درچکانی تاکانی رنگانی برگردگ، زانگ بوت کہ زمستان، موسم آہنگ
 سر بونگ، گرا جیکب، طاقت، حمانی، ڈرائی، کم، یوان بوت۔ بازیر، آرا سا
 کپت کہ "من دراہ جان نذاؤں"، بلے گراؤں آئی، وتی حال، راجہ میری،
 چیردیان گت کہ چومیت کہ آملو، کانسریہ بیت۔ بلے ہرچے کہ آئی، پہانی خاترا
 گریگ آت، نوں آگیشتر دردیگ، یوں بوتنت، میری، راہے فرق،
 سا یوان بوت، پیشاوتی دل، باز ارمان بوتگ آتے۔

یک روچے سھب، سرا، یک گلاب، بوٹھے، موسم، گڈ سرا پیل
 آدرنگ اتنت کہ ہما آئی، اوشٹات، سٹیل کت آنت، ہول، ہے چھیرا آتے
 کہ، 'باریں بہر بندین اش یا نہ'، آنا گہ، ٹوات، کولے، کہ آہاں گت ات
 ذراہیں پیل چنڈات، بن، کپت آنت۔ گرا پت، گشت، "انسان، ہم ہے

کنت۔ انچوش کہ ماگ، مٹر، ول کہ چری، نیسارانی کش، آنت، ہمیشاں اول
 اگہ چیزے دست کپیت، گراہائی سراوتی دل، بالادنگ، کوشٹ کنت۔ ہے
 دُڑا، ڈگر، کنگ، ورا زالاگین آنت۔ اے سلکس، یونی چتے بیت، کہ انسان
 جو انیس چیزانی علم، زانت، آہانی، دانش، امیت، ایر کنگ، پداوں چدراہیں
 مخلوقاتاں حالیوت ایوک، مدام، ڈگار، سرا، گز، یوگ، وش بیت۔

یک روچے، جیکب، یک نوک، جوڑ گریگ، باٹھے، چیزے، تڈ، وجگات
 میری، کتو، دیترا، ڈگار، کاہ، بوچاں صاف کنگ، آت، پت، گشت،
 منی چک! اے ورس، دوسری کار، خدمت مے تیوگیں زند، کاروگ
 لویت۔ مے دل یک ڈگرے، کہ وا جہیں خدایا مارا پہر کشت، کشار، خاترا
 دانگ۔ مارا لویت کہ مادم آئی، تہانگی، ککشیں، ہر بدی، یے کہ آود،
 ودی بیت، آرا، دل گون، پکنیں، نہ، ہے باغ جنگل جوڑ بیت۔ بلے اے
 ذراہیں کار مارا سلکس حیاں داری، کنگ لویت، آہانی پورا یوگ، خاترا مارا
 چولہ خدایا مدت، کنگ، دعا کنگ لویت، کہ آروچ، روشنا کنت، شپ،
 نمب بخت، ہور، گواریت، نیوگاں، پاشنیت، چرائی، پد گزائے دل چو جتا میں
 ڈگار، بونگانی، دُڑا، پیل کاریت، مادتی اندر، یک ہیشتے جوڑ کٹیں، آئی، واہند
 نہیں۔"

حال انت ورنائیء ماچو نوک سر پتلیں گلاب و وڑء تا جگ ٹیں، بلے مے
زندگی چو گلاب و وڑء گمریت، و دنیگہ سر جم نہ بیت کہ ساریء گوزیت
رؤت۔ پیشانی چک، پوردی ہم وتی حسن و سرا غرور مہ کن، اے بیکار و بے
نپیں چیزے کہ پادار نہ بیت، بلے پورتی روح و زیبائی و خاترا سر بہ جن، بزاں
نیکی و شرمگی و داستہ کہ آمدای مانیت۔“

یک روچے، بیگاہ و وهدء جبک پدائکء لگ ات، چیزے سر و پ
چنان گرت و میریء دیان گرتنت، کہ آپہ حیلذاریء ہا ہاں ٹوکریء کنان
بوت۔ آئیء گشت: ”تا کچھدء موسمء گموات چوں سارت انت، ڈگارء
در چکاں لگانء، ٹڈوں ٹڈوں کنان و رؤت! زردیں تاکاں و منی اسپتیں
موداں چون لذینیت! لاڈکیں میری! نون منی ہم تا کچھدء موسم آحتگ و زوت
تنی ہم کنیت۔ کوشت بہ کن اے بوانیں در چک و وڑء بُو، کہ سک بازگراں
بہائیں نیوگ و دنی کنت: پیشا اے ٹوہیں باغ کہ آرا دُنیا گشت، تو آئی
واھندء و ش گت کنتے۔“

یک روچے میری پہ آئیوکیں بہار و داستہ چیزے تو م کشگا ات کہ پتء
گشت: ”نیٹ ہمار وچ ہم کنیت، کہ مارا ہم ہے وڑء ڈگارء مانگج انت، انچوش
کہ تو ہے تو ماں ڈگارء لاپء کشگائے، و مے سراھاک پر دنیگ بیت۔“

بلے منی چک تو تکا سر مہ بُو، انچو کہ چیزے کے وهدء رند پد ا ہے کسا کنیں تو م
ڈگارء سرا سر پد کنگء بیت، گڑا شاہ لمب و نشانیاں پد رکت و دشر کنیں میں
و درو شمء چہ گلزمینء وتی سرا چست کنت، کہ زانگ بیت، کہ کدی ہم کڈ نہ
گتگ۔ ہے وڑء ما ہم یک روچے چہ قبرء تہاریں جاگء پد اپاد کائیں و نوک
سرا پد ادای زندگی نہیں۔ لاڈکیں میری نیٹ وهدے کن چھاں ٹوگنیں، و ہر
پتے کہ تو منی قبرء سرا کشتے، ہما وهدے ہزام و موسمء پد انر پ انت، گڑا
بوانیء بزاں کہ روح نہ میریت بلکہ پد اپاد کنیت۔“

میری پد درد وتی پت و نیمگء چارت، پت و چھاں ارس و دوزنیں
ثرمپ آھت اوشتات انت و آئی و دیم و درو شم برگشت۔ میری و زانت کہ،
پت پہ سن و لکیرء و زئی انت، کہ آزوت منارا اے دُنیا و رنج و دردانی تھا
ایوکء یل ذنت رؤت۔ آئی و دل و بازیں غم و و زت، درد و وسواس و دی
بوتنت، و آپت و کش و پادانی سرا نشت، گڑا آہر دکاں تاں دیرء نشت و
گریت۔

آہگ ء امیت نیست۔۔۔ اسے حال ء اشلنگ ء پدمیرتی گشتے دل ترک بوت
 ہڑیک ات ء گریٹے ء تسلا دیک ء ہم نہ ترہ ات۔ آخر چیزے ساعت ء
 رند آئی ء نو دولت، نہ جم ء ار سے پاک کشت پہ ظاہری ء نہ گریٹے، وتی پت ء
 کز ء شت، کہ آئی ء پت آئی ء گوں در دین حال ء مہ کندیت ء پریشان مہ
 بیت۔

میرتی بے دڑ ء وتی پت ء دلگوش ء کنگ ء ات، بے دڑ ء یک
 جو انیس ء لائقیں جنکے وتی دوستیں عزیز ء خاترا کت کت۔ آئی ء ہنگ ات
 آئی ء چمانی تھا چارنگ ات، کہ چوش مہ بیت کہ پت ء را کسا نکیں چیزے
 ہم در کار بہ بیت، بید ء جت ء بیار پت ساڑی بکت۔ نہ مہ روج شب ء آئی ء
 تھت ء کش ء ہنگ ات ء چھیرنگ اتے، کہ کسے را ہے ترس بوتگ ات کہ چو
 مہ بیت وتارا بیمار بکت ء پیشا چہ آئی ء وارو گرگ ء لوٹ گرنگ ات ء
 بازیں گشت ء پد آئی ء گپ زرتنگ ات ء دمانے وتی جاگ ء سرا ونگ ات، کہ
 کدی پہ کھپے چنے لگ انگ اتنت نہ تہ کیشتر بھد واپے نیا تلگ ات، پت ء
 جگ انگ ات، گڑا آ لرزتنگ ات۔ اگر آ کتو سرتنگ ات، گڑا آ پہ اشتاپی ء
 بلے پاداں توار نہ دارینان آئی ء کز ء آھنگ ات، ء چہ آئی ء جت
 گنگ اتے کہ: ”ابا تو چونے!“۔ ہا دراک کہ آئی ء واسے شرأت پہ مہر ء

یازدہمی در

﴿جیکب ء نادراہی﴾

زستان ء اولسراء، جیکب سک نادراہ بوت، ہما زمستان ہم باز
 سردات، ء مھلائی ء کوہ ء کپلنگ چہ برف ء اندر بوتنت۔ میرتی ء گشت: ”اگ
 اجازت دے، گڑا چ کش ء میگ ء طیب ء توار گنیں کہ آ بیت شمارا
 بچاریت۔“ آئی ء ’ہو‘ کنگ ء حور زمیندار، کہ پہا ہاں مدام نیکی ء کاراں
 چک ء پد نہ بوتگ ات، آ زوت وتی گاڑی ء سوار بوت آئی ء آرگ ء
 شت۔ طیب ء آخت نئے نویس ات، ء روگ ء وھد ء میرتی گوں آئی ء
 دروازگ ء کز ء شت ء جت گپتے کہ: ”پت ء زوت جوڑ یوگ ء امیت
 ہست؟“ طیب ء گشت کہ: ”پیر مرد ء چشیں اشتاپیں ترس ہم نیست، بلے
 نادراہی ہریت رنج ء سرگشیت، پیشا اے مزین عمر ء اشی ء دومی بر ء پاد

حد کے ہاں جو رنگ ات، دانگ اتے۔ آئی باشت تچک گرتگ ات ؛
 آئی نرا چیزے رنگ، گشتگ اتے، مدام آئی واستہ چہ دلجہ خدائے دعا
 گرتگ اتے۔ ہر دین آدماے آئیگ بوگ ات، گڑامیری آئی جاگہ
 کش آدشاگ ات، پئے آسمان ہنگ آرتگ اتنت گرتگ اتے ؛
 کینارے زرتگ ات گشتگ اتے: "اے خدا! تو گوں من شلاوش بُو پے منی
 خاترا منی پت و روچاں گیش یکن!"

میری آئی دست گتیں چیزے زر ایر گرتگ اتنت، مدام
 شپ آتاں دیر آگاہ بوگ ات ؛ دوچ دوہنگ ات موزگ گوتگ اتے،
 ہے دراہیں پسانے خرچ گتت پے وئی پت آ جو انیں آ تاداریں چیزے
 گپگ ات، آرتگ اتے کہ دوست گے بنت آئی شداء گیش گتت ؛
 آئی جان آھائی دتت۔

چوش کہ بنتا دریں پیر مرد آ کدی کدی سا کپتگ ات کہ گتو گہتر
 بوگ آوں، بلے گڑا آوں اے گپ آ یقین اتے کہ نوں مرگ آ گنڈ آ
 رتگ آوں، بلے آ جو انیں تمبل ؛ توکل آ واھند ات وئی زوت مرگ آ
 گپ آ پے صبر آ اپار آ ہمت کنگ آ بوت۔ اے گپ آ اشنگ آ پد میری
 سک باز گریوگ آ بوت، گشتگ آ لگ ات: "ارمان کہ تئی بڑ گیں

میری آ گنڈ آ تو اے جہان آ دوزداہ، غموارے نہ بیت آ پت آئی وئی دست
 آرتدات، گشت: "تئی غموارے مدت دلجہ خدا انت، کہ آچہ پت آ گیشتر
 مہردان انت۔ چوش کہ اے سر زمین آ سراتی پت چہ تو پلگ بیت، گڑا آ کہ
 آسمان آ سرا سازی انت ترا چہ پت آ کم تر نہ چار بیت۔ من چہ اے گپ آ بیج
 نکا نرنوں کہ تو چون گذران کئے؟ پھک آ نہ، اے گپ آ کتیں ہم ورت
 نیست۔ مرغ کہ ماں گوات آ گذران گتت، آہاں طاقت آھائی ریت، گڑا
 ترا پرچہ نہ ریت؟ وھدے کہ ولجہ خدا کسانیں بیگے آ دلگوش آ دریت،
 گڑا الم آ آئی دلگوش آ ہم پے چاڑ گتت۔ پرچیکہ تو ہم بازیں چگانے منٹ
 آے۔ مردم آ ضرورت کنگ ات، تاں کسانیں وھدے آ ہست ات، گڑا
 تئی دنیائی لوٹ ضرورتانی منا چ فکر آ ورت نیست، اگر ہست گڑا تئی
 روحانی گہتری آ۔ اگر منا اے گپ آ خاتری بہ بیت کہ ولجہ خدائے مہربانی آ
 آنچو کہ تو آوں جوان آ نیک آ پرہیزگارے، ہے ہم تو مدام بے، گڑا منی
 ساہ پدوش آ آسودگی آ در کتیت۔"

میری ہڑیک ات گشت کہ: "اومنی آبا! پے من چ غم مہ کن، من ترا
 مدام یاد کتیں آ تئی شون دانکس کتگ آ سرا رھاوگ بکس۔"
 جبکہ ورتا کتت کہ: "منی لاڈ کیں جنک! منا فسوس انت کہ تو

کثیت، کہ تھی انا دک سحر ترانت۔ ہے حیا، شرم، اشارہ، سر پہ بوند تارا
 بہ رکھن۔ تما وھدء کہ ہے خدائی حکم، سرا رھا دک بے، تما وھدء گمراہ
 نہ بے۔ بلے ہر دیں کہ بے پرواہ بوتے؛ آئی حکم نہ منت، پدا تکیں زندء یا
 چیز کے، گڑا پھکء بزان کہ آپہ تو گیس عمرء ترا مل ذنت روٹ۔

اے گپاں میری دل و سرا سکتیں اثرے دوروات، آئی و تہی
 پت و دست و را پر نک کہ آ پدا انگ و بوت: ”منی چک! تو وت و تہی جدء
 دل و تھا ہم یک ڈٹنئے گندے تہی و تہی زندء یک بہرے و چیزے انجیں
 روح ہم کائنت، کہ تہی دل گشیت کہ من رڈیں کارے بہ گیس، پدا تو
 وت زانئے کہ اے انجیں کارے نہ انت، بلکہ ہے گشے کہ اے کار و کنگء
 ہج ہرابی نیست نہ کہ اشی و تھا گناہ ہست۔ بلے پوہ بؤا کہ تہی پت

مرگ و وھدء ہر جی کہ گشیت، آہاں و تہی دل و تھا نقش یکن۔ ہر جی
 کئے، گشے یا تھیرے، بلے انجوش یوگ لوپیت کہ اگہ تہی دل و گپ تہی
 پت و بد رسیت گڑا شرمندگ مد بیت۔ روت من پہ دمام پچاں تڑ گیس،
 تاں مروچیء من تہی و لگوش کرنگ، بلے دیترا تہی و لگوشء گرت نہ کنیں
 ۔ بلے اے گپء بے حال مد کن کہ و لہ خدء کہ ہر کجا حاضرء گندوک
 انت، آ تہی دل و دراہیں حالاں زانت کت۔ من اے دنیا و تہی پت اوں،

زبانے کہ اے دنیا چو خراب انت، اے دنیا ہما ہمکہ مردم خراب
 انت، ہیقت آئی نیم و کدء آوت خراب انت، نیم و کدء آئی و تھا
 خرابیں مردم انت بلے، من پہ ارمانیں دلے ترا اے گپ و باوریء دہیں
 کہ برابر دنیا انجیں مردم ہم ہست انت، کہ آپہ ٹولی و خاترا ہم ترا گناہ
 گارء بے آبر و کنگ، تہی دل و آرام و برگ، زندء و شتیاں گار کنگ و در
 نہ کت۔ اگہ تو خدء ترس و اندر و قاضی یا محشر بارہ و لہ خدء حکمانی
 گپ و جئے، گڑا گش انت کہ، تو بے فائد گیس، زہگی گپاں جئے۔ منی
 زہگ! چہ انجیں مردماں و تارا دور پدار۔ وھدے آ تراوش آھت کت
 و گش انت کہ، تو سک باز و شرنگے، تہی چا گردء ہے وڈء تر انت
 انجوش کہ بالو پلن و چا گردء پڑیت، گڑا آہانی گپاں گوش مدارء آہانی
 نینگ و ہج خیال نور ملکن۔ نہ کہ چہ آہاں چیزے نیکی بزور، نہ نہ کہ آہانی قول و
 قرار و سرا باور بہ گن۔ جنسی شیطان، گیشتر ملائک و دروشم چیر بیت، و
 سکتیں و شرنگ و شبوہیں پلانی چیر و گیشتر مار و پتوک بنت۔ بلے و لہ خدء
 ترا و تہی جدء رکھینگ و دستہ حیا و ج و وڈیں پناہ جاہئے دانگ، اگہ گئے
 تہی دل و خرابیں خیالے مان کت، تہی دیمء حالی یک ہرابیں لہرے چہ
 و تہی دپء گشیت، کہ آ نیک نامی و خلاف بہ بیت، گڑا ترا ہمکہ شرم و حیا

کہ آراتی دل نہ ٹھپت کہ چہ ہر میں کردے آرنج بہ کئے، گڑا تئی مالک، کہ
بڑا آسمان آنت، چہ آئی آ ترا تک باز ترنگ لوٹیت کہ کجا آچہ تو درنخ
ہیت!۔

کنیں بے توار بوت، پدا پر مرد جبرے بوت: ”میر تئی پداؤں یک
رندے منی نیمگ آ بچاراؤں باز وقت آ تئی کر آ نہ بنیں۔ یاد یکن، اگر
پر دی آ گناہ وڑیں کارے گتے، کہ منی زردیں دیم گنڈیں انارکانی سرا
پر چوکیں ارسانی خیال آ یکن۔ منی نیمگ آ بیا، وتی دستاں گوں منی سارت،
پیشگیں دستاں حوار کن کہ اے زوت خاک آ حوار بنت۔ گوں من قول یکن کہ
ہرچی من گشگ آہاں کدی بے حال نہ کئے۔ ہر دیں کہ رد کہ گابے، ہما و حد آ
اے سارتیں دست، کہ تو داشگ گشگ آ، کہ زوت قبر آ میار بونگی آنت، بزان
کہ تئی دست آ انت۔ آفسوس کہ منی چک، تو منی گشگ آ کر گشگیں انارکاں پہ
گریوگ آ ابید نہ گندے۔ اے گپ آ یاد یکن کہ ہر چیزے اے دنیا آیل دنت
رؤت۔ آہم روج آنت کہ من چوتی دؤ آ شکر ورناتوں سھر سھر چو پیل آ دؤ آ،
پنشنیں و حدے ہم آخر کنیت، کہ تو ہم چومنی دؤ آ نزور و زرد ترے، آ مرگ آ
نیادانی سرا بے، بے آگہ دلجہ خد آ چد آ ساری ترا وتی نیمگ آ برت تہ دگ
پئے۔ منی درنالی آ ہمراہ ہے پٹانی دؤ آ گار بوتنت، کہ آہرام آ موسم آ حواری آ

شنگ آنت آ اٹوں پہ پٹگ آ شوہازگ ہم دست نہ کپت، آنچو کہ نب دمانے
پٹانی سرا جٹکیت پدا گار ہیت۔

دوی روج آ جیکب آ زانت کہ، نون منی گڈی و حد رسک، چوش کہ
آ سک نزورات، بے گڑا ہم خیال کرتے کہ مرگ آ ساری کیشتر و منیت
یکنیں۔ گشگ آ بوت: ”وحدے من نواب آ ہمراہی آ مسافر ی آ شنگ اتوں،
گڑا من ہم دنیا آ را دیت، آنچوش کہ دگراں دیت۔ مز نہیں شہراں ہر چیزے
کہ جوانیں آ عجیب آ مغربیں ہستگ آت ہما من شنگ آت چارنگ آت۔ آگہ
جاگے مڑاہ دارانی مجلس بوتگ آت یا جوانیں گپ آ ترانے بوتگ آت گڑا ہمو دا
شنگ آت چارنگ آت، گوشدا شنگ آت، آنچوش کہ منی کسانیں نواب آ
چارنگ آت گوشدا شنگ آت۔

”ھچنگانی ھچنگ من پہ گل آ شات گوازینگ آت، مدام و شمنیں و راک
وارنگ آت، آ ہمکہ کہ دل آ لوٹگ آت چہ آئی آ کیشتر رسک آت۔ بے ایٹکہ
باز عیش کنگ آ پد ہم منی دل گشے شکا وگ شکا وگ بوتگ آت، من اتوں
ایمان آ ھبر آ کنیں کہ اسپرگ آ مے وتی کا پر آ چیرا یا ہا کس آ کہ ما اتوں چہ
مہندیں آئی ساہگ آ چیرا، ہمکہ و حد پہ دل ایمنی دلجہ خد آ عبادت آ پہ چاڑ
گوازینگوں، آئی تہا ہا راتیں گل یا و شنی کہ منارنگ، کہ آ اے دنیا آ دراہیں

بے فائدگیس و خیاں سوئی انت۔ اے گپ و من چہ وتی مرگ و ساری دھ
دھ کنیں، پیشا تو ہم گوں وتی خدائے مہر و آئی عبادت و پے وت گل و وشی و
امیت ایر بہ کن، ہے وڑے تو آرا حاصل کئے ہر اکمک گنت و و شمال گنت۔

منی زھگ! ترا جوانی و سما انت کہ اے دنیا من گمورد نہ دیرنگ۔
منا افسوس انت، وھدے تنی ماس و اے دنیا لیل دات، گڑا تاں مزنیں
وھدے و منی دل ہشکا وگ و ویرانیں کو چکے و وڑے ات، کہ آئی ڈگار روج و
برانز و تاپ و زراب و سھنگ بہ بیت و آئی تہا ترک و دی بہ بنت، انچو گئے پہ
ھو و آپ و ڈپ و چ بہ بنت۔ ہے وڑے من ریزنگ اتوں پہ آرام و ھد وک اتوں
۔ آخر گوں خدائے دلگوش و اتوں گڑا منا حاصل بوت۔ منی چک تنی زندہ ہم
چیز کے روج انچیں کا انت کہ تو ہم ویرانیں ڈگار و دلپروش بے۔ بلے اے گپ و
چچ فکر مہ کن اگر زمین زربت گڑا ھو رہم گوارگ و دیر نہ کنت۔ دل و
آرام و ولجہ خدائے کز و شوہاز بہ کن۔ ہا تنی دل و را انچوش ڈڈ و و شمال کنت انچو کہ
شکاپیں ڈگار و سر گوار سیر کنت۔

”لاڈکیں میری! ولجہ خدائے سرامھکمی و پیسہ بہ کن، ہر کتے گوں آئی و مہر
گنت ہمائی و داستہ آ باز گنت۔ آ مارا درد و غم و راہ و راستیں و شی و عبادت سر
کنت۔ لاڈکیں میری! ترا بات انت کہ وھدے ما باز پند جت دم بڑنگ اتیں و

من راہ و نیم و بے وک بوت کچنگ اتوں، ہا وھد و تو چکے کانسر و در ویک
اتے؟ نوں ہا نا گمانی و پید و ولجہ خدائے مارا اے آرام و آسودگی ساڑی سنگ
داتگ، کہ چہ آئی و ما گوسکیں سے سالوں اے نیکیں مردمانی کز و جہ میجڑیں۔
اگر منا اے نادرا ہی مہ بوتین ات، نہکے ما ایشانی در و پے آہنگ اتیں، نہکے
آہاں مے حال و سرا اینکے بڑگ بوتگ ات۔ ہا وشی کہ ما ادا آھنگ و رنگ
انت، ہمکے جوانیں کار ما ادا گنت گرتگ، ہمکے و شیں روج کہ ما ادا
گٹوازینگ انت، ہے دراہ ہا نادرا ہی و فائد گانی آسر انت۔

”لاڈکیں میری! بہ گند ہے وڑے اے دنیا و تہا ما گوں وتی درد و نماں
ولجہ خدائے جوانی و شہوت و دات کنیں، اگر ولجہ خدا بخشیں خنی و مہروان انت، کہ
کوہ و کینگاں، جنگل و گورانی کشاں، بلکہ نمبکیں کڈ و جڑاں، پیلے روج و رنگ
انت، پیشا کہ ہر گجا مارا آئی و مہربانی و جوانی و ساڑا ہنگ و مہ بہ رسیت،
کہ آئی و مے زندہ و چست و ایراں اوں داد و مہر و نشانی پدرنگ انت، پیشا
کہ سر پدیں مردم بیچار بہ کنت و چہ ہماہانی برکت و گوں آئی و مہر بہ
کنت و آئی و بندگی و کنگ و ھیل یکنت۔ دراہیں مردم، کہ اگر گنتے
دلگوش دات کنت، گڑا آ چہ ہے نشانی و شہوتاں و تا زانت گنت۔ چہ
درستاں گیش درد منا ہا وھد و بوت کہ تنی سرا و ڈی و ٹہمت جنگ بوت و کڑی

بہوانیء بھروسہ انت کہ آئیء منی دعا گوشد اشک۔ جو یک روچے آہو گیس
 مملوک ء دیم ء پذیر کنت کہ تو بے گناہے، ہر دیں ہما وحد کثیت؛ بوت کت
 کہ ہما وحد ء من اے دنیا ء مہ میں، بے منا چہ ساری ء اے گپ ء یقین انت کہ تو
 بے گناہے، پیشا اے ضروری انت کہ یہ آرام ہرگ ء پیش گوں تو انصاف ء
 تی بے گناہی ء پدیر ہوگ ء کیڑیں۔ ہو، میری ہمکھ دردہ ہوگی کہ تو دستک،
 ہماہانی برکت ء تو انگت ء اے جہان ء وحی ء گل بکدے۔ چو کہ اے
 گپ ء پذیر انت، کہ ولجہ خدا، کہ آئی ء مارا انجو تکلیف دانگ، پیشا کہ آمارا
 پشت ء وقتیانی واسطہ سا جو بہ کت، اودا حالی اودہ دردہ غذاہانی برکت ء پشت رست
 کنیں۔ پیشا دردہ نمائی و حد ء وحی روح ء یہ وقت آزار کن، باور بہ کن کہ ولجہ خدا
 وحی مہروانیں جہاں سے سرا شاکہ ذنت آئی ء چارہ و گلوش پہ تو گنج انت۔ ء
 ہر نیلگے کہ آترا بارت ء چونیں ہم پدردیں جاوے ء دور ذنت، گڑا ہم تو ہے
 نگش کہ منی واسطہ ہے جاگہ ء ہے جاوہ حال جوان ء فائدگ مند انت، اگہ کہ
 ہے حال ء منا منیں تکلیف کے رسگا انت۔ باور بہ کن اے پھک ء انجیں
 جاوہ حال کے کہ آئی ء تہا تنی نیکی پہلی ء (کمالیت ء) سر ہوگی انت، پیشا ترا
 صبر کنگ ء ولجہ خدا ء وحش ء پدے روگ لوپت۔“

پہر مردہ کہ انچہ وقت ء پہ زور صبر کت، پیشا آدمانے ء بے توار

ہندکھاں بندگ بوتے ء تراچہ مرگ ء شے کم سزارت، ء مابندی جاہ ء
 حوری ء گریت ء ہدیات کت۔ پیشا ہے گرانیں وکیل سے واسطہ یک
 نیکیں پالے بوتگ۔ جو ہے فائدگ اے وحد ء جوانی ء پذیر انت۔ وحدے
 کسانیں بی بی ء چہ درستاں کیشتر ترا عزت وات ء وحی کز ء بندگ ء شرف
 بخشات ء ترا یک ہٹکے داتے ہٹکے کہ مدام منی کز ء بہ بند، گڑا تو ائم ء
 ہے زانگ ات کہ نوں من مزنیں دش بنتے اوں، بے ہما دمان ء ہے ترس
 ہست ات کہ اے عزت ء آہرد اے بے نہیں دنیائی عیش ء آرام ء از باب تنی
 سرا پترین انت ء دنیا ء ہے نابکاریں چیزانی واحد ارکنت۔ چومہ بیت کہ
 ولجہ خدا بے حال ہیں ء، پہ ہے خاترا وحدے ولجہ خدا ء مے جاوہ
 بدلیت، مارا دردیک کت، بے حقیقت ء آئی ء مے فائدگ ء واسطہ اے کار
 کت۔ ہے غریبی، پدردیں حال ء بندگی جاہ ء ماگوں آئی ء تر یک جوان بوتگیں،
 آئی ء مارا خرابیں دنیا ء عیش ء آرام ء کش ات اے کلگ ء آورت سرکت،
 آئی ء اے ہٹکین پر تو جوانتریں بہند جاہے جو ذکرت، تو اء انجیں یک پلے ء
 وڑاے، کہ آیک جتا ء چیریں جاگہ ء اوشتاگ بہ بیت، ء اود ء آراج
 کسے ء ترس مہ بیت کہ آراچت۔ آمہروان ء شاہیں قادر انت، ہما وکیل ء
 مصیبت کہ تو دستگ انت، آہاں پتر یک ء وحی ء گل جو کنگ لوپت۔ ہو، منا پہ

آؤدء گشیت ہنچیں جاگےء کشیت، کہ آؤدء صاف ہڈ گریں گوات ریت
، آؤد کارانت، جگہیں آسمان چہرا آہاں روجء سحر چکیں روشنائی
ریت۔ نیٹ ہورء نمبء تریء آتاک گشتء سک زیناک بت۔
ہردیں کہ من ہے بوٹگانی تڈو کشیت دگہ جاگہء جنگ انت، گزاتوسک گل
بوٹگ اتے، کشگ ات کہ ہاری آنی تھا یک دگرء سرا چک ماں چک بوٹگ
انت۔ وھدے پراہیں جاگےء کشگ بوٹگ انت گزاتو گل بوٹگ اتے ہڈ
کشگ ات کہ ہونوں ہواں ردوم زورنتء کشگء پد زوت ردوم گرتگ
اتش۔

”لاڈکیں میری! ماہے بڑگ ہن زوریں تڈوئیں، اے زمین کہ ما
اشیء سرا نٹکیں، یک تنکیں باری یے، اے مے بہتد جاہ نہ انت۔ ادا مے ہستار
حالی ختم ہوکیں بوٹگانی ردومء وڈء انت، انا نیٹ مزنی ہنچلیء سر ہوگی نیں۔
پیشا دلجہ خدا مارا چہ ادا کشیت پراہء شاہیگانیں ڈگارےء ہزاں بھشتء
بارت۔ لاڈکیں میری! باز مہ گریہ، چار کہ منا چہ ادا روگء زاناں ارمان ہیت؟
مناراوتی وا جہیں خدائے درگاہء زوت سر ہوگء سک باز وٹی ہیت۔ اے
جسم، کہ آئیء اے دنیاء اینکہ گناہ سنگ، چرائی بندء آجو ہوگء مدامی دلجہ خدائے
کرء روگ زاناں چوئیں جوانیں گئے؟۔ لاڈکیں جنگ، ترایات انت کہ

ہوت، بلے گنو درء پد، آئیء پداوتی وصیت بناکت ہڈ کشگء بوت : ”
لاڈکیں میری! بزرگ ہر وھدء در چکء ہا جاہء کشیت، کہ آ زانت کہ
آئیء وادستہ ہوانیں جاگہ انت، ہے ڈولء دلجہ خدا ہم ہریک باور کنوکیں
مردمء اے جہانء ہا حالء ایرکت، کہ آئیء وادستہ ہوان مناسب انت ہڈ
آئیء دلء صفائی ہڈ پاکائی باز جوان دیردی کنت۔ لاڈکیں جنگ! ہے
وڈء تے وھدی آئیء تئی دلیل ہمصیحتانی بدلء ترا فابدگ داتگ۔ ہے
وڈء آچہ منی گڈسری نادراہیء مرگء پد ہم ترا برکت دنت ہڈ پتو گہتر
کنت۔ من مرگء نامء گریں تو زار جئے گریوے بلے چوسر پدمہ ہو کہ موت
انہیں ہیناکیں چیزے گوش بدار کہ ترا پدا ہم من گشیں، انچو کہ ساریء وتی
اپھرگء باغء کشگ ہڈ چک جنگ انت۔ ترا سا انت کہ بہارء موسمء بنا
ہوگء چے بیت! ہنچکیں بوٹگ ہوسول کہ چہ مینا میں ڈگارء نمبکیں باری آں
دراہ ہوریء نوک حج کنت، ہا وھدء گتےء ہم اے گمان نہ بیت کہ اے
چیزے شرنکیں ہل ہتام داریں نیوگ ودی کنت، ہڈ حقیقتء ہم اگہ
چشمیں تنکیں جاگےء سر ماں چک بہنت، گزادراست انت کہ چہ آہاں نہ
نیوگ در کثیت ناکہ پل! آہاں پراہیں جاگے لوٹیت، ہڈ ہا بزرگ کہ آہاں آؤدء
کشیت آئیء واھش نہ انت کہ ہے آؤدء کشگ بہنت۔ آرادہ کنت آہاں چہ

ہزارم و لکھیں موسم و سہب و سراچہ وتی باغ و مارا چچہ تاہیر رسنگ ات؟
 بہشت یک سکنس بوانیس باغ و وڑے انت کہ آئی و تہامام ہزارم انت
 - آیک آسودگی و ملکہ کہ من امانگو سر کچنگوں - منی لاڈکیں جنگ، تو وتی
 واجہیں خدای طاعت و بہ کن، انا آخر امود و ذیک دریں، ادع کہ ما سور
 ویک جاہ بوگیں، آحالی بازیں درد و عذابانی سنگنگ و واستہ، و پدا کہ چہ یک
 دگر اجا نہیں، گڑا حالی پہ گریگ و زار جنگ و واستہ، بلے آو و مادم وشی و
 آسرائی و سور بندیں، پدا کدی ہم جتانہ نہیں - میری ادمام و لہجہ خدای وتی
 ویک و بدان و گدر بہ کن و اکہ اے جہل و دنیا و پہ تو چیز کے
 آسرا تیں روح چہ سنگ انت، گڑا تو پہ ادع ختم و کیں و شنیانی واستہ وتی او و
 ابدی و شنیان قربان مہ کن - گڑا من و تخی مات دو میں وتی جکو و را امودا
 گندمن - لاڈکیں جنگ! پیشامہ گریہ، بلکہنا آو کیں آسرائی و واستہ گل بہ
 کن۔"

ہے وڑے آتکیں و لہجہ وتی جکو و را دل ڈو کی و میگ و کوشست
 گت، کہ آروت اے دنیا و ایک و پشت لگی ات - ہے وڑے آئی کوشست
 گت، پخت دات، آرا دنیا و حرا بیانی دینی و ہمت دات - ہر لہزے کہ آئی و چہ
 دپ و کشت، آگشتے ٹاہتیں تو سے ات، کہ پلا گرتکیں ڈگارے و کہ کا ات -

نیٹ کشتک و بولت: "منی لاڈکیں جنگ امن ترا منیں درد و وڑے و ڈو و استک و
 سک باز گریو اینجک، بلے اے گریوگ بے فایدگ نہ انت - ہر تو سے کہ پہ گریوگ
 کشتک بیت، آروت تہا رکنت و جوانی و ردوم زور دات، ہما تو م کہ بید و دل و
 درد و واہگ و کشتک بیت آ اینچو جوان نہ و بیت، اولی تو م ہما دحل و وڑے
 انت، کہ آرا کشتک و پدا بہار گاہ و سار تیں سور کچہ بیت۔"

---☆---

اے گپ و اٹھلک و پدمیری سک بلکہ بوت، یہ بہت دھانی و قی
 ارس داشتت، پرچیکہ آئی و دیست کہ بہت و مرگ تو یک انت، بے زوت
 آئی و گوں مزن دلی و گشت: ”منی و اجہیں آیا! شمارست گئے، درد و
 عذاب و وحدہ و لہجہ خدایہ درد و ذہندی گنگ و آید کہ بچے گت کنیں؟“
 ہماروچ و گڈی بہرہاں شپ و وپسگ و پاس و جیکب بیواری و ولجہ
 خدایہ رایادگت و چہ آئی و دعا لوہیت، ہمیشہ باز چنے نہ جت۔ دوی روج و سبب و
 سرا، سکتیں خب و گئے و آئی و پادری و دستاں درد و پدہ گڈی دعا کناہیت۔
 ایمان و مہرمدای زندہ امیت و پدہ آئی و دیم چہ ولجہ خدایہ دانگنیں نور و وحی و
 جلیکت و وحی و ارس چہ آئی دیدگاں دیم پہ انارکاں اولب بندگا انت۔ میری
 آئی جاگہ و پہناد و جھوک جنگ انت گتگ انت و ذرہت و گریب و چہ خدا
 و دعا لوہیت، زمبیدار و آئی و لوگی و لوگ و ایند کہ مردم دراہ بیواری و
 اوشتاگ انت، آہاں درد ارماناں سز چھیں عبرت و جا و ال دیست۔ آہاں
 پہ افسوس دست بستگ انت، آآنچو گنگہ و آہت انت، گئے آہانی سرا
 آئی و مزنیں تھور دئے بہت کہ چہ آہانی پچماں ارس نہ رنگ۔
 کنیں وحدہ پد جیکب گشت: ”نوں من ہے مارگا اوں کہ چہ

﴿ جیکب تی مرگ ﴾

وحدے میری سر پد بوت کہ، آہاں نوں باز دیر و زندگ نہ بہت، گزا
 آزلن برن و شہر و نینگ و گت کہ آئی و ”کلیسا“ گوں صنوبرانی ڈگار و حور
 ات، و پادری و را و قی پت و ناجوڑی و بارو و گشت۔ آئی و خدا دوستیں
 مردے ات، کہ آجیکب و چارگ و باز زندہ گت و گوں آئی و بازیں فاندگ و
 گپ نئے جت ات، و میری و را و لذتی و بہت دیگ و چک پد نہ بوتگ ات۔
 یک روچے سبارگ و پد آجیکب و چارگ و آہت، گزا و بستے آسک نزد رات۔
 جیکب میری و را گشت کہ: ”دے تو ڈن و برو کہ من گوں پادری و گتو گپ
 کنیں۔“ آ ڈن و گت، دمانے و زند پد اتوار گت و گشت: ”منی لاؤکیں
 میری انوں من و قی دراہیں دنیائی کارانی بند و بست گرتگ، و مے مہرو انیں
 پادری و قبول گنگ کہ باندہ سبب و سرا آمنی و استرا و بند و پدہ گڈی دعا و

منی کو پگھلا کر مزہ لیا بارے ایہ آہنگ : منی دل ایمن بوتگ۔ اسے سپ بچ
 ٹنگ نیست کہ دلجہ خدا سے کنگ : نہ کہ ایوک : زندہ، بلکہ مرگ : وقت :
 اوں دل : را خدائی آرام زبیت۔

ہے درگت : جیکب زانت کہ منی گندی وھد نون تزیک بوگ :
 انت۔ زمیندار : آئی : لوگی : کہ آہاناں سکس عزت : شریپے دانگ : ات :
 وت : لوگی آئی : دلگوش گریگ آت : ہماروج : کہ آ، آہانی لوگ : آہنگ
 ات، ہماروج : را بختاوریں روچے زانگ آت : گوں آہاں ہرچی کہ بوت
 آہاناں دلڈوی : تسلدانگ آت : آروچے وہ رند : آئی : کرز : آہنگ
 انت۔ کدی چہ آہاں یکے آہنگ ات : کدی دومی : چہ آئی : بخت گریگ آت
 : ہر رندے میری درد : مہر : سز چکیں توار : بخت گریگ ات کہ : شمانہ
 مارے کہ ابا نیٹ پدا جوڑ بیت : پاد کیت : ؟۔ گڑا یک رندے زمیندار :
 لوگی : آرا پتو دات کہ : منی چک : راست : راست من سر پد نہ باں کہ درچک
 نوکیں تاک بیار انت : تما وھد : کیشتر زندگ بیت کنت :۔ گڑا چہ ما وھد :
 میری مدام وتی کسا نکس دریک : کش : بھنگ ات : پتس : ہرزے وتی باغ :
 درچکانی نیگ : چارنگ ات کہ کدی پور کار انت۔ ساری : ہر دیں کہ ہزام :
 موسم اتلگ ات، گڑا آہر وھد : سک گل بوتگ ات، بلے نون درچکانی تاک

کشگ : ہور : آرگ : سک غمیک بوت۔ مرگانی وشمس توار : آئی : را سک
 ہزینگ ات، وھدے آئی : گلاب : ہل دیت انت، گڑا سک دردیگ
 بوت۔ کشگ : بوت : ”ہے : جہان : دراہیں چیز پدا تا جگ بوتگ انت،
 زاناں حالی منی پت پہ مرگ : حال : بیت : ؟“ گڑا وتی دلے داشت : پتے
 آسمان : نیگ : کرتنت : گشتے : ”نہ نہ : من نا امیت نہ ہیں : پاکس کلام :
 دلجہ خدا : کشگ کہ ہا کس : دلجہ خدا : سرا پدہ انت : آنہ مریت، آحالی اے دنیا :
 گردول : ہاک : گس : مل دنت، ہمیشا کہ : بہشت : پدانو کسر : زندگ
 بیت۔“

میری : پاکس کلام ونگ ات وتی پت : را اٹکنا نیگ ات، ہمیشا سک
 شک بوتگ ات کہ آئی سکس وشمز میریں توار : ونگ ات۔ بیماری : گڈسری
 روچاں، گڑا آئی : را : کہ چچ گپ : گوشدارگ چو دوست نہ بوتگ ات۔ یک
 رندے شپ : وھد : آئی : جنگ : و ابجاہ : کش : بھنگ ات، ماہکانی توک :
 جاگہ : سرا ہمکنہ بوگ : ات، کہ روکیں چراغ : روشنائی : سامانہ کپگا ات، بلے
 کماش : گشت : ”میری یک رندے پدائے پاکس پیغمبر : جو انیس دعاء بوان !
 “ آئی : انجیل چچ کت، ہرچی کہ گشتے آئی : و ننت، گڑا پتے : گشت : ”
 ہے کتاب : منابدے، چراغ : تزیک : یکن پدار !“ میری : کتاب دات :

چراغ آنچو ٹوٹیکہ ایرتے کہ ہاتھاکہ سرا روشنائی بوت۔ کشکگہ بوت۔
 نون اے گڈی دعانت، کہ من چہ تئی واستہ لوٹین تیں۔ آئیہ ہا جاہ لکلوک ایر
 کت پے دروین تواریہ اے دعانت۔

”اومنی واجہیں خدا مناے دنیاہ بازوہد بندگی نہ انت، بلے منی اے
 جکو چیزے وحدہ ادعہ پخت کپت۔ منا اومیت انت کہ من دیم پے تو پیداؤں، بلے
 اے خدا! شاہیں قادر، وتی روگہ پیر، من پے ہمت، حانی یک رندے دعاء
 لوٹیں کہ وتی نامہ صدقہ منی اے زہگہ چہ گناہ بہر گھین، تاں ہمکسہ کہ
 من اے جہانہ اتوں تما وحدہ من تئی نامہ سرا آرا چہ اے دنیاہ گندگی بھرابیہ
 زگھینگہ جوانیہ کو پخت کت، بلے نون منی واجہیں خدا من دیم پے تو
 پیداؤں۔ بلے ترانہ گھیں کہ آئیہ ہم وتی بیگہ بیار، بلے حالی آئیہ راچہ
 عذابہ ایذاہ بہر گھین۔ وتی پاکیں راستیہ آرا مدت بہ کن، تئی کلام راست
 انت۔ اومنی ولجہ! منچہ مہروانی بہ کن کہ ہا زہگہ تو مندا تگ، آمیت مے پیغمبرہ
 رھشونیہ برکتہ ہا جاہہ سر پت کہ آوڈامن روگہ اومیتہ کنیں۔
 آمین۔“

میرتی، کہ آئیہ جاگہ کشہ اوشتاہ زاہزارہ گریت، آئیہ ہم
 ہڑیکت پتہ ہوریہ آمین گھت۔

جیکب پداؤں گھگہ بوت۔ ”حوٹنی لاڈکیں جگہ، ما پداؤں
 اماوڈہ حوارہ نہیں، کہ آوڈہ ولجہ خداہ بادشاہی چہ مدامہ ہست نہایت۔“
 آنچو گھت آئیہ سر بالشت ہ سرا ایرتے دے آرام بوت۔ انجیل ہے
 وزہ دستہ دلہ زہگہ اوشتاگہ ات۔ اے ہا انجیل ات، کہ آئیہ چہ
 اچھرگہ دراہگہ پدگوں وتی اولی غریبی گتہ گھگہ ات۔ دمانہ
 رند آگھگہ بوت۔ ”لاڈکیں میرتی منی نادرانیہ اولسہہ بگرداں مروہی
 ہمکہ مہرہ مہروانی کہ تو مندا تگ، پد پد منا کدی ہم آئی ضرورت نہایت، پے
 ہے خاترا من گوں دلہ انجیل گئیہ تئی شکرہ منتہ کریں۔ ولجہ خداہ
 ماتہ پتہ حقہ ادا گگہ ہر گھگہ کہ دا تگ، ہا تو جوانیہ پیلہ گگہ۔ پے
 خاترا آئیہ ہر قولے گگہ، آئیہ یاد بکن۔ منی چک، منا یقین انت آتئی
 جاوراں سر پد پت، چو کہ من ناعلاج نہیں ترا غریبی، بے کسیہ مل دہیں
 زہیں، من ترا چہ کتابہ وتی دعاء ابید کہ چہ دات گھیں؟ مدام نیکہ
 خدا دوستہ ہو، گڑاے گپہ جوانیہ بزان کہ اے دعا بے اثر نہایت۔ پس
 ہا دعا کہ گوں آئیہ ولجہ خداہ بھروسہ حوارہ پت، آئیکیں اولادہ واست
 میراثہ نوہیں مذیہ گہتر انت۔ اے پاکیں کلامہ ہزورہ اشیہ وتی ہستہ
 گڈی داہن نشانی بزان۔ اے گپہ راست انت کہ من اشیہ ہرا طالی کتو ڈر خرچ

کنگ، بلے اگر تو اشیء جوانیء و لگوش دے دانے، اشیء تہا ہر حکمے کہ دیگ
 بوتگ، ہماہاں عمل کئے، گزرا انگ بیت کہ من پہ تو مزنیں مذی یے پہ میراثء
 یل دانگ۔ ہمکنہ تاک، ہیل ازامء و دی بنت، ہمکنہ تنگہ زور اگر من پہ تہی
 داستیل بداتیں، گزرا گوں ہمکنہ زورء چریشیء کیشتر جو انترس چیزے
 گیت نہ گرتگ ات، پرچیکہ اے کتابء تہا دلجہ خدایء کلام انت۔ ہمروج سھبء
 سراشیء یوان، ترا چونیں ہم کارے بہ بیت، گزراؤں مدام اشیء وانگء داست
 وھد یکش۔ اگر باز وانگ نہ بیت گزراؤں یک آیت گئے ضرور یوان، ہماہائیء دلء
 بدار، ہر وجء وھدء ہماہائیء سرا پچار یکن۔ اگر آئیء سر پدیوگء جاگےء منجھ
 اتے گزرا چہ دلجہ خدایء درگاہء در بندی بہ کن کہ آترا ہماہائیء سر پدیء بہ ذنت۔ من
 مدام ہے ہمکنہ گنگ، ہماہائیء فابدگ زرتگ۔ کتابء تہا ہرچی کہ ضروری انت
 آئیء دراہیں مردم پوہ بوت کنت۔ ہماہائیء سرا بر جاہ بہ بے ہماہائیء پورہیء
 کار مرد بہ کن، گزرا المء دلجہ خدایء برکت پہ تو ایر پیت۔ حالی ہے یکیں آیتء
 : جنگلء سوسناتی سرا پچار یکن؛ منارا باز سر پدیء غظندیء پنت دانگ،
 ہمکنہ سر پدی من تیوگیں عمرء و نکلیں کتابانی تہا نہ دیتگ چہ اے گپء ابید منا
 چہ ہے آیتء مزنیں وشی یے زرتگ۔ ہر دیں منی بے گچیں دردء دؤراں منا
 مزنیں ورتء فکرےء دؤردات، اگر من چہ خدایء گیش نامیت ہبے دس

بوتوں، گزرا حالی ہے آیتء منی دلء راسلوا، تاہیر بخشات۔
 شپء گندی پاسء کساس سے نجء وھدء جبکب تنگیں تواریء
 منشت کہ، منی دل بڈگانت کتو زرگء چچ کن۔ میری زرگ چچ کت، ماہ
 برکت بوتگ ات، بلے آسان استاراں پڑت، سک دلکشیء دفرش ات، بڈگ
 ناجوڑیں ہیر مرد گشگء بوت: ”پچار کہ آسان چوں خوبصورت کندگء کعبت!
 اے سر ڈگارء پیل آ استارانی دیکیء چے ہستار دار انت؟ آہانی حسن ہز بیانی
 کم یوگی نہ انت۔ ایش انت، نوں من امودء رنیں چونیں وشدلیں وھدے
 آھنگ! من دتی ہاوندء نیگء سر پیکوں۔ لاڈکیں جنک! تو ہم ہماہائیء
 نزدیک بہ بے، گزرا زوت ما پداھور بنیں۔“

آنچو گشگء پدا آتی و اب جاہء لیٹ ات، گوں ایمان سلامتیء
 ساھے دات۔ میری سر پدی بوت کہ آ حالی بے ہوش بوتگ، پرچیکہ آئیء چدء پیش
 کسے را ہم مرگء نہ دیتگ ات، ہاے چون زانتے کہ آئیء مرگ چو
 نزدیک انت۔ گزرا آئیء چترسء زمیندارء آئیء لوگء دراہیں مردم چہ و ابء
 پاد کنت۔ آ دراہ ہے ہیر مردء و ابجاہء آھت انت، گشگء بوتنت کہ:
 ”اے و مرنگ۔ بڑگیں میریء پتء بے ساہء سارتیں جونء را بگل کت ہ
 زرد ترنگیں دیمء را چلگء بوت، زار جتء گریتے۔ گشگء بوت: ” او

منی مہر دانیس آتا، ہائیکلی کہ شاگون من گریگ انت من آہانی ہٹاں چوں دات
 گنیں! حالی ہماگپ، ہما جوانیں پنت، سوج کہ منارا چاے دپ، ہٹنٹاں گریگ
 انت، نون پمدام بند گریگ انت۔ ہما ہانی داستے شے منت، گپت کت نہ گنیں۔
 ہمائیکلی منگ، من شے سارت، ہٹنٹکلیں دستاں چٹکیں، ہما دستاں کہ منی آسودگی،
 داستے سکتیں واری کٹنگ، ہمنارا چہ کسانے مہر، دوستی، سکین دانگ۔ نون من
 اولی زندانت کہ پوہ یوگا اول کہ شاچونیں جوانیں نیت، گوں چوش گنگ، چنگ
 فاندگ ہمیشی، تہا پے من بست ات۔ او آہلی! ہائیکلی کہ شاپہ من گریگ انت،
 پے ہمائیکلیاں منی گوں دل، ہٹنٹکیں شکر، منت، قبول کن، ہاگہ من پے
 نادانی، نازانتی، شمارا کدی درنج گنگ گرامنا پہل بہ کن۔ یا خدا! تو! اشراگون من
 اینچو مہر، وفا گنگ، اجر، ثواب، بدے۔ ہہر دین کہ منی وارو کیت، گرامنا ہم
 اے ولجہ، وڑ، منی پت، وڑ، نیک، جوانیں مردمانی موت، بدے۔ اے
 دنیائی زندگی، ہج ہم نیست۔ آجہان، مدای زند، وگ چوں شتر انت! حالی نون
 ہے یکلیں امیت پے متا دلذوی انت۔“

آئی حال، ورا دیت دل اش گپ گپ بوت نیٹ زمیندار، لوگی،
 میری، را منت کت، بلے دوی روح، ہم آئی، پت، جون، را میل نہ دات۔
 تیوگیں شپ زند، پدے، کدی ونتے، کدی گریتے، کدی دعالوٹ اتے۔

لاش، پیتی، وڈپیک، کیلا جنگ بند کنگ، پیر میری، یک رندے پداوتی
 پت، دیدار کت۔ کٹنگ، بوت: ”آفسوس، اے کڈی زندانت، کہ من شے
 کہیں دیم، گند گاؤں، وحدے شاپنگند انت، گڑا شے، پنگندگ چوں جوان
 گندگ، آہنگ ات، ہچہ ہائی، ہانور گندگ، آہنگ ات، کہ آئی، تہا
 نون شاراوات ہوار بیت۔“ گڑا ہڑ پکت گریت، کٹنگ، بوت: ”اومنی اہلی!
 ولجہ خدا شمارا وتی آمان، بداریت، شالا شے لاش قبر، تہا ایمن بہ بات، نون من ہے
 امیت گنیں کہ شے روح، ولجہ خدا، ملائک، بہشت، نیک، ہرگا انت، کہ
 آوڈے آپہ مدام خرہیت، آرام بیت۔“ پدا آئی، زرد، پٹنیں رنگ، پیل، نج
 کتت یک گلدتے جوڑ کت، ہہے آئی، وتی پت، ولجہ، ایر کت، کہ آئی،
 وتی زند، روچاں بازیں پل، کٹنگ انت، ورو دینگ انت، کٹنگ، بوت:
 ”شالا اے پل، کہ موسم، اولسر، نر پنگ انت، اے قیامت، شے پدا پاد
 آہگ، و نشانانی بانتت، انچوش کہ اشانی پل مدام سبز بنت، ہے وڑ، شے یات، گیر
 ہم منی دل، مدام تاجگ، ساڑی بانتت۔“

وحدے جون، پیتی، وڈپی، را، کیلا جت بند کنگ، بوتنت، ہے وحدے
 کہ ہٹوڑی، ڈک جنگ انتت ہے دمان، آئی، دل، انچو، ٹرنگ کت کہ آپہ
 دمانے، بے سد بوت۔ زمیندار، لوگی، آئی، را، ڈرت، دگہ جاگے، برت، پے

زورے لینیٹ کہ دے بہ شرمیت۔

میری پت و پت و مرگ و رسم و وارگ و داستہ سیاہیں گردو لے پوشنگ
 ات کہ آزاہنگ و یک جگے و بڑگ گنگ ات پہ بدل دانگ ات۔ ہے و حد و
 کہ جنازہ و برگا انتت آ پت و جنازہ و زندا گپت۔ آئی و دیم زرد و ترنگ ات،
 آنچو کہ مٹگیں مردم و بہ بیت۔ ہر کس و دست، آزاہے وار و بے گسیں چورہ و سرا
 بڑگ بوت، کہ آئی و رانوں نہ پتے ہست ات نئے کہ ماتے۔

میری پت و پت و برن و یک ناہ بخاریں مردے ات، پیشا آئی و
 مانش گورستان و یک گندے و دیوال و بن و کونک اش۔ ہے دیوال و کش و دو
 مزنیں صنوبر و درچک انتت، کہ آہاں قبر و سرا ساہگ گنگ ات اوشتا گنگ
 انتت۔ پادری و جہل و نوشگیں انجیل و آیت و سرا یک اثرنا کیں و عطفے کرت
 : ”تما و حدہ کہ غلہ و دانے ڈگار و کپیت و زودیت تاں ہا وقت و آ ایوک نہ
 بیت، بے و حدے زودیت گرا آ بے کسا سیں تو مودی گنت۔“ و لوجہ یعقوب و صبر و
 جہمیل، کہ گوں ہائی دراہیں وکیل کہ آئی و سرا آہت انتت و آئی و واری گشت و ہما
 جوانیں مثال کہ آئی و وتی پشید و مردماناں دات، ہائی و بارہ و آئی و گشت۔ آئی
 ہما چوریں جکو و راہم تسلو و دل ڈڈی دات، کہ آئی و را در و و نیلاں بے سد
 گنگ ات۔ مردگ و بیگ و آئی و زمیندار ہائی و لوگی و مشت گپت انتت، کہ

آہاں میری و آئی و پت و را گوں سچا میں دل و مہروانی پشید اشگ ات۔ بزاں
 آئی و گوں آہاں دز بندی گت۔ ”نوں کہ میری و اسے دنیا و کہ سیاہ و وارث کس
 نیست انتت گرا شما آئی و مات و پت بہ بیٹ۔“

چرائی و پد ہر دیں میری ارن برن و کلیساء و نماز و وانگ و اشگ ات، گرا
 وتی پت و مانش و سرا ضرور اشگ ات۔ ہنک شمعے و روج و بیگا و و حد و ہم
 و حدے اگہ مٹھ رستگ اتے، گرا آ وتی پت و قبر و سرا اشگ ات، آئی قبر و
 سروں و اشگ ات گریگ اتے، و اشگ اتے کہ: ”ہاائب و واہگے کہ من اد و
 پت و قبر و سرا دعالوٹیں، ہے و زء و دگ و ج جاگ و نہ لوٹیں۔ اد و تیوگیں و دنیا منی
 زء و ج نہ انتت۔ من آنچش ماریں کہ گشتے ما یک گہتریں جہانے و مردم ٹیں،
 پرچیکہ منا روج پہ روج سا و گ و انتت کہ ہا جہان و کہ ٹوں من جہ میتہ وں کہ
 چکلہ و خراب انتت۔“ قبر و میل دیک و وا تر کنگ و ساری مدام ہے و زء و پکا ارادہ
 گریگ و در آہتگ ات کہ دنیا و و شئی بے نپ انتت ادا حالی و لوجہ خدا و خا ترا گدر
 کنگ لوٹیت۔

سینہ دہمی در

﴿ میری دنیگہ ہم ارس ریچکا انت ﴾

چہ پت ہ مرگ ء دیم اکلہ میری سک غمیک ات۔ آئی بڑے پٹانی
 دراہیں دلکشی ہزینہائی گار بونگ انت۔ ہ صنوبرانی درچک، کہ ڈگار ء کش نوران
 زسک انت، گھٹے آہاں سیاہیں ہڈی گردولے مانپوشگ ات اوشتا تک
 انت۔ اے ہم راست انت کہ بازیں روچانی گوزگ ء پد آئی درد ہم کم ہوان
 بوتنت، بلے زوت آنرا دکہ نوکیں مٹھینے دینا آگی ات، آئی ہ پت ہ مرگ ء پد
 صنوبرانی ڈگار ء مزہیں بدل بدل گئے بونگ ات۔ زمیندار ء ڈگار وتی بچ ء را
 وات کہ مات ہوت ہکھیں دانگ ات، آوش روح ہ جوانیں تب ہ واخذ ات،
 بلے آئی ہ لوگی شرنات، کہ گوں آئی ہ چیزے وحد ساری ء آروس گرتک اتے۔
 اکلگ ء آسک زیناک ہوش رنگ ات ہمال ہڈی بے ہم سک بازات، بلے
 آگوں وتی وشرنگی ء سک غردناک ات ہبیدہ زڑا دکہ بچ چیزے فکرے نیست
 ات۔ جس ہ لالچ ہ سوب ہ روح پ روچ ء آئی شکل سید روح بونگ ات، کہ ماہ

۱۲۰
 رنگیں دیم ہ بونگ ء پد ہم گند نہارے گندگ ء آسک ات۔ مذہب ہ خیال
 آئی ہ دل ء نیست ات، ہ ولجہ خدا ہ حکم ہ را حیدرانی بچ حیا لے نیست ات، ہا کار کہ
 زانگ اتے، کہ ولجہ ہ آئی ہ عزیزاں دوست نہ بیت ہا گرتک اتے۔ فیصلہ ہ
 پد آئی ہ وسیک ہ نا کوہ رازندہ کڈی روچانی گوازیک ہ واسطہ چہ اہاں چیزے پ
 وردن ہ ذراک ء رنگی ات، بلے ہا ہم آئی ہ پلپ ء گرتک ء دانگ انت۔ ہ
 پ گنجوسی ہدام آواناں تکلیف دانگ اتے، ہ سک ہ لرنج گرتک اتے۔ آہردو بنگ
 سراں پیری ء پخت ہ کوئی ء وتی زندہ روچاں تیلانک دینکا انت ہ کدی پ
 ناگت ء دیم ء جاگ ء آہنگ انت۔ زمیندار ء ورنائیں بچ ء ہم لوگی ہوشی
 نصیب ء نہ ات، آآنچیں بچے ات کہ لوگ ولجہ ء را گوں ڈرماناں ماں بنگ
 اتے، ہ ہرزڑے آئی ء آوزنگ ات ہ دانگ ات گزا آروپے سد زندہ آئی ہ
 دیم ء جنگ انت گئے۔ اکہ لوگ ولجہ ء بک بک ہ دپچاک نہ لوٹک ات، گزا
 نا علاقہ ہ بیتوار بونگ ات، ہورے ایر بونگ ات۔ آئی ء کدی نہ اشک ات کہ
 پدوشی وتی مات ہ پت ء گوں ڈچار بہ کپیت، ہ ترس ء کہ چومہ بیت آہاں
 چیزے ہذنت۔ بیگاہ ء وحدے آوتی کار ء داندو بونگ ات، گزا آرا انکہ
 ہمت نہ بونگ ات کہ مات ہوت ہ مرکز ء ہردو۔ پد ترس ہ لڑے اکہ آہانی بڑے
 شنگ ات، گزا آہاں غمیک ہلوریں حال ء ہنگ ء دینک اتے، گزا آہانی

کڑا ہٹک ات ہٹک ات، دتی بدبختی، گلکے کڑنگ ات۔

پیر مردہ کٹنگ ات، "ہو بلی ہو اذنیاء ہے حال انت اتنی مات آئی، تنگی جھنگ دیت رہینگ بیت، تو اوں آئی، گلانی میں اتار کانی دیوانگ بیتے، من ہم پہ حلو حالو گئے دل، داہنگ ایرکت، فی ہمیش انت کہ دراہ سزاوازیں۔ مارا پیریں جیکب، سوچ زریگ لوٹنگ ات، ایک آزمودگ کاریں مردے ات، آئی، زندہ ہر دیں کہ سیر، کپ پیگ ات، گزا آئی، دوتی ناوشی پڈ رنگ ات۔ مارا انگت، ہم آئی، کپ یک یک یات انت، کہ آئی، ہے گپ، بارہ، تنگ انت، ہزاراں گیش رند، من ہے گپ، سراپچار سنگ۔" پداوگی، ہنگ، دیم کت گشتے: "ترا یاد انت کہ تو یک روچے کٹنگ ات کہ: 'دہ ہزار فلادان (روپیہ) کئے مل دنت؟ جوانیں رتے، دست گرگ لوٹتے۔" پیر مردیں زمیندار، پداگشت: "جیکب، پتو منا جوانی، یات انت، آئی، گشت کہ: 'اشی، جوانیں رتے نہ گشت، شے باغ، کہ پل ہست انت، ہما چہ اسے رقم، ہزار زندہ، جوانتر انت۔ بیت کت تنی مطلب ہے پیگ کہ ہے نوہیں رقم، من ہم قبول کناں۔ ہما کہ انچو گرانیں بار، چہ زمین، من، پے عدالی، تنگت، سزا، زراد نہ کت، چت کت آئی، کوپگ اول مہر بیگ لوٹت۔ گزا انچو پسا زریگ، چچی، دواہش، کئے؟ چلوٹ، ضرورت، گیش پسا دام

شے کڑا ہست انت۔ منی سراسرہ بہکن ات، تنگ بازیں، ذر توچ دتی، ہرکت نیست۔ آہم انچو ہراب انت، انچوش کہ نہ بیگ ہراب انت۔ حور سکنیں جوانیں چیزے کہ چہ آئی، آبادی بیت بلے و حدے کہ ہے حور تنگ باز، بواریت، گزا آئی، پدے باغ، سکنیں مہریں در چکانی ہم ہر باد بیگ، ترس بیت، ہمیش انت ہما پیریں دوست، راتیں گپ کہنی آج ماہنگ، من انچش ماراں کہ گشتے اتی آگپ جنگ انت، من اٹنگ آں۔" پداپیر مردہ، دتی بیگ، راکشت کہ: "ابا، تو ہم یک زندے آئی، بارہ، گشت کہ: 'آ سکنیں دلبریں جنگ تے، انچو شرننگ، دراہ، درنگ انت گشتے گھاب، پل، ہے گپ، سراسرہ پیر مردہ، ذرا تنگ ات کہ: 'پلاناں حالی شرنگی نیست، بلکہ آ زیناک انت، کاری میں چیز انت، آمارا بے کس اس، گراہا میں نیکی ہم دینت، چراہاں منسک صفائیں موم، دشتا میں بیگ جوڑ کنت۔ خدا دوستی، نیکی، ابید حالی ذرا میں حسن انچوش انت کشتے کاگد، سرا جوڑ سکنیں گھاب، پل، کہ آئی، رانہ دشبوہے ہست نہ کہ تاہگی، چہ آئی، نہ کہ بیگ در کثیت نہ کہ موم، حالی بے نہیں چیزے! ایش انت جیکب، پشیں گپ مارا، صاف دلی، گشت انت، بلے ما آئی، سو جانی سراچ بچار نہ گت۔ نی سہا پرکانت کہ آچو شرات۔ ہما کہ آوہد، مارا میں ایسی، نہ شدلی بے کندگ، آتک، فی

ہماری نصیب و مزین عذابے جوڑ چنگ۔ یا خدا! تو مارا اے ویلانی سنگھ و
 صبر و ادب پارے ہائی و پدے۔“
 ہے وڑے آہاں کدی کدی ہورے ہنگ ات؛ ہر سنگ ات۔ بڑگیں
 میری ورا بازیں تکھیے زورگ پت۔ زمیندارے آئی و لوگی چہ نا علاجی و پشت و
 جاگے شنت ہنگ و بوتنت، ہمیشا آہاں وئی جاگے زرت آرا دات۔ زمیندارے
 نچ و لوگی ورا دو خالی میں کوئی ہست اتنت، بلے آئی و بے شرمی گت، میری ورا
 یک سک ہرا میں کوئی یے پندگ و دات؛ آئی ورا ہر وڑے تکلیف داتگ
 اتے وٹھ پٹ گریگ اتے۔ چہ سھب و بگر تاں دیگرے حالی آئی و عیب
 کشنگ اتے۔ آرا کشنگ اتے کہ: ”تو باز کار نہ کنئے، و ہما کار کہ کنگ لوٹیت توئے
 نہ کنئے!“ بڑگیں چورو جوانی و سر پدات کہ ”من ادا نادوست اوں و لوگ و
 سرا بوجھے اوں۔ پیر مرد و آئی و لوگی پختیں حال و نہ اتنت، کہ آ ہے بڑگیں
 چورو و لد ڈی یے بدینت۔ آہاں وئی ڈکھ درد باز اتنت، باز برا آئی و دل و
 گشت کہ آ چہ اداں یل بدنت برو بے زانتے کہ کجا گوبرو۔ آئی و شت گوں
 پادری و سوڑت، آگراں محذب و گشت: ”منی چک، چد و پد صنوبرانی ڈگار و
 کشار جاہ و گذر کنگ گرائی امت تی پت و ترا جوانیں پنت و سوج داتگ، و یک
 سوداگرے و لوگ و پیازگ و دلگوشداری و داستہ ہما گپ کہ ضروری انت آدراہ

۱۲۴
 ترا سر پد سنگ اتنت وے۔ صنوبرانی ڈگار و کشار جاہ و ہمنگے کار کہ ترا گرائت،
 یک پد متگیں کوچگی زالبوے کہ آپورھیا گری و کار و بلد انت، گوں آئی و ہم
 انکہ بوت نہ کنت۔ ہما کار و کہ ترا کنگ و داستہ گشت، آ چہ تی وں و ڈن انت و
 تی جا ورا ل و ترا رسگیں تعلیم پختیں ظلم نہ کر زنت۔ اے گپ و فوگ و پد ہم من
 ترا پختیں سوچے نہ دپیں کہ تو یکبارگی آہاں یل بدئے، ایوک و بروئے،
 اے جگہ میں دنیاء وور بہ جئے، و گڑا ہر نوکری کہ ترا مان کنیت ہما ئی و کینئے۔
 اے وھد و منی سوج ہمیش انت کہ تو انا و دد و نکل، ہمنگے بوت کنت ہمنگے کار بہ کن
 و صبر و ادب پارہ کن تمام وھد و کہ خدا ترا اے ظلم و بہ گیشیت۔ ہے جا ورا کہ آ
 ز گھینوک و ترا رسیچنگ تو آئی شکر و بگر آ انگت ہم ترا کنگ کنت۔ من
 کوہشت کنیں ترا یک دین و ایمان داریں کہولے و جاگے دیا نہیں۔ مدام
 خدا و یاد بہ کن و آئی و سرا بھروسہ بہ کن، ہر ویلے کہ کنیت آئی و پد صبر برداشت
 بہ کن، گڑا و لوجہ خداوت دراہیں گپانی بندوبست و پتئی شرمی و خاترا کنت۔“
 میری و پادری و منت گپت انت و آئی و سوج و سرا و شنگ و قول
 گت۔

دراہیں ڈگھ و دار تانی تھا یک چنگے ہست ات کہ لود و مدام میری و
 دل و آرام و تسلا ر سنگ ات؛ آچنگ میری و پت و قبر ات۔ ہر دیں آ و دد و

ہشک ات، گزرا انچو زاتنگ اتے کہ: من آئی ء تڑیک ء اوں' اُمؤد ء کہ پت ء
 ہاک ات، آؤد ء اوشک ء وھد ء آرا آئی ء دراپیں نیکی ء پنت ء گپ ء عقل ء
 کس اس گیر آھک اتنت۔ آئی ء اؤد ء یک گلاب ء بوئے کیشک ات،
 کیشک ء وھد ء گوں دل ء ارماناں کیشک ء بوت کہ: "اگہ منی جد ء مدام اؤد ء
 نشت پہلتیں، گزرا من گوں وتی پختانی آرس ء حار ء ترا سیراپ ہنگ ات، گزرا اُلم ء
 تو زوت تاک ء پیل آؤرنگ ات۔" ہے گلاب ء پیل چہ ساری ء تاکاں چکار
 لؤشتا ہنگ ات ء نون آئی ء نازر کیں کر ونگ ہم در آہنگ اتنت، آئی وڑ ء سُھر ذروشم
 گندگ ء آھت ات، گزرا میری گشت کہ: "پت ء راست گشت کہ انسان ء زند
 گلاب ء بوئ ء وڑ ء ات، کدی آپیشک ء ہشک ات آئی ء تہا کندگاں
 آید کہ بچ گندگ ء نیت، بے کنیں وھد ء زند وھدے گلابی موسم کفیت،
 گزرا پدانو کیں تاکاں چکار بیت ء دلکشیں پل داریت۔ پہ منی واستہ ہم انو کیں
 وقت کندگانی ات، بے خدا کنٹ کہ من پہ اے گپ ء نا اُمیت نہ ہیں ء دل ء
 دؤر نہ دیں۔ اے خدا! مناتی کلام ء سراسر جمی ء پتہ ات، کہ تو گشتک کہ 'صبر ء
 سراپل ودی بنت' بزاں صبر ء بروقت، بیشک کہ اے قول منی جاو رال ء
 راست بیت۔"

چار دہمی در

﴿پدی ء چہ درستاں گرانیں وئیل﴾

میری ء پردیس جاو رانی تہا جولائی ء پت ء چھی روح آھت، کہ آئی
 پت ء بوتن روح ات۔ ساری ء مدام آئی ء واستہ ہے وئیل ء روچے ات، بے نون
 پہ روح ء نیک دیگ ء ہو را اگر یوگ ء بوت۔ اول ء روچاں آئی ء ہے روح ء
 واستہ مدام زاتنگ ات کہ پت ء را آ دوست ات، بے نون پت ء اے دُنیا یل
 داتنگ۔ گش غور ء میتگانی مردمانی ہے رت پت ات کہ خاص سال ء انچیں
 روچاں آہاں وتی عزیزانی قبرانی سراپل سپنگارنگ ات، گوں میری ء پختانی
 دیگ ء واستہ دز بندی کرنگ آتش ء میری ء ہم مدام آہانی مراد پیلہ کرنگ اتنت۔
 نون ہما وڑ ء میری ہم وتی پت ء قبر ء سپنگارگ ء خیال کریت، ہما پیر ء دلکش
 ء بد بختیں ٹو کری کہ پہ آئی اولی مصیبت ء سوب بوتگ ات، ہما آئی ء دیماکباٹ ء

جنت۔ بڑگ، راست گشیں جبکہ مندریک، درداں سر پھیں گپ چہ
 نہ داتگ ات، کچن تاں بندیک، حال ہا پیریں زمیندار، آئی، لوگی، را
 گشگ ات۔ آئی، نچ، ہم ہے اشگک ات، دیگر، وحد، وحدے میری،
 کو ڈال کو پگ، کت، کھی دست، کت، ڈگار، دک، نوکرانی، کھی، لوگ،
 آہت سربوت، گڑا ہے بے حیا کیں جنین چہ ٹیل، در آہت، آئی، راگوں
 زاہاں رپتے، حکم دات گشتے کہ: "زیت منی گد، بیار منابدے، تو گیس جبکہ
 پہ حاجزی پتودات کہ: "من تیو گیس روچ، گوں آدگہ مردماں کو چک، بوٹگوں
 گڑا لے گد، چوں زرت گت کنہیں؟ بوت کت دگ، ڈن، مردے، چرے
 گس، ڈزنگ بڑنگ۔" اے حیرانی گپے نہ ات راستی ہم ہمیش ات۔ بلے
 زمیندار، لوگی، سر پند، بوت۔ سکلیں زھر، گشتے کہ: "تو ڈزے، تو گشتے زاناں
 مناسا نیست کہ تو مندریک ڈزنگ ات، پدا چونیں کجبال، پدا چہ جلا دے دستاں
 در اتنگ، درا چہ منی لوگ، تھی وڑیں مردم، واست منی کز، جج جاگہ
 نیست۔" مرد، گشت کہ: "انی دیریجگ اے بڑگ شپ، کجا روت؟ روچ ہم
 ایریشنگ، پلے نگن، گوں ما دارت کہ تیو گیس روچ، گرم، جل، باز کارنگ،
 مژند پندانت گڑا پلے سھب، روت۔" گس مزانتیں لوگی، گشت: "ناں
 من یک دمانے ہم وتی لوگ، بندگ، کئیلاں، شر ہمیش انت کہ تو وتی دپ، بند

تہا ایرات، میری، ہا نوکری زرت، دراہیں زنگانی پل، ڈگریں تاکاں پرت۔
 پدا چہ نماز، وحد، یک ادارے ساری، آئی، زرت، ارن برن، نیمگ، شت،
 زرت وتی پت، قبر، سرا ایرکت۔ چہ آئی، پنجاں اری اولمب پٹانی سرا پت
 انت، انچش جٹک انت، کہ گشتے ڈگریں تاکاں سرا نمباپ، تر مپ تر پگا
 انت۔ گشگ، بوت: "اومنی دوتیں ابا اومنی زند، کٹک، راگوں پٹاں
 زریگک ات اگر من ہا کچ، تھی واست گت نہ کنہیں، بلے منی دل گشیت کہ من
 تھی قبر، گوں پٹاں بہینگاریں؟" میری، نوکری زرت قبر، سرا ایرکت، اے
 ٹرے نیست ات کہ کے کنیت ہے نوکری، یا ہے پٹاں ڈزیت۔ تاں چیزے
 گاماں ہلک، لھتیں مردماں لوشات چارت، آہاں آئی، مہر، نشانی، سرا
 گل، بڑگی مارت جبکہ نکلیں جبکہ واست ماں دل، دعا، نیک گرت،
 پدائی وختیانی خا تراچہ واجبہ خدایا ہیر لوٹ۔

دوی روچ، جنگل، پشت، یک مزنیں ڈگارے، چیزے مردماں کاہ
 چت، آد، یک ششنگیں ملل، گد، نوکیں ٹکرے چہ لوگ، چیزے گام، دوریک
 کسانیں شپ، کز، کاہ، سراپ، ہٹک، بوگ، واست، تاپا، داتگ ات،
 اناگہ، گار بوت۔ ورنائیں زمیندار، لوگی، بیگاہ، وحد، شد گرت کہ گد گار
 انت۔ کنبوسیں مردم، مدام شکی بنت، گڑا آئی، نکلیں دمان، میری، سرا الزام

لیکن نہ اسے چپ کناں تراہم گوں آئیء حور کناں۔“

بڑگیں لوگ ولجہء دیست کہ ہرچی بہ کشیں چرائیء گیشتر گنت کنت
 ہمیشا بیقرار بوت زنت۔ میری آئیء لوگیء جنکس الزامء باروہء چچ پتو نہ
 دات۔ ہرچی کہ آئیء گنو چیز ہست انت، آئیء مزنیں ء صفا کیں رومالےء
 بست ء گرنجئے زرت ء پاد آتک۔ صنوبرانی ڈکار ء مردماں ہمکنہ نیکی گوں آئیء
 گریگ ات، آہانی شکر ء منتئے رپت انت ء پدا آہاناں باور کنا ینتئے کہ
 ’من گد نہ دوزنگ من بے گناہ اوں، ء اجازت گتئے کہ، ’چہ پیریں زمیندار
 آئیء لوگیء اجازت گریں، کہ آہاں پہ من انکہ نیکی گنگ۔ لوگیء چہ بدبیزاری
 گشت: ’برو اجازت بگر، ء آگ آہاں گوں وت زیرئے برئے، گزامنی دل
 سرد پت۔ منایقین انت کہ آزیست نہ مرنت منی چند ء مل نہ دینت۔“

آمزہ داراں آئیء ہے جاک ء کوکار اشکگ ات، ء دوینیاں میریء
 داستہ گریت۔ ہمکنہ گوں آہاں بوت آئیء را دلڈوی دات اش، ء ہمکنہ زر آہانی
 بکڑء ہست ات، ہا آئیء را دانت اش کہ راہء آئیء کار ء بیانت۔ گشت اش
 کہ: ’نیکیں جنک! برو، شالا خدا تی ہمراہ ء ہمگام بہ بیت تی پت ء نیکیں دُعا
 پر تو مزنیں مذی یے ء زیت ولجہ خدا ترا آسڈگ گنت۔ ہر دیں آسیدگ بے گزرا
 مہربانی لیکن مارا بے حال مکن، پرچیکہ مارا اُمیت انت انگت ء ہم تی نصیب پاد

کنیت۔“

شپ کپگ ء وحدء، میری ء وتی کسانیں ڈک زرت در آحت، ء
 جنگل ء یک بارگیں کشکے ء رھاگ بوت، یک کوھے ء سرا لنگ ء وحدء آئیء
 دل ء آحت کہ یک زندے پدا ہم پت ء مانش ء زیارت بہ کنیں۔ وحدے
 چہ جنگل ء درشت گز امیگ ء گڈیال ء حپت کاک ء توار جت انت ء ہے
 وحدء کہ آقبرستان ء سر بوت، ہے وحدء تہار بوتگ ات، بے قبرانی میا نجین ء
 شپ ء گوازیگ ء آنہ ترس ات آئیء پت ء قبر ء سرانشت زار زار ء گریت۔
 آو دے دوکس صنوبرانی میا نجین ء ماہ ء روشنائی ہم آحت، ء چاندی ڈرو شمنیں
 ماہکانی ء قبر ء سرا یریں نوکری گوں پلاں جلشک ات۔ سبکس کوش ء کشک ء
 صنوبر ء ٹالانی تاک ہم سرگ ء بوتنت ء قبر ء سرا رتکس گلاب ء بوتگ ء
 تاک ہم سر انت۔

میری گنگ ء بوت کہ: ’’منی مہروانیس پت، توچی ء اے وحدء اے
 دُنیا ء نئے، کہ من گوں تو وتی درد ء غماں درشاں بہ کنیں؟ بے جواں کہ تو زندگ
 نئے، کہ منی درد ء ویلاں بکندے۔ اے ہم ولجہ خدا ء توہیں مہروانی انت کہ من
 آئی شکر ء گریں۔ اے وحدء توش ء آسودگئے، چچ ڈگھے تی تو یک ء آحت
 نہ کنت۔ منا اے صبر ء بڑن ء انت کہ اے وحدء پرچہ من گوں تو نہ اوں؟ ہئے ہئے!‘‘

کہ من اے وحدہ انچو بیونی حال اداں، کہ ساریء کدی چوش نہ بوتگول۔
 وحدے مادہ ماہکانی شیک بندیں دریگہ یوان بندی جاہء سر بوتگ ات، ہما
 وحدہ تو زندگ اتے۔ اومنی مہروائیں پت انوں ہما ماہکانی تی قبرء سراسر بوتگہء
 انت۔ وحدے مارا چوتی ماتیں وطنء تیلانک دات گیشنگ آتش، گزاد کہ کس
 نیست ات بلے تو منی مونس اتے ء منی واستہ تو مہربانیں پس اتے، دلگوش
 کنوک اتے ء سچائیں دوست اتے۔ نوں منا گئے ہم نیست۔ من غریب، بلے
 گس ء دران ڈیھ بنامی ء ہر جاں بوتگول ء پھک ء ایوک اول۔ منی سر پر نہ بیت
 کہ کجاوتی سراجیر بدیں، اے سر ڈگار ء پہ من ایوک ء یک گنڈے استگ ات، بلے
 نوں ایش انت کہ چہ اود ء ہم تیلانک دیگ بوتگول۔ چہ درستاں گڈی تسلایہ
 من ہمیش ات کہ آہنگ ات تی قبرء سراسر بوتگ ات، نوں ہے ہم چہ منا چ
 گرگ بوتگ۔ "انچو گشت گریوگ ء لگ ات۔ گزاکونڈانی سرائشت گشگ ء بوت
 کہ: "اومنی مہروائیں خدا! اے بلے گس ء چور دے سراسر کم، کہوتی پت ء قبرء
 سرائشت گرنے۔ ہر دین مے لوٹ کہ گیش بنت، گزاتی لوٹ مدام تزیک ء
 بیت۔ انوں منی درد ء ویل چہ گیش بوت نہ کفت، ء منی دل چہ دردانی بازی ء
 ریزگی انت۔ اومنی وا جہیں خدا تو منا پیش پدار کہ تی دست ء ہرچی بوت کنت، ء
 تو دیگہ ہم منا رکھینگ ء واستہ انچیں زوراک ء، انچوش کہ مدام بوتگ ء۔

اومنی ہاوند! تو منا میل مددے، پرچیکہ بے تنی ء دک کہ گس منی مونس ء منی غم ٹوس نہ
 انت۔ تو مناراوتی نیمگہ ء ہما جہان ء بلوٹائیں ہمود ء کہ منی مہروائیں مات ء پت
 انت یا کمو آرام دیم بدے کہ منی بلے آرا میں دل پہ شحیت۔ ہر دین روج ء
 گرمی ء زراب ء پد پل گیر انت لوجان بنت، گزاتو چوتی رحمتاں بو د آریں
 نمب ء دیم دے، کہ آہاں تر مپ جنت ء سار تیں روشنائی ء پدا گینسارت دنت۔
 اومنی وا جہیں خدا! منی سراسر کم یکن۔"

انچوش کہ آئے گیس جکوء ء دعا لوٹ ات، آئی انارکانی سراسر میں آرس
 شیب گراں بوتنت۔ وحدے کمو بو ڈرتے، گزاکشت: "ہے ہے! ایک لوگہ ء
 نیمگہ ء شت ء دز بندی ہم گت نہ گنیں۔ اگہ بگشیں کہ منا اے سوب ء تیلانک
 داتگ چہ گس ء گیشنگ اش، گزاکس منادتی کر ء زندگ ء نیلیت۔"

گزاکش گور ء چارتے۔ کلیسا ء دیوال ء کر ء آئی پت ء قبرء تزیک ء
 قبرء شک ء یک سنگے کپتگ ات، کہ آانچو کھوسن ات کہ آئی ء شند بستگ ات۔
 ہمیشی ء سراسر حرفے کہ بشتگ ات چہ آہاں بازی نے ڈراتگ اتنت ء کشت ء
 نیامچی ء ایرات، ہمیشا آئی ء را یک کر ء کر تگ آتش ء مردم آئی ء سرا آہنگ ات
 بشتگ اتنت۔ آئی ء گندگ ء میری ء گشت: "من ہے سنگ ء سراسر بندیں وتی
 پت ء قبرء گش ء شپ ء گوازی نہیں، بوت کنت کہ ہے گڈی زندہ بیت، کہ

پانزدہم دور

﴿ واجبہ خدائی کمک کنیت سر بیت ﴾

میری ہے دیوالء کش ء سنگ ء سرانشت، صنوبر ء در چک ء ٹالاں
 گوں بزیں تاکاں آئی ء سراساگ گنگ ات۔ آئی ء دتی دیم گوں دوچی نیں
 دز مالے ء آندیم گت، آرز اول ء تہادر دے ہست ات ء آئی ء چہ دل ء سوک ء
 گوں ہمالیزاں واجبہ خدای کرے ء دز بندی گت، کہ گپ ء ل دے۔

ہڑ سکت گشگ ء بوت کہ: ”اومنی وا جہیں خدا ازاناں تئی کرے ملاجکے

نیست کہ بنیت منارہ ء شون بہ دنت ء من ہما کشک ء ہادگ ء بہ نیس؟“

دنیکہ پہ کلبے ہمکے گشت ء بیٹوار بوت کہ یک ہنجار وکیں مردے ء

وشیں توارے اشکت، آئی ء نام ء گرگ توارے ات کہ: ”میری، میری!“ آچہ

ترس ء ڈرہت ء سرے چست گت چارگ ء بوت۔ نور تاہیں ماہکانی ء یک

وش ڈروشم ء وشرنگے گندگ ء آہت، آئی انارک سک نازرک ء سحر اتنت،

من اء آہنگوں۔ چومہ بیت کہ پدا کدی اے قبر ء مہ گبدریں کہ مناسک
 دوست انت۔ سبب ء باسار ء پد من پدا اول وئی وا جہیں خدای سر ایسہ کنیں
 جگہیں زنیاء در کاہیں، گزاوت آ وا جہیں خدامنارا امود ء بارت کہ
 آو ء آئی ء واہگ بیت۔“

گناہ ثابت ہوتے۔ میری تو مارا پہل کرت کھٹے؟ تو منا ہنسی ماس ہوسہ معافی
دات کھٹے؟ بُرداں، کہ ہمکہ گول ما بوت کنت تہی تاوان ہ بدل تہی خدمت ہ
کناں۔ دوستیں میری مارا پہل پکس؟

میرے گریٹ گشت: ”مہروانیں بی بی، ہنسیں گپ ہ مکن، ہرچی
بوت ہ گوست، چہ آئی ہ زانگ بیت کہ شاپہن مزین نیکی یے گرتگ۔ منا شے سرا
کدی ہ نٹھے ہم بدنہ یاہنگ، من حالی شے نیکیاں دیم ہ کاریں ہ شے منت ہ
گریں۔ منا اگہ ڈکھ ہ دردے ہست ات گڑا ہمیش ات کہ شاپہ شے سیالاں منا
ہراب ہ نیکی مزانتیں جنکے زانگ ات، منی واہگ مدام ہے بوگ کہ بیت انت
روچے شمارا باور بہ بیت کہ من بے گناہ اول، ہ منی ہے دُعا دلجہ خدائے قبول کنگ
من آئی شکر ہ گریں۔“

بی بی ہ، میری ہ را بگل کت، وتی گورا مہازاں زُرت ہ آئی دیم گوں
وتی ارساں میچل کت، چرائی ہ پد، ہما قبر کہ آئی ہ پادانی کز ہ ات، ہائی ہ سراپتے
شاک دانتت ہ دتے بست انت ہ پدرویں توار ہ گشتے: ”اے نیکیں دلجہ کہ
تہی لاش اے گلزمین ہ ہا کانی چیر ہ انت، ترا کہ من چہ کسان ہ دوست دارگ حیل
گرتگ، تو کہ مدام منا وتی کس ہ وڑ ہ پنت ہ سوج داہگ، تہی سچا کیں دل ہ نیکیں
دُعا من باز برا شکر تگ انت۔ من تہی دیدار ہ پرچہ گرت نہ کیں، ہما ایذا کہ گوں نا

انچو گشتے آگہ ہ بادام ہ غنی انت، آئی سر ہ کوپک ہ نہ سھر چکیں موداں
اندیم انت آئی ہ آہتیں رنگ ہ مزین جاگے گورا ات۔ میری چہ ترس ہ لرز
ات ہ ’کوڈانی سرانت، ہ گنگ ہ بوت: ”زانان راست منی کک ہ
واست دلجہ خدائے ملائکے دیم داہگ؟“

ہماوش زور شم ہ گوں مہر ہ ادب گشت: ”دوستیں میری، مہ ترس! من چہ
آسمان ہ آہتیں ملائکے نہ اوں، من تہی وڑیں انسانے اوں، بلے اے ہبر
راست انت کہ من تہی مدت کنگ ہ آہتوں۔ دلجہ خدائے تہی دل ہ عرض
گوشداہگ مناجوانی ہ چچار، منا جاہ نیارے؟“

میرے حیران بوت، پریات کت گشتے: ”ہاں! زانان تو بی بی
آمیلائے؟ شاد ہ اے ہینا کیں جاگہ شپ ہ اے پاس ہ چہ لوگ ہ اینچو
دیر چونی ہ در آہتکے؟“

کسانیں بی بی ہ آرام ہ سرا میری ہ را چہ زمین ہ پادکٹ، ہ پہ
مہروانی ہ وتی گورا مہازاں زُرت پیشانی یے چک ات ہ گشتے: ”دوستیں میری، ما
گوں تو مزین غلمے کرتگ۔ تو ہما پٹانی ٹوکری یک رندے منا نیکی کرتگ ات
داہگ ات ہ چہ ہائی ہ رسگ ہ من باز گل بوگ اتوں، ہائی بدل ہ گوں تو
سکیں ہرا میں سلو کے کنگ بوت۔ بلے نیٹ راست راست بوت ہ تو بے

انصافیٰ ما ترا دانگ ہائی ۽ پہلی ۽ بلوئیں؟

افسوس، کہ ساری ۽ گیشتر سستا بہ کرتین ات، اگہ ما وتی گھوئیں
 نوکر ۽ سراسر گیشتر پیسہ بہ کرتین ات، کہ آئی مدام راستی ۽ ایمانداری پیشداشنگ ات،
 گڑا بوت کنت مرچی آئی ۽ لاش ادا کڈ نہ بوتگ ات۔ اے گپ ہم یوگی
 ات کہ تے وھدی تو گوں ما حور زندگی ۽ گوازی نگا تے۔ او...، کہ من اش
 پکنیں کہ تو مارا پہل کرنگ، گڑاچوں زاناں گل بہیں۔ بلے وھدے نوں اے
 بوت نہ کنت، گڑا ایش انت چکار کہ ادا تہی قبر ۽ سرا، ۽ وتی مات ۽ پس ۽ نینگ ۽
 من سوگند وریں ۽ گوں تو زبان کنیں کہ ہما بدل ۽ ھدمت ۽ اناگوں تو کرت
 نہ کناں، ہائی تہی جنک ۽ گوں دوسری کناں، اگہ مارا باور بہ بیت کہ تو مارا پہل
 کرنگ گڑا پتا جو انیں ہبرے بیت۔“

میری گشت: ”رحم دلیں بی بی، ہما مڑا وھدی کھول ۽ منی پت ۽
 اینجو عمر گوازی نینگ، ہائی ۽ سرا آتھے ہم دگر ان یوکیں مردے نہ ات۔ ہم تکہ
 روچ ما اچھرگ ۽ جبہ میند اتیں، ہم تکہ روچ ۽ آئی ۽ عادت بیتگ کہ ہر روچ
 سھب ۽ بیگاہ ۽ ہر دعائے کہ لوٹگے آئی ۽ تہا شمارا ہم حور گنگ اتے۔ مرگ ۽
 وھدے اول آئی ۽ شے درستانی واسطہ دعا لوٹگ ات ساہ دیگ ۽ دے پیسر گشگ ۽
 بوت: ”میری منایقین انت کہ ما ہما ہانی کہ نوکری ۽ بوتگ میں، آہاں یک روچے

نیٹ سماہیت کہ تو بیگناہ ۽ ترا پداچہ پردیس ۽ لوٹا من ات۔ پھیشا مڑا وھدی
 نواب ۽ رحمدلیں بی بی ۽ مہروانیں ۽ ملائگ ذرو شمنیں آمیلیا کہ آئی ۽ را کسانہ ۽
 مدام من بد ۽ کرنگ ات، آئی ۽ باور کنا من کہ مرگ ۽ وھدے من پہ آہاں عزت
 ، مہر ۽ منٹ ۽ دل ۽ داریں۔ گڑا منی بی بی، من راست گشیں کہ پت ۽ گڈی
 ہبر ہمیش اتنت۔“

اے گپانی اشنگ ۽ مہروانیں آمیلیاوت زیات گریوگ ۽ بوت۔ گشتے
 ”بیا، میری، بیا، ادا رنگ ۽ سرا گوں حور میند تال کہ من ترانہ گشیں کہ ولجہ خدائے
 تراچوں بے گناہ پدے رگرت، تما وھدے من تہی پس ۽ قبر ۽ مل دات نہ کنیں۔ ادا
 انچوش زانگ بیت کہ انا گشے ولجہ خدائے گس ۽ نشگاں ۽ تہی پس ۽ دعائے
 نیک مے سرا سا ہگ انت۔“

سازادگ و شکار و کس و آحتوں، کہ آمنگ و تریک و جنگل و آت، چہ پست
 سالان ہے گس خالی انت، حالی یک چوکیدارے آؤد و جدہ مند انت، کہ آ جنگل و
 چارہ و دلگوش و کنت۔ ترا سما انت کہ منی پس شای جنگلانی سرا جشاک و نت، و
 آرا جنگل و سمر و ازاند گیشی انت، پیشا آؤد و آھک انت۔ آئی مرچی من
 تیوگیں روح گوں دگدو درامدیں مردماں ہے جنگل و ٹو ازینت، آہانی ہم
 ہے اڑ و تھا چیز۔ ے سواری ہست انت۔ ہما دویں ازگاریں مردماں دتی
 لوگی ہم آؤرنگ انت، و آہانی تھا یکے و ورنائیں جنک اوں گون ات
 ماس مجبور بوت کہ بیگاہ و گوں آہاں و ش گئی پکنت۔ روح و سک باز گرم ات،
 بلے بیگاہ و ہد سارت و دلکش ات، و روبرکت و و ہد سک زیناک و سخیل
 کنگ و وڑ و ات، و پدا کوہ چہ صنوبر و در چکاں ساہگ انت، و آہانی میانجین و و ش
 رنگیں نچپاں سر گیشگ ات۔ بزاں ہے دراہیں چیز چہ دؤر و سکس جوانیں و
 دلکشیں ندار گے دیگا انت، کہ منی دل باز شادان بوت۔ من چہ ماس و اجازت
 گت کہ من کمئیں پند و تر و تاب کنیں کاہیں۔ شکار و نگہبان و جنک گوں ما حور
 آھت۔

”چہ میتگ و کش و گوزان ما دیست کہ کلیسا و درگ چچ ات، و قبر و سنگ
 برکت و کیس روح و روشنائی و جشک ات۔ منا چہ کسان و سنگانی سر امر دمان

شانزدہمی در

﴿ واجبہ خدای دست ﴾

قبر و سنگ و سرا بندگ و پد کسانیں بی بی و گشت: ”دوستیں میری،
 اتم و واجبہ خدا گوں تو ہمراہ انت۔ آئی ترا دتی باہوٹ گرتگ۔ ہائی منا اوں
 عجیبیں کشکے و ادا آؤرنگ سر کرتگ، کہ ترا گمک پکنیں۔ ہما گپ و کہ من ترا
 گشیں، آپہک و سلتہ و رواجی گئے، بلے چہ آئی و ترا سما گت کنت کہ ہرچی
 بوتگ، آئی تہا راست و راست واجبہ خدای دست حور بوتگ۔“

پدا گشگ و بوت: ”ہما و ہد و کہ مارا سما پت کہ تو بے گناہ وے، ہما و ہد و
 بگرتاں مروچی منا چچ آرام نیاہتگ۔ ترا تہی پس و رامد ام یاد کرتگ۔ دوستیں
 میری، راست گشیں کہ من پہ شما باز گرتگ۔ منی سیالاں شمارا باز شوہاز
 کنا میتگ، بلے شئے چچ حال نہ رتگ۔ سہی روح و من و تی ماٹ و پس و ہمراہی و

تاریخ و ہنسیں حرفانی واگ و شوق انت، وھدے گئے مناکشیت کہ،
فلاں ورنائیں مرد یا فلاں ورنائیں جنین، ہڑیں ورنائی و نرنگ، گزائیں دل و سرا
ہے گپ و مزنیں اثرے بیت۔ ہر دیں گہدیں کہ یک مردے یا جنین گئے کہ
سکین مزنیں عمر اش جنگ نرنگ انت، گز ایک وڑے و پدردیں وٹی بیت۔ بلکہ
چہ نوشکسین شعرانی واگ و منی دل و جوانیں خیال و جوانیں ارادگ باھند کشت،
اگہ یات اش کنیں، گز اچہ ہا شعرانی لہزاں ودی بوگیں بزانت و معنی داریں
خیال کیشتر جوانتر بنت۔

”پیشالما کیسای درگاہ و شیاں، کہ آؤد و قبر انت۔ آؤد و بازیں قبرانی
شکافی سرا تاریخ و آہانی احوال ہنسیگ انت کہ من و نت انت۔ پداشکار و
نگہبان و جنگ و منا گشت کہ، من ترا یک سکین دلکشیں چیزے پیشداریں کہ؛
آیک بیمر مردے و قبر انت آڑا نہ شکے ہست و ناں کہ ہنسیگس حرفے، بلے
آڑا آئی و جنگ و گوں پناں سینگارنگ، کہ آڑا گوں وتی پس و سکین دوستی
یے ہست۔ صنوبر و بزیں تاک کلاب زینا کیں بوگ و و شذر و شمیں
نو کری یے گوں پناں آئی مانس و سرا ایران، توئے چارے؟“

”من آؤد و شتوں نہ حیران بوتوں، گندگ و حور من ہے نو کری دوس

گرت، کہ آڑا چہ اچہرگ و شے روگ و پد من ہزار زند و گیر آؤرنگ ات۔ من
آڑا چارگ و خاترا تزیک و شتوں، و دل و اگہ شکے بوتین ات، گز اوں وتی
نام و منی حرفانی و منے کہول و سلاہانی نشانیا نی چارگ و پدا دست کچنگ ات۔
من چہ وتی دز گہار و تنی و تنی پس و حال پد بست، آئی و تنی نام و گشت، صنوبرانی
ڈگار و جد میند انت، تنی پس و گڈی ناجوڑی و مرگ و چپے گشت انت، و
ہے ہم گشتے کہ، تو چہ آئی مرگ و سک دلوارگ بوتگ وے۔ پیشا من زوت
پادری و کر و آھتوں، کہ آما جوانیں مردے گندگ و آھت، آئی و ہم ہے
وڑ و گپ جت کہ ہے وڑ و ساری و اشکرنگ ات، و تنی بک باز تو سیپ
گرتے، گزائیں دل و گشت کہ من صنوبرانی ڈگار و بڑیں، بلے گوں پادری و
گپ جنگ و ہمنکہ دیر بوت کہ پیک و تہاری و مانشات۔

”گزائیں گشت کہ ڈگار و روگ و خاترا نوں بے وھد انت و سھب و
بامسار و چہ ادا روگی انت، نوں چے پکنیں؟ گز پادری و اسکول و ماستر و را توار
گرت تنی نام و گشتے کہ، آڑا زوت منی کر و بیار۔“

”ہے دمان و پادری و را ہرچی گشگی ات، گشتے بلے اسکول ماستر گشت؛
'چومہ بیت شما ہا بزگیں دراں ڈیھ میں میری و بارہ و تہ گپ و نہ اش؟
آہی و را آرگ و واستہ انکہ دیر روگی نہ انت۔ اتنی دے ساری و آوتی

پتہ قبر نمک و شہ، ہونیکہ امودہ گریٹ ہ پریات کنت۔ افسوس کہ
 بڑگ و واریں جنک چہ ڈکھاں گونک بہ بیٹ جج شک نیست۔ و حدے من
 گڈیال و گنئی و جنگ و واسہ کلیساء مینار و سرا شنگ اتس، ہما و حدے من شہ
 نمازا دریگہ و ریگہ ات۔

”پادری و واہگ ات کہ گوں من صورتی پس و قبر و سرا بیٹت، بلے من
 گشت کہ منابل کہ من ایوک و زبیں ہڈگہ گئے و نہ بگ و من گوں آئی و بے
 حجاب و گپ جیس! منی ہے گپ و آئی و شہ و منی ماس و پس حال دانت کہ
 ہانگو شنگ و زوت کنیت، شامکان سرمہ بیٹت، دوستیں میری ہمیش انت کہ من
 اناگہ اے حال و ادا آہنگ سر بوتگوں۔ پچار کہ ولجہ خدای قدرت و اے پلانی
 نوکری و مارا ہر دو بیناں چون آورت تنی پس و قبر و سرا پدا حور کزت۔“

میری دست بستہ و چنے آسمان و نمک و گرتنت ولجہ خدای شکر و
 گرگ و بوت و گشتے: ”ہو برابر اے دراہ ولجہ خدای گنگ۔ آرا منی گریوگ
 آہ و زاری کنگ و سرا بڑگ بوتگ۔ آئی و چکدیں ٹوہیں مہروانی یے گوں ما
 گنگ!“

ادابی بی و میانچی و گشت: ”دوستیں میری یک دگہ گئے ترا گنگی انت؛
 اے قصہ و یک ذروشے مناجب اثر ناک گنگ و کنیت، ہونچہ اشی و منا ترس ہم

کنیت و باور ہم بیت کہ ولجہ خدای ٹوہیں انصاف کنوکے و مدام منے بے سائی و
 منے بخت و را ہما وڑ و تب و گئے کنیت حور کنت۔ جویت و وڑیں بدواہ پر تو
 اے دنیا و دگہ گئے نہ بیت، و آئی حسد حالی ہمیش ات، کہ گوں ہے وڑی و
 الزام و منی جہد چہ تو دور بہ بیت و آرت تنی جاگہ و پاداں مہکم پکت۔ گوں ہے
 ارادہ و آئی و ہے گناہ وڑیں دروگ بست و گشت و سر پد بوت کہ، ہے
 بیمنائیں منصوبہ کہ من جوڑ کرنگ آئی و تہا جوانی و سوب مند بوتگوں، بلے
 ہے دروگ و پد و آئی و نیٹ ہے نوکری و منے اعتبار چہ دستاں گوازینت و
 ہمیشی ترا چہ ساری و کیشتر منے دل و جاگہ و دات۔ آئی و کوشست گرت کہ ترا پ
 مدامی چہ ما دور پکت تنی دراں ڈبھی و آئی مدام وشی درا کرنگ ات۔ ہے
 خرابیں وشی و زیاتی و آئی گوں گنگ و ٹولی و اے آورت تنی پادانی
 دیم و دوردات، ہونے گپے آرا آوحدہ جج سانہ کیت، بلے پدا
 ہمیشی و برکت و مار و مدام و واسہ حور یوگی ات۔ زاناں ہے نوکری بے
 فائدگ ات، آئی و برکت و مرچی من و تو ادا و چار کچتاں؟ اے راست انت
 کہ اگہ ماہیہ ولجہ خدای ہڈ و کاں، گڑا مارا وتی و ژمن و بدواہانی جج ٹرس نیست،
 چہ وے کہ ہراہیں مردم ہر ہرابی یے کہ منے واسہ کرت کنت، آئی ولجہ خدا
 چہ نیست منے فائدگ و گرت کنت۔ ہے وڑ و منے سکلیں رنگ و لیس و ژمن

پتہ قبر نمک و شہ، ہونیکہ امودہ گریٹ ہ پریات کنت۔ افسوس کہ
 بڑگ و واریں جنک چہ ڈکھاں گونک بہ بیٹ جج شک نیست۔ و حدے من
 گڈیال و گنئی و جنگ و واسہ کلیساء مینار و سرا شنگ اتس، ہما و حدے من شہ
 نمازا دریگہ و ریگہ ات۔

”پادری و واہگ ات کہ گوں من صورتی پس و قبر و سرا بیٹت، بلے من
 گشت کہ منابل کہ من ایوک و زبیں ہڈگہ گئے و نہ بگ و من گوں آئی و بے
 حجاب و گپ جیس! منی ہے گپ و آئی و شہ و منی ماس و پس حال دانت کہ
 ہانگو شنگ و زوت کنیت، شامکان سرمہ بیٹت، دوستیں میری ہمیش انت کہ من
 اناگہ اے حال و ادا آہنگ سر بوتگوں۔ پچار کہ ولجہ خدای قدرت و اے پلانی
 نوکری و مارا ہر دو بیناں چون آورت تنی پس و قبر و سرا پدا حور کزت۔“

میری دست بستہ و چنے آسمان و نمک و گرتنت ولجہ خدای شکر و
 گرگ و بوت و گشتے: ”ہو برابر اے دراہ ولجہ خدای گنگ۔ آرا منی گریوگ
 آہ و زاری کنگ و سرا بڑگ بوتگ۔ آئی و چکدیں ٹوہیں مہروانی یے گوں ما
 گنگ!“

ادابی بی و میانچی و گشت: ”دوستیں میری یک دگہ گئے ترا گنگی انت؛
 اے قصہ و یک ذروشے مناجب اثر ناک گنگ و کنیت، ہونچہ اشی و منا ترس ہم

ہر کوششے کہ پہ مے بدوائی ء کفت، گوں ہمائی ء آحقیقت ء مے داستہ جوانی ء
 ابیدو کہ بچ گرت نہ کفت۔ چہ ہرابی ء جوانی در آہگ یک انچیں خدائی گئے،
 کہ بچ وڈ ء رد بوت نہ کفت۔“

کسانیں بی بی دے ء بیواریوت، پداگشتے: ”من و ترا اے دراہیں
 حال گشت آنت، بے دوستیں میری تو منا بکش کہ چوش بے وھد ء وتی
 پس ء قبر ء سرا چیو ء آھنگ ء چوش زار زار ء چیو ء گریگ؟“
 میری گشت کہ کجام مجبوری ء پد ء آراچہ ڈگار ء تیلانک دانگ ء

گشتگ اش۔ گزابی بی ء راوت باز ارمان بوت! ء اچکہ ات۔ آمیلیا گشت کہ:
 ”نوں آئی بچ فکر ء کن، ترا تیلانک دانگ اش، بے چریشی ء ہے بوت کہ انا
 زوت دچار کچتاں۔“ دے بے تواریوت پدا گشتے: ”اے واجہ خد ء واھگ
 بوتگ کہ من ہم اے وھد ء ادا بیابیں بد سیں، ما وھد ء کہ تو غم ء جنجالانی تھا
 کچنگ اتے سکیں دلہڑیں پر یات گرتگ ات ء گر میں ارس وتی انا رکانی سرا
 رہت ء واجہ خد ء در ء ہیر لوٹ۔ چریشی ء اول اے راستیں قول ء جو انیں
 شوتے رسپت کہ، ’مے ڈژمن پہ مادی کفت بے واجہ خد اچرینیت ء نیکی کفت
 اش۔ زمیندار ء پلچریں لوگی، کہ آئی ء تراچوتی گس ء تیلانک دات گشت، آ
 ہے سر پد بوت کہ آترادر ء رنجانی کورچاہ ء دوزنت، بے آئی وت ترا آورت

منی گورا مبارزاں دوزدات ء منی ماس ء پس ء گوں ڈیک وارینت، ء انا دراہ
 تراوش ء آسودگی ء وتی کز ء دارگ ء واھگ داراں۔“ پدا آمیلیا گشت کہ: ”نوں
 روگ ء وھد انت، سرگر کہ رواں منی ماس ء پس پہ من راہ ء چار انت۔ دوستیں
 میری، دواں من ترا دوار کدی ہم چہوتہ دوز نہ کنیں، باندا تمیں روج ء تو اوں
 گوں مے ہمائی ء پدا واترے اچگرگ ء رے۔“ میری ء ہے وھد ء اے
 خیال دل ء آھت کہ پدا مناپت ء قبر ء چارگ ء کدی موہ نہ رسیت، پیشا سک
 ارمان بوتے، بے پہ ناعلاجی ء، مزنیں مشکل ء زورے ء وتاراچہ ہے کلیسا ء
 قبرستان ء سستے۔ آخر آمیلیا گوں مہرے وتی گورا مبارزاں زرت ء پہ مہرے
 گشتے کہ: ”دوستیں میری! بیا، بیا کہ رواں، ء گوں وت ہے پلانی ٹوکری ء ہم
 بڑور بیا، کہ پلے تنی کز ء تنی پس ء ہے نشانی ساڑی بہ بیت۔ تو پہ مہرے آئی قبر ء
 گوں ہے ٹوکری ء سینگارگ لوٹے، بے اشی ء ابید ما آئی قبر ء شک ء گیشتر مہکم
 کنوکیں یادگیری ء نشانے جوڑ کناں۔ بیا ترا مندریک ء حقیقت ء گوشدارگ ء الم ء
 وڈت بیت، آئی ترا راہ ء گشتیں۔“

آمیلیا ء میری ء دست وتی دست ء گپت ء پدا دوئیں ہور ء، پد
 لذتیں ماہکانی ء کونھیں قلات ء نیمگ ء رھا دگ بوتنت۔

یک گورےء تاب کرتے۔ ہے ترس ات کہنوں ہے درچک کپیت، پیشا
 پس ہے درچک، بڑگ، حکم دات۔ دراہیں نوکر ہے کارء حوار اتنت،
 ہمیشا کہ آرا ہمکنہ حیلاداریء دور پدینت کہ جرائیء دگہ درچکاں نقصان مہ
 بیت۔ منی پس، ماس، انا دراہیں چک، فلات، دگہ دراہیں مردم ہے گوئیں
 درچک، گڈی دیدارء کنگ، آہت، بونگ اتنت۔ وحدے درچک،
 کڑگ کرت جہل، کپت، گڑامنی دوئیں کسانیں براساں گولو ہانی کڈوے
 زورگ، واسہ ذرک کرت، کہ ہا درچک، مالانی شمع، ات، ہماڑا چہ باز
 روجء ساریء زوک، چارنگ، آتش، نون آڑا جوانیء تپاگ، بوتنت۔
 انا گہ آگشس، گشت، لالا، بچا رکہ آمالانی شمع، جیوے تزیپت؟ البرت،
 ذرائینت، آچومر وارء ورء رختیت۔ جولیت وتی عادت، پدء، پیش کپت
 حال، گرگ، واسہ ہانگو درک کرت۔ پدا کو کار کرت گشت، بوت، اے و
 مند ریکے! انچوش گشتے، آئی، دیم، ذروشم زرد ترات کہ گشتے ساہے نیست۔
 بچکاں، ہا مند ریک کہ مالانی شمع، اڑنگ ات گیشیت، چہ گل، ماس، گشت؛
 اے وہا منی مند ریک اتنت۔ ہے، ہے! نیک، ایمانداریں جیکب، غریبیں
 میری! انا گوں شاپونیں نہ بے انصافیے کرت! امن سک گل اوں، کہ
 مند ریک پدا رنگ، بلے گہ جیکب، میری پدء بہ زنت، گڑا چد، گیش گل میں

﴿ میری بیگناہی چون پذیر بوت ﴾

فلات، روگ، کشک، دوئیں پہناداں ٹوہ، بزیں درچک، رُستگ
 اتنت۔ چداں، گوزگ، آمیلیا، میری ہر دوہاں کتو دھدے، بے تواریء جیران
 گام جنان گت، پدا کسانیں بی بیء گشت: "نون من ترا گشیں کہ مند ریک چون
 رست۔

"امبری انا چہ مند امء در آگہ، دھدے ساری چہ مزنیں شہرء در آہتاں
 ، جیوے کہ پکارے، واسہ اچہرگ، پس، آگہ ضروری ات۔ انا مارچ، ماہ،
 اولسر اپر لذتیں ہزام، موسم، میانچی، آدوے رستاں، بلے دنیگہ باز روج نہ
 گوازیگ اتنت گوات ہم بدلی نہ بونگ ات، کہ یک شے سلکیں مزنیں شرتگے،
 سر کرت۔ ترا گہر کپیت کہ اچہرگ، آئے باغ، یک مزنیں آگہ، درچکے
 ہست ات؟، ہاشمی گوات، ہمکنہ زورء شکیت، کہ ہے درچک، را پر دشت

ہمیش ات کہ منی گونہیں دوست جبکہ آئی جنگ میری سرا و پیل چکا سے بیاریت!

”منی ماس گشت! آنختنی، تو راست گشتے دراہیں گپ و نون جو انی و سر پر بیت، مناشزی و یات انت کہ ہے مرغ چہ پیریں آگ و درچک و ہمک دمان و دہ وہ ہے دریگ و سرا ایر آہنگ اتنت۔ ہا دمان کہ مندریک گار بوت، ہا دمان و دریگ و پردا چچ ات، ہا ہا نپیل و سرا من مندریک ایر گرت ات، آ دریگ و کز و ات۔ ڈروازگ و بند کنگ و کڑی جنگ و پد من تاں مز نہیں و حدے و دگہ کوئی و شت نشتوں۔ اے گپ و چچ گمان نیست کہ چہ ہے پیشکاریں مرغال یکے و شہ درچک و سرا ہے مندریک و رادیت، پے کھجے من پہناد و جاگہ اتوں، کہ ہا دمان و مرغال مندریک بُرت وتی کدو و ایر گرت، و گس و نہ دیت۔“

”و حدے منی و س و دیت کہ اے انا گہ و صاف و سنی و ساکت کہ تی و تی و پس و چچ گناہ نہ انت و شے سرا حق و ڈی و بنای جنگ بوتگ ات، گز آرا سگ درد و ارمان بوت۔ گشگ و بوت کہ: منا بیون انت کہ آنکیں مردماں اگہ ایذا دیگ بوت۔ حالی ہم گس و منی دل ٹرہیت کہ ہا ہرچی کہ کنگ بوتگ، آپ بدوا ہی و س و ب و نہ، بلکہ پے بے ہائی و بوتگ۔ نون من تاں ہا و حد و پے آرام نہ

ہا ایذا کہ ما آہاں داگ، ہائی مرغ و خارا من اے مندریک و ہا رادیں من گشت کہ، اے چونیں عجیبیں ناگمانی یے بوت، کہ اے مندریک درچک و سرا کدو و تہا برگ بوت؟

”پیریں شکاری، آنختنی، کہ آئی و آہانی بے گناہ ثابت و گ و چہ گل و چماں ارس آورت گشت کہ: اے بارہ و من شمارا زوت سر پد گرت کنیں مندریک ناں کہ جبکہ و نہ کہ آئی و جنگ میری و ادا چیر داگ، اے گپ سلتہ و پلگار انت کہ ہے درچک کہ آئی سرا کدو ات، آہمکنہ بزات کہ چہ آدوئی ناں گتے و ہم آدو و سرکت نہ گرتگ ات، چرائی و اید چو کنگ و آہاں انکہ و حد ہم نہ رستگ ات۔ میری دیکہ قلات یل دات پے کھجے گس و آہت، کہ آرا و آئی و پت و را شت رگت اش، بے پے گولو ہاں مدام گشت کہ ہرچ تر پناکیں چیزے گند انت، آہاں دوست بیت و اگہ سکیں چیزے بہ ریت اش، گز ا دمان و آئی و ذرانت بُرانت، کدو و ایر گت۔ اے گپ و چچ شک نیست کہ چہ ہے مرغال یکے و ہے مندریک بُرتگ و ہے کدو و ایر گت، اے گپ پیک و پلگار انت۔ بے ہا گپ کہ منا حیران کت، آیش انت کہ منی و ڈیں پیر مردے و کہ آئی تیوگیں عمر پے شکار و کنگ و نوازینت، آئی دل و چہ و ساری پشیں خیالے پرچہ نیاہت کہ مرغال ہے مندریک کدو و چیر داگ بیت۔ بے بوت کت و لہ و خد و واگ

بندیں، تاں کہ آہرگ دست نہ کپ آنت، آہانی بیگناہی ء دراہیں مہلوک کہی نہ
بیت، و تاں ہما وحد ء کہ گئے ء گوں نا انصافی بے بوٹگ، آ نا انصافی ء مژدیگ نہ
بیت۔

”چرائی ء پد جولیت ء نیمگ ء دیے گرت، کہ دنیگہ اموود ء اوشتوک ات
ء انچوشر مندگ بگدگ ء آہت، ء لرزگ ء ات کہ ہر گس ء ہے مارت کہ گشتے
یک سزاواریں گناہ کارے، بے دگہ دراہیں مردم، کہ آود ء ساڑی اتنت، آ باز
گل بوتنت کہ نا انصافی ء ہر چ بوت ظاہر بوت۔

”پس ء جولیت ء را گشت؛ دروگ بند، دغا باز تو چہ گجاں گپت ء زد
دارت کہ تو وتی داھند ء حج ء دیم ء دروگ بست، ء انچیں کارے کنا کینت، کہ آئی
بے انصافی ء پریات تاں آسان ء بریت؟ تو چوہراب چونی ء بوتے، کہ یک پیر
مرد ء آئی غریب ء بے گناہیں جکو ء سراپنچیں ناحق ء نہ بوٹگیں بنامی بے جت؟
پدا اموود ء کہ دو سپاہی اوشتاگ اتنت، کہ آہاں درچک ء بڑگ ء کمک گرتگ
ات ء پس ء را چہ زہر ء گزگ ء دیت اش ساری ء یہ حکم ء داستہ سا جو
بوتنت۔ جولیت ء کز ء گشت اتنت، آہاں چہ زہر ء زہر گشتے؛ آرا زوت بگرے
ء بڑے سنکھاں بند ات۔ ہما سنکل کہ میری ء بتگ اتنت ہما سنکل آرا بندگ
بوتنت۔ آرا ہما دراہیں سزا دینیگ اتنت کہ میری ء یہ ناحق دیگ بوٹگ اتنت۔ آئی

ہر مدی بے کہ ہست، ذریا گد، آدراہ چہ آئی کز ء چچ گرگ ء ہمکہ بوت کنت ہما
دردی کیس مردماناں بدل ء دیگ بہ بنت، کہ آہاں ناحق آئی دستاں تکلیف رستگ۔
ء چوش ہم پکن ات کہ ہما سپاہی ء کہ میری ء آئی پس ء را چہ منی منک ء درشتگ
ات بڑگ ات، ہما ہے جولیت ء ہما حال ء انوں چہ اود ء لوشتا گیس چاہ ء،
بزوریت بہارت!

”اے حکم ء اشکلگ ء، ہر مردے کہ آود ء ساڑی ات، آ لرزت۔ درستانی
دیم ء رنگ برکشگ ات ء بیواری ء شتگ اتنت۔ کتے ء ہم منی پس ء را چہ زہر ء
گزگ ء چہ پیش کدی نہ دیگ ات۔ کسے ہم آرا چہ زہر ء زہر ہر ء کدی نہ
اشکرگ ات۔ تاں بڑے دیر ء بیواری ء مانشاگ ات۔ بے نیٹ وحدے آ
قلات ء گشت، گزاہر کس وتی وتی خیال ء رود ء گپت ء بوت۔ سپاہی ء جولیت ء را
دست ء گت ء گشت کہ، جواں بوت، ہر کس پہ دگر ء کڈ ء جنت آلم ء
ہائی ء تہاوت کپیت۔ دگہ سپاہی ء آئی دومی دست گت گشت کہ، دروغ بندگ ء
ہمیش انت ہے فاندگ انت۔ اے بطل راست انت کہ، دروگ ء بن
ٹنگ انت۔

”پدا کنور کنوکیں ماسی ء وتی وارو ء گشت کہ، میری ء را جواںیں گردولے
رست ات، ہائی ء جولیت ء را آس دات، چہ ہما زہر ء چچ سامنہ کپتے کہ چے

کنگاؤں، دروغ بندگ و بوت، گزارا ہے پشت نہ کچنگ ات، ناعلاج بوت منت
 کے کہ: "من بے ایمانے آں، دروگ بندے آں ہمیشا اے بتل دروگے نہ انت
 کہ 'شیطان و حدے یک رندے مارا میداں گریت گزارت جنم و دور
 ذنت۔" گاڑی و واحد، کہ چہ در چکانی ہندال بڑاں یکے ات، و دنگہ آرا تیر
 کوپک و ات اوشانگ ات، ہمائی گشت کہ، اے رندی وتی عاداتاں جوان
 بکنت، نہ تہ گردنائے جناں پدا تیرے چنڈینت گشگ و بوت، ہر در چکے کہ
 جوانیں نیوگ، تو م نیاریت آگڈگ و آج و ما گجگ بیت۔"

"مندریک و دست کپک و حال زوت تیوگیں اچھرگ و شنگ بوت، و
 ہر گس ہاؤد و درک بوت آہت ہمیشا کہ راست، حقیقت و حال و بکیت۔ ہمیشا
 دمان و مردمانی چنی و مٹل بوت۔ گوں آدگراں ہور ماجسریٹ کہ آئی و مقدمہ و ہتا
 میری و آئی و پس و را گناہگار گشگ ات، آوں آہت سر بوت۔ آئی و منشی و را
 مندریک و رسگ و سا کپت ات گڑا آئی و ہا دمان و گشگ ات۔"

"دوتیس میری! ہے نیکیں و وجہ و ہے گپت و ہمکہ اثر بوت، کہ تو سر پد بوت
 نہ کئے، پرچیکہ آئی گوں تو باز رندی گرت گڑاوں حقیقت و آمزنیں مڑاہ دار و
 انصاف و واہندے، و تیوگیں عمر و راست و تچکیں راہ و روگ و برکت و
 آئی مزنیں نامے گشگ۔ آئی ہرچی کہ گشت، اود و ہر مردے کہ ساڑی ات، آ

دراہیں مردمانی دل و نقش بوتنت۔ گشگ و بوت کہ: "دریکس من وتی ہلکت و
 مذی پدا تین اتنت بلے چوش مہ چننن ات۔ یک بے گناہیں مردے و را
 ناحق و گناہ گار پد رنگ سکس بیمنایں ہبرے۔ پدا مردمانی سرا چنے شاک
 دانتت، مزنیں و اثر ناکس توار و گشگ و بوت کہ: حالی و وجہ خدا یک انچیں
 انصاف کنو کہ آکدی اول رد وارت نہ کنت و آئی و را کس رہ پیت نہ کنت۔
 حالی ہا غیب و واہند و سمات کہ مندریک و چورگار بیت ہمائی و را سمات، کہ
 مندریک تاں اے و حد و کجا چیر ات۔ اے جہاں و منصف کوتاہ دید انت، آرد
 وارت کنت، بلے و وجہ خدا، کہ غیب و بندوک و انصاف کنو انت، آیکروچے
 دراہیں دلانی انصاف و کنت و نیکاں داد و ذنت و بدال سزا و ذنت۔ آئی و اے
 جا و را ل و وتی واہگ و پد و بیگناہ و راستی و پد رنگت و پیشداشت، و گناہ گار و را
 گناہگار گت پد رنگت۔ بچار کہ چونیں دانائی و آئی و انچو حقیقت آورت یک
 جا کہ کنتت، چرائی و آئی و واہگ در آتک پد رہیت۔ ہے ضروری ات کہ دو شکیں
 شپ و بیمنایں شرتگ، کہ آئی و تیوگیں قلات جسکیت و مارا در ستاناں تھو سینت،
 آئی و ہے پیریں در چک و را پروشاہینت، کہ کپک و ڈول و نہ ات۔ اے ہم
 ضروری ات کہ زوریں ہور انا گہ و بیت کدو و چہ توک و بشو دیت و انچو صاف بہ
 کنت، کہ مندریک بہ تڑ پیت و چہ ویر و گندگ و بیت۔ چرائی پداے ہم ضروری

نگہداری کنوک، ٹوہیں قدرت ءوس ءواھند انت۔

”ہے وڑء ماجسٹریٹ ءسک اثرناکین جبرگرت، دراہیں مہلوک ء جوانی
گوشداشت وھدے آبیٹوار بوت، گڑا ذراہ بیٹواری ء، آئی گپانی سرا بیچار
کنان ءوتی وتی گس ءشت انت۔ فوں، دوستیں میری من ترا مندریک ء
دست کپک ء، ءتئی بے گناہی ء ثابت ہوگ ء، تیوگیں گپ ترا گشت۔“
ادء کسانیں بی بی ء میری ہر دو قلات ء دروازگ ء کزء آحت سر
بوتنت۔

انت کہ نواب ء آئی ء لوگ ء مردم دراہ قلات ء بہ بنت ء ہے درچک ء بڑگ ء
ندارگ ء سکل ء باغ ء بیانت، ء پدا بچار کہ چونیں سرپدی ء دانائی ء انچش ارادہ
گتے کہ مندریک دو معصوم بزلہل پہ لب ء ہد دکیں بچک، آہم نواب زادگ بہ
گند انت، کہ آئی ء چیردیگ ء ہج خیال آہانی دل ء منیت، ء چرائی ء پد جولیت،
ہے دروگیں بتامی ء جنوک، اولی مردم انت، کہ مندریک ء گندگ ء حور پریات
گت میری ء بے گناہی پد رکتے۔

”پدا ماجسٹریٹ ء چوہم گشت کہ، چوکہ گندگ ء اے اچکھی گپ انت،
بلے گڑا اولی ناممکن نہ انت۔ ماحیال کنیں، گڑا گیشتر بازیں گپ مارا چو عجب
گندگ ء کانت، انچوش کہ وجہ خدا ء قدرت ء آسر عجب وڑین انت۔ آئیوکیں
جہان ء یک زندے پدا اولی وجہ خدا اے دراہیں مقدمہ آل نوک سرا چاریت۔
آہانی تھا ہا مردمانی فیصلہ کہ اے دنیا ء کنگ بیگ انت، ء ہر کیے ء حق ء پورا انصاف
گنت، گڑا ہے کہ یاتہ مدامی مرگ ء حکم بیت، یا بہشت ء مدامی زند ء فیصلہ بیت
۔ چرائی ء ابید، کدی کدی آ، اے جہان ء ہم انچیں کارے گنت، کہ مردم ناعلاج
بہ بنت آئی نیمگ ء بچار انت، کہ آچہ درستاں مستریں حج انت، ء درتیں چیزاں
گندیت ء آئی ء کس رہ پیت نہ گنت۔ ء انچو کہ زمین ء سرا بازیں گناہ وڑیں کار
بہ انت، گڑا اولی مارا پسر مل دیگ نہ لوئیت، کہ آمدامی مانوک، درستانی

﴿ نیکی و مژ ﴾

نواب، نواب و لوگی ء دگر مہمان کہ آہاں ہے ٹوہنیں شکار جاہ ء
 واشنگ ات، آ دراہ پراہیں جاگہ ء اوشتاگ اتنت۔ ہے جاگہ ٹوہنیں
 زمانگ ء راہبند ء پدء، سکس جوانیں جاگے ات ء مزن شانی ء پیازنگ ات،
 دیوالانی سراپردالونجان اتنت، کہ آہانی سراشکار ء عکس کشنگ اتنت۔ آہانی تہا شکار
 کنوکیں مردم، اسپ، ٹچک، آسک ء جنگلی ھوک انچوش ذرا بوتنت، گشے ذراہ
 زندگ بہ بنت، ء ہے وڑء پہ ہنر وندی ء نقش اتنت کہ گشے رنگ اش تا جگ بہ
 بنت، کہ ہر کس ء دیت اتنت، خاص شپ ء پاس ء، وحدے ہے جاگہ ء سداں
 چراگ روک بوتنت، ء سک روشانی بوت، آئی انچو ماراقت کہ راست ء راست
 جنگل ء جناورانی نیام ء گردگاوں۔

مڑاہ داریں پادری ہم تاں بازدری ء ہمودء ات، ء آئی جبک ء میری ء
 بارو ء ہرچی گشت، آدراہیں ٹچیں مردماں پہ جوانی ء گوشداشت اتنت۔ آئی

ہما خداوتیں پیر مرد ء ذکر پہ درد ء سوزمان گت، کہ درستانی دل ء سکس اثرے
 بوت۔ آئی ء میری ء ہم بازیں مثال دانت، زہگ ء حقانی اداگک ء، محنت ء
 سرپدی ء، صبر ء حیا ء، ء ہما مہر ء دلگوش ء آئی ء تاں گڈی وھدء وتی پس ء
 خدمت ء سنبھال گرت، ہائی ء مثال دات۔ ہر کس ء ہے گپ اشکت اتنت، چہ
 آئی ء پتھاں ارس حولمب بوتنت۔ آدء بی بی آمیلیا اوں یک دستے ء میری ء را
 رکھنگ ات، پراہ ء شاہیگانیں جاگہ ء آہت سر بوت۔ ہر کس ء دیم ء شت میری ء را
 دروت ء ء وش آہت گت، ہمنکہ خیر ء مبارکی دات اش کہ گپ ء بیل۔ بی بی ء
 مہروانی گت دست رکپت گشت: ”چور وئیں جگلو، توچوں زرد زرد ء بزور
 گندگ ء کائے! اے اے بے واجبی ات کہ چتئی انارکاں سُھری شنگ ء جنی چم
 گہنی بوتگ اتنت، نون اناج وڑیں کمی یے نہ کنناں کہ ہے تئی انارکائی گبرنگیں پل
 پدا پھرپ اتنت۔ انا ترا چتئی پس ء گس ء تیلانک دات گشت، بے نون ہے
 گس پہ آہنگ ء تئی ملکیت بیت۔ ساری ء تئی پس اپچہرگ ء حالی بزگرے ات
 ہے لکشنیں گس ء شنگ ات ء باغ ء کارگرنگ اتے، بے نون ہے پیک ء تئی وتی
 جند ء بنت۔ منی منشی تئی داد ء کاگد ء نو۔ سیست ء تیار کنت، ء آمیلیا، کہ ترا ائکہ
 دوست داریت، آوت گوں وتی دستاں کاریت ء ترا دنت اش۔“
 نواب ء لوگی ء میری ء را چک ات وتی غورمبازاں داشت، ء آرا

دتی جنگ گشت ئے، ہا مندریک کہ آئی انچو جنجال ودی سنگ ات، چہ وتی
 موردانگاں گشت، گشگ و بوت: ”منی دوستیں جنگ! ہاں اے مندریک و بُور،
 راست انت کہ مندریک و تہا اے گراں بہائیں مُردار دجلشکا انت، شہ آئی و
 تنی ایمانداری و خدا ترسی کیشتر گرانمل انت۔ اے مندریک و یوگ و پد اول،
 چوشکہ تنی کز و ایمان و وڑیں بے منلیں مذی یے ہست، بلے گڑا اول من
 دز بندی گنیں اے داد و قبول پکس۔ ہا تکلیف کہ تو دستگ اشرا ہا تکلیف و
 کسا گنیں مُز و بدلے بزان، و ہا مادری مہر و راستیں دوستی منی دل و پتہ تو ہست
 انت، اشرا ہا مہر و یک نشانی یے بزان۔ اگہ کدی انچیں و ہدے کثیت، کہ آ
 و ہد و ترا ہے مندریک و قیمت شہ ہا گوہر و کیشتر گندگ و کثیت، گڑا ہا و ہد و
 منی کز و بیا، کہ من ہے مندریک و ترا پورا قیمت و دینیں، ہے مندریک و شہ تو
 گریں۔“

انچو گشت بی بی و ہے مندریک زرت میری و لکوک و دات۔ میری،
 کہ دینگہ چہ درد و غم و بازی و گریوگ و ات، نون چہ گل و گریوگ بوت۔ انکہ
 مہروانی و گندگ و آگل و بال ات، و انا گہ و نصیب و گردگ و بارے زرت
 نہ کت، و کیگی ات، انچو گشتے کہ آئی و راستہ مز نہیں بو جھے بہ بیت۔ چہ
 گریوگ و گپ جتے نہ کت، بلے بی بی و را ہنکہ گشتے: ”منا پے پشیں گراں

بہائیں نیکی و زورگ و مجبور کن۔“ چیزے درامدیں مردم کہ آو دہ لوشتا گ
 انت، چہ آہاں یکے و گشت: ”غریبیں جنگ مہ تھوس! ہرچی کہ تھسی مہروانیں باک
 تھرا خدائی نام و خیرات و نث، آنہی و بزر، اللہ سائیں و شہ تھسی رحمتانی برکت و
 نواب و آنہی و لوگی و رانج داشہ، شہ آنہی و ابیددی کیشتر گراں بہائیں زرد، کہ
 زانت اللہ و بخشا گنیں دولت و چے ڈول و جو انیں کارے و بیار انت۔“

بی بی و گشت: ”تو مارا چہو و گلائے؟ اے حیر و کارے نہ انت، اے حالی
 انصاف و کارے۔ اے سوب و اے غریبیں دوست و رامز نہیں تکلفی بہ بریت، آئی
 و استہ گوں ماہمکہ بوت کت، و آئی و مُز و بدل و یک یک شرعی کارے، کہ کنگی
 انت۔“

میری کہ مدام لُج و حیاء و اھند ات، آئی ہے مندریک زرتگ ات، گوں
 لرزو کیں دستاں داشتے اوشتا، و گریوکیں پتھاں گوں پادری و نیمگ و
 چارگ و بوت، انچو گشتے کہ بخت کنگا انت ئے کہ، ’نون چے پکینیں؟‘ پیریں
 پادری و گشت: ”میری! اے مندریک و زورگ و دل بچس۔ نواب و آئی و
 لوگی و واگ انت تو ہے مندریک و بزرے، ہے وڑ و چہ تنی اے مقدمہ و ہے
 مثال رست کت کہ ہا ثابتی کہ راست گندگ و کثیت آچوں رد بوت کت،
 ہے وڑ و اے داد اول ہے گپ و یک جوانیں زور وڑے، کہ راست مز ابار و

نیک دلیس مردم کہ بے سہائی ء اگر زدی بے کنت۔ گڑا پہ جہد آئی ء مڑ ء ہے
 وڑ ء دنت۔ منی چک، بچا کہ ولجہ خداتی وڑیں نیکیں چک ء را، فرض ء ادا
 کنگ ء برکت دنت، چئی ء کہ ہما کس کہ راستیں دل ء گوں وتی عاریفیں مات ء
 پت ء را عزت دنت، آپیشا زیات فاندگ حاصل کنت۔ ولجہ خدائے ہمیشی ء
 وعدہ کنگ، ء ولجہ خداتی وعدہ ء پورا کنگ ء واستہ نواب ء آئی ء لوگی ء نیکیں
 دست ء کار گپت، پیشا ایشانی داد ء پت واری ء بڑور، ء وحدے صاف پد ر
 بوتگ مصیبت ء وحد ء تو ولجہ خدائے واہگ ء سرا ہر حال ء وش بوتگئے، گڑا وشی ء
 وحد ء ہم تو آئی مرضی ء واہگ ء منوک بُو پیش بدار، ء مدام رحمدل، ء مہلوک ء
 حیرواہ بُو۔“

میری ء مندریک وتی دست ء موردا نگ ء کنت، گرہگ ء سَوَب ء
 گپ جت ء مفتے گپت نہ کنت۔ آمیلیا، کہ آئی ء کش ء پٹانی ٹوکری دست ء کنگ
 اوشتا نگ ات، آئی ء وتی مات ء پت ء را گوں میری ء مہر کنگ ء آئی سرا دست
 مرزگ ء دیت سک باز گل بوت۔ چہ آئی ء چتاں میری ء واستہ مہر گندگ ء
 آہت۔

پادری، کہ آئی ء پیرا ہم باز زند ء وتی خیال درشان کنگ ات کہ
 وحدے چک گند انت کہ مئے عزیز گوں دگر مردماں نیکی کنت، گڑا آوت ہم

گیشتر انچیں شوق پیشد ارانت، گڑا آمیلیا ء پہ وت بے غرضی ء پہ دگراں نیکی ء
 واستہ پیش کپگ دیت حیران بوت، ء کنگ ء بوت: ”شالا ولجہ خدا نواب ء
 آئی ء لوگی ء را آہانی نیکیانی مڑ ء پدنت، ء ہرچی کہ آہاں یک غریب ء چور نیں
 جنکے ء واستہ کنگ، آشالا سدسری گیشتر پہ وتی دوستیں جنک ء واستہ یکند انت۔
 “کمو بیتوار بوت پدا گشتے: ”راست انت کہ ولجہ خدا ہے وڑ کنت، پر چیکے
 دنیائی ہر ہما کار ء کہ ما وتی وڑیں انسانانی درد مند نیل ء دور کنگ ء آہانی جوانی ء
 واستہ کنئیں، ہما درستانی تہامئے واستہ ٹوہیں فاندگ انت۔ وتی نیکیں کارانی واستہ
 نہ کہ حالی اے دنیا ء مارا داد رسیت، بلے انچو کہ مارا کنگ بوتگ ما پہ آجہان ء
 وتی واستہ ہزا نگ مچ کنگائیں، ء ہے ہزا نگ ء نہ کہ بُو بُو ورا انت، ناکہ
 زنگ اش ساژینیت ناکہ دڑے دڑیت اش۔“

﴿ولجہ خدایہ قدرتانی ہبکھی کار﴾

شپ و شام سا جوات، پیشا نواب و عاریضیں پادری و راہم پہ جلگ و
گشت، میری نام و دی گشتے کہ آہم گوں مان و درگ و ہوار بہ بیت۔ ہما
روچاں مڑا ہداریں مردمانی کر و نان و درگ و پیر دُعا لوگ و جو انیس ریختے
تے و ہدی ہست ات۔ ہما ربیت و پد و دیکہ دعا لوگ و اتنت کہ میری و
دل و سرا یک انچیں اثرے بوت، کہ آئی و لجا خدایہ درگاہ و آئی مہروانی و رحمت و
مشت رگیت و دُعا لوٹ ات۔ ہما حال و کہ آ نون ات، کہ آئی و دیم و جوانیں و
پڑ لذتیں درگ تالان اتنت، و ہما جا و رال و کہ چیزے روچ پیر صنوبرانی ڈگار و
گیشتر گوازیٹنگ اتے، کہ روچ و گرانیں بزرگی و پد ہم پہ ناعلاجی و پہ لنگر و و پتنگ
ات، ہے و ہدی آہمے ہر دو میں جا و رال دیم پہ دیم کنگ و بے تاہیر بوت۔
گشگ و بوت: ”اومنی و اجہیں خدا! تو کہ پہ نیکی منی انکہ نگہداری گشگ، من تنی

شکر و گریں۔ مناگوں نزدیں ہائی و پہل کن؛ منی سرار جم کن کہ من تنی
سرا توکل و پوسہ کنگ و کدی ہم چک و پد نہ ہیں!

میری و رابی بی و آئی و جنک و میانچی و بندگ و و استہ گشت اش، بے پہ
لج و ادب آکتیں پست و ات؛ پختیں مزن شانیں جا کہ و زشت نہ کرتے۔ بے
بی بی و پہ مہروانی و بشکند ات گشت: ”تو، کہ مے گار نہ بوتیں بلکہ چہ گس و
تیلانک داتگ و گشگتیں جنک وے، اگہ مارا و اجرنگ و رسک وے، گز اے
جوانیں پتے کہ انا گل و مجلس و سوب و ترا مزنیں جا کہ و پدیاں۔“ انچو گشت
میری و دستے رگیت و آدرت جا کہ و نادینت وے۔

ہمکنہ دیر و کہ زشت و نان و ارت اش، تما و ہدی میری و گپ و ابید و گ
چچ گپ اش نہ جت۔ نواب و گوں و ت ایماندار و شکاری میں آنختنی و آد رنگ ات،
ہے نیکیں ہڈ متگار و تھے چہ و تی گل و و تھے پہ مولدی و نیت و، مدام و تی و لجا و
نیبل و کش و اوشتات ات و نان و وارینگ و گمک گریگ اتے۔ ہما شی آگیشتر
تیوگیں و ہدی میری و گری و پختہ اوشتوک ات، دمان دمان و چہ و تی چماں
ار سے گران کشت۔ آ عمر و مزن ات، و گونہیں نوکرات، پیشا مدام آرا گپ
کنگ و ہوار و گ و اجازت است ات، آنوں پہ ادب میری و گشگ و بوت
کہ: ”ہرچی کہ من ساری و ترا تہی پت و را گشگ ات بچار کہ آراست بوت یا

نہ۔ راست کدی چیر بوت نہ کنت، ہر کس کہ ولجہ خدایہ سرا بھر دسہ کنت آرا ضرور
آئی، پناہ رسیت۔ تھی پت، کہ منی ورنائی، دوست ات، آگہ زندگ، بو تین ات،
اے دشی، روچے بد۔ بستین ات، گرا آچکدے گل، شادان بوتگ ات، اگہ
بد۔ بستین اتے کہ آئی، دوستیں جنک مہلوک، تہا بے گناہ ثابت بوت، آرا
انکہ باز عزت، آبر و رسنگ، پرچہ آ زندگ نہ منت کہ مرچی میں روچے بد۔ بستین
اتے، اے مز نہیں دشی، تے تے بہ چشیں۔ "پادری، گشت: "بڈانیک مرد، تھی
خیال منی دل، مان کاہنت، پرچیکہ چاہشی، سما کپیت کہ تھی دل نیک، انت، بلے مارا
حالی اے دنیا، کسانیں زندہ سرا، حشاک دیک نہ لوئیت، اے مے زندہ کسانیں
بہرے، اے امروز حالی پر دایہ دروازگ، جاگہ انت۔ ہا زندہ کہ مالے سر ڈگارے
خو ازینوں، آ حالی چہ انگیں زندہ، جوانتریں زندہ تیاری یگ، انت، ہا کہ پہ
مے واستہ بہشت، دارگ بوتگ۔ نوں اگہ ما مردم، وجود آئی، آد کیں منزل،
ابیدوتی خیال، کا زیں، گرا ما لم، ٹوہیں ردی یے کنیں۔ بلے اگہ ما وتی چتھاں
آسمان، نینگ، چت کنیں، گرا انچیں ندارگ مارا وت گندگ،
کاہنت، کہ شاہیں قادر، قدر تانی پدے مے دل، تسلو آہنت۔ میری، جبک،
ہم انچیں جاو ات۔ ہا تکلیف کہ مے اے جکو، دیستگ انت، آئی، بدل،
آئی، پیرا جوانیں دادے رسنگ۔ گرا آئی، پت، باروہ، اے گشگ بیت

کہ بوت کنت ولجہ خدایہ را ہے گپ دوست ات کہ آمصیت، ٹھہلیں زرے بہ
کپیت، بیدے انصاف، یوگ، بہ مریت، بلے دیکہ دگہ جوانتریں زندہ ایرانت
، آو دے، بزاں بہشت، جوانیں مردماناں وتی دراہیں تکلیفانی داد رسیت، آمودے
وختیاں گندیت، پاپا کیں زندہ وختیاں کپیت۔ انا کہ اے جوانیں جاگہ، اے
مجلس، نشتگ نان ورگا میں آہاں ہے لذت، وختیانی ساہگ ہم نصیب، نہ
انت۔ بلے انکہ گپانی میانجی، من یک گپے بے حال گرت، کہ آئی درازنگار گشیں
گشیں۔

"یک روچے سھب، سرا من جبک، تی دا بجاہ، کرے شتوں۔ انچو کہ
ولجہ خدایہ رحمت، باز پسہ یوگ، اتے، گرا اول، آ بے دس بوت وتی دوستیں
جنک، واستہ مدام گمو تکا نسری پد رکرتے۔ بلے ہے روچی من چہ مدام، گیش گل،
دیت، آئی، دیم و ش روح ات، لٹفانی سرا، چکندگ ات، منی میگ، دست
درج گت گشتے کہ، ولجہ ہا بار کہ منی دل، سرا ات، نوں چہ آئی آجو بوتگوں
، بزاں نوں منارا وتی جنک، ہیج ورت نیست، نوں پہک، آرام اول۔ دوشی ہا
حُب، داہگ، من دعا لوٹگ ات، چوش ساری، تیوگیں عمر، نہ لوٹگ، دل،
آرام، دوشی، یک، انچیں لذتے معلوم بوت کہ ساری، کدی ہم نہ بوتگ ات۔
راست، راست ولجہ خدایہ مہروانی رسنگ، منا پہک، یقین ات کہ منی دعا

پاک انت، کہ آئی ء منی وڑیں درامدیں مردے ء رالے مجلس ء نیاجی ء آؤ رنگ سر کنگ۔ آئی ء ہے واہگ گندگ ء کیفیت کہ من بیائیں ہے پیر مردے ہے گواہی ء پد نہیں کہ مرگ ء وھد ء آئی ء منی کز ء کجام حقیقت پد رکت، کہ آئی ء برکت ء مارا آ قصہ ء پدی (چیریں) گپانی سابع بیت۔ شالا چہ اشی ء ہے گپ مے دل ء جاگہ بہ کنت، کہ ولجہ خد ء حکم درتیں گپاں نر تر انت۔ شالا اداہر کس کہ ساڑی انت، آ ہے باور بہ کنت، گل بہ بنت کہ نر زائے واستہ چونیں پت ء وڑ ء مہربانیں شخصے آست، آئی ء دل مے درستانی واستہ چہ مہر ء سزج انت۔ حالی آئی ء سراپہ کنگ مصیبت ء ویل ء وھد ء پہ مارا تیں دلڈوی انت، ء مارا چہ ہما ویلاں رکھینیت، کہ چماہاں سچ مزن شانیں مردم نہ رکھ انگ، ء چماہاں سچ امیر یا بادشاہ وتہ رکھینت نہ کنت۔“

ہدابی بی پاد آھت آرا دستے دات گشت کہ: ”مہروانیں پادری من ہے بھروسہ ء سراگولن شا حواروں۔“ ہر مردے کہ آؤد ء ساڑی ات، آئی ء ہے گپ قبول کت، ء انچیں حقیقت ء پد رکنگ ء گشگ ء واستہ، آؤر گیں پادری ء شکر ء مٹت گپت اش پدا دراہ چہ ٹیل ء اؤشتانت۔

بی بی ء گشت: ”نوں دیر بوتگ، برواں کتو آرام کنناں، کہ پدا نور بام ء پاد آہگ ء تیاری کنگی انت، پیشانوں شہ یک دگر ء موکوا ایناں ہرچی کہ نکلیں

گوشدارگ بیت۔ من بیواری ء جم بند کنت آرام ء سرا وچوں، پرچیکہ مناسما انت کہ منی جنک ء بیگناہی آخر پد ر بیت، گز امزہ داریں نواب وت آئی ء دگوش ء پت ء وڑ ء کنت، ء آبی بی ء راوتی مات لکیت۔ ہما خدادوتیں پیر مردے، ایش انت ہے لہر گشت انت، ء انشی اے گپ ء اشکنگ ء من اکلہ بوتگوں کہ ہما یکلیں شپ ء شرتگ ء آھت ء قلات ء باغ ء ہما پیریں در چک ء را دوردات، ء ہے وڑ ء جہان ء تیوگیں مہلوک ء ساکت کہ ہما مندریک کہ گار بوتگ ات، آدست کچنگ، ء میری ء بے گناہی پد ربوت۔ چہ ایشی ء زانگ بیت کہ آئی دعا ہما وھد ء قبول بوت۔ منی دل جوانی ء ایمن بیت، وھدے خیال کنیں کہ مرگ ء پد ہم آچہ وتی لاڈکیں جنک ء آسرات ء بے سمانہ انت، ء آ مے وختیانی تہا گوں ما حور ء حوار انت۔ یک ہرے راست انت کہ خدادوتیں پیر مردے کہ ہما شپ ء دعا بوتگ ات ء ہما دمان ء قبول بوتگ ات۔ چہ آئی ء اے ذراہیں گپانی انچیں ثابتی یے بیت، کہ روح ایمن بیت۔ چہ ایشی ء انچو زانگ بیت کہ اے کسانیں گپ گشے کہ ولجہ خد ء ناھیگیں انت۔“

پادری ء چہ دل ء جو زگ ء چوہم گشت: ”نہ، ادا مے آہگ ء حور بوگ ناگمانی نہ انت، ء آناگہ ء چونہ بوتگ، کہ ماوت دراہ چشیں ہکلی صورت ء بیائیں حوار بہ بنیں ء وشی یکن ٹیں۔ اے ولجہ خد ء مہروانی انت، آئی ء قدرت

بیستی در

صنوبرانی ڈگارِ سیل

دومی روج ء سھب ء سراروج ء نک دنگ ء هوردر ایں مردم چہ قلات ء پہ
مسافری ء سرگرگ ء بوتنت، بے بی بی آسیلیا ء جوان بی بی کہ آگوں وتی پت ء چٹی ء
شکار جاہ ء آھنگ ات مہمان ات، آدوئیں چہ درستاں گیش سینگار ء مھنگ ء گٹ
اتنت ء دوئیناں وتی وں ء پدء سزجت کہ میری ء پہ سفر ء واستہ جوانی ء بہ سمکھیں
انت۔

وحدے میری اچھرگ ء بوتگ ات، ہما وھدء مزاہداریں مردمانی
نوکرانی ربیت ء پداہما وڑء گدے پرگت ات، بے ہما وقت ء کہ صنوبرانی ڈگار ء
بھنگ ات، آوڈء آئی ء پہ مجبوری ء وتی واستہ چیزے گد کپنگ ات، بے ہما دراہ
سادہ اتنت شرتر نہ گنگ اتے، پمیشا وتی غریبی پوشاک ء تہا ات۔ انچو کہ جوان بی
بی، کہ عمر ء نقد ء بالادء میری ء وڑء ات، آئی ء آسیلیا ء گشگ ء پدء آرا وتی چھتے
پوشاک چست گت دات۔ آنوک مہنٹا کیں گد اتنت، انچو کہ آئی ء نوکیں جاوڑء

پادری ء مے دلانی تہا نادینگ انت، آگار مہ بنت۔ مروچی میں روج اتنا باز
جواں ہتر گوازینگ، چریشی ء گہتر اشی ء آسربوت نہ کنت۔“
چرائی ء پدء درستاں گوں یک دگر ء اللہ ء امان ء گشت ء ماں دل ء ولجہ
خدا ء ہنت ء گران بوتنت ہشتت۔

پہ ہمدپ انتت۔ آسیلیا کشت کہ: ”دیمتر تو منی دز گہارء منی ہمبہراہ بے پیمیشا ترا
مدام گوں من حور و گی ات، پہ اے خاترا ترا کلگ ء جنکانی وڑیں گد گورا کنگ نہ
لویت، چریشی ء ابید اوں چوش انت کہ وتی کٹھنیں گداں مقائین اے نوکیں
گداں پر کن، اگہ انچوش کٹھن گز امر دمانی گیشتر خیال تی نیمگ ء نہ بیت۔“

چو کہ میری ء وتی جد ء واہگ نہ ات بلے گزرا اوں پہ ناعلاجی ء ہیچ گشتے نہ
گت، جیتوار بوت منت گئے۔ آئی ء راوتی بزرگ رانی پوشاک دوست ات بلے وتی
مہروانیں دز گہارانی مک ء آئی ء زوت گد منینت انت ء پدادوئیں ورنائیں
بیٹیاں آئی ء راگوں وت زرت چہ ماڑی ء ایر آہقت رگبند ء ورگ ء جاگہ ء
آہت انت۔ اولسر ء کہ ورنائیں بیٹیاں جاگہ ء آہگ ء دیست ہرگس حیران
بوت، بلے وحدے آہاں میری ء را جاہ آورت، گزرا آئی ء را مبارکی دیگ ء
بوتنت، کہ آہے نوکیں پوشاک ء گوں جوانی ء زبدار ات۔ رگبند ء ورگ ء پد
گاڑی ء آرگ ء حکم دیگ بوت۔ میری، نواب ء آئی ء لوگی ء دیم ء آسیلیا ء کش ء
نشت، ء پیدا دراہ ہاؤد ء شنت۔ نواب ء گاڑی ء راہبند ء را حکم دات کہ: ”مارا
زوت ’صنوبرانی ڈگاڑے بہ بر، منی داہگ انت کہ ہا مردماں میری ء آئی ء چست ء را
اگہ آسودگ ء داشگ، گوں ہماہان جوڑی ڈڈی یے پکنیں۔“ راہ ء آئی ء پہ جوانیں
سرپدی ء امر دمانی حالت ء بارہ ء جت گت، ء میری ء چہ آہاں ہیچ ہر چیر نہ دات،

گشتے: ”آہگ آسرات نہ انت نہ کہ اُمیت انت کہ آہ سراں پیری ء آسودگ
بنت۔“

گاڑی ء سروگ ء، آلوگ ء تہا مز نہیں تکا نسری یے ودی بوت، پرچیک
پنیں مزن شانیں گاڑی یا بوت کنت ہیچ وڑیں گاڑی آؤد ء آہانی در ء دپ ء
ساری ء کدی نیاہگ ات۔

دنیگہ ورنائیں زمیندار ء لوگی ء گاڑی ء را پہ کبے تیک ء آہگ ء
دیت، کہ زوت زوت ء در آہت ء دل ء گشان ات کہ: ”من رواں اے
مزاہداریں مردم ء، آئی ء بی بی ء دویں جنکاں چہ گاڑی ء ایر آہگ ء مدت
کناں۔“ دنیگہ کسانیں بیٹیاں چہ یکے ء را وتی دست داتے، کہ اناگا ء آئی ء را
پنجاہ آورتے کہ میری انت حیران بوت، پدیات گرتے، آئی ء دست انچہ پنڈ
اتے، گشتے مارے ء را دست جنگ اتے، ء کتو رگستا بوت اوشتات ء رنگ گے
برگشت۔

پیریں زمیندار باغ ء کارکنگ ات، نواب ء آئی لوگی ء آسیلیا آؤد ء
کزائے آہت انت ء آئی ء دست رگت اش ء گوں دل ء جہلاگی ء آئی منت اش
رگپنت، کہ آہاں میری ء آئی ء پت ء گوں مہروانی گرتگ ات۔ ایمانداریں
زمیندار ء گشت: ”من گوں حدائر زی ء نیکی گتگ، چرائی ء کیش واپہ خدائے

برکت گوں آئی ء مئے لوگ ء انگ۔ ء اگ من آئی ء درائیں سوچ ء پنت بڑتین
 اتنت، گڑاے دھد ء من گہتریں حال ء بیگ اتاں۔ چہ اے باغ ء ابید منی
 دل ء راد کہ ہج چیز نہ ساڑنیت۔ چریشی ء ابید، ہائی ء سوچ ء پد ء من اے جو انیس
 کارگت، کہ ڈگار ء کسانیں بہرے پہ دتایل دات، آئی ء کز ء ہے کشت ء کشار ء
 کارہیل گت، چہ ہا و حد ء لگارنگ ء دس وتی جان ء دیگ ہا انت کہ من دتارا
 ادا دزگٹ گنگ، ء ہا آرام ء آسرات کہ وتی لوگ ء نہ رسیت، آئی ء چہ پلن ء
 بوٹگاں شوہاز کناں۔“

ہے درگت ء میری ء ہے پیریں زمیندار ء لوگی ء را شوہازگ ء گنگ ء
 واسے آئی ء کوئی ء پخت، ء ہا دمان ء آرا وتی گور امبازاں زرت باغ ء در
 آہت، ء آسک ترس انگ ات، آئی ء گشت: ”مہ ترس!“ آپ ترس ء لرزے
 نواب ء بی بی ء دیم ء آہت، ء و حد ء آہاں آئی ء باز شکر ء منت گپت گڑا حیران
 بوت۔

بڑگیں پیرینانی سر ء ہوش شگ ات ء آچو کسانیں چکت ء وڑ ء چہ گل ء
 گریوگ ء بوتنت۔ نیٹ زمیندار ء میری ء بیگ ء دیم گرت گشت: ”دوستیں میری!
 من ترانہ گنگ ات، کہ پت ء ہذمت ء ادب کنگ ء اولاد ء حقانی پورا کنگ ء ترا
 جوانیں مڑے رسیت، بچا کہ منی گنگھیں گپ راست بیت یا نہ!“

ہے درگت ء، پیریں زمیندار ء لوگی ء نواب ء آئی لوگی ء مہروانی دیست،
 ہمت گرت، میری ء پوشاک دست جت انت ء گنگ ء بوت: ”ہو، بلی اتی
 پت ء راست گشت ات، ہا گس کہ پٹاں پوشاک پوشیت، ہمازانت کہ تی نگہداری
 چون کنگ بہ بیت۔“

آہانی تلمسیں نثار شے گام دور اوشتاگ ات، ء دل ء گشتے: ”واہ، واہ،
 اے ذنیاء نی زاناں ہے بیت نہ کت؟، اے نا تھیں فقیر کہ نی شکل ء مئے بچار
 ! گشتے یک مڑا ہداریں خاندانے ء بی بی بیے۔ گتے ء را اے گپ ء گمان
 ات؟ منی سر پہ نہ بیت کہ میگ ء پٹھیں جنیادے بہ بیت چو اشی ء؛ بلے ہر کس ء
 سمانت کہ اے کئے انت۔ آزان انت کہ زیکیں روج ء آئی ء وتی کسانیں گرنج
 بگل ء گت چہ اد ء در اتک کہ ہر د ملک ء بہ پنڈیت گذر بہ کت۔“

اے بے فائدگیں بک بک نواب ء و نداشت، بلے ہے جنیاد ء
 دیم ء ہما زھر ء نفرت کہ درایوگ ء ات، دیستے، آزا سک بد آہت۔ گنگ ء
 بوت: ”اے یک خرابیں زالبو لے گنگ ء کتیت۔“ پد امز میں خیالے ء تاں
 دیر ء باغ ء تھا و شتات ندادگ کرتے۔ نیٹ زمیندار ء دیم ء اوشتات گنگ ء
 بوت: ”نیکیں پیر مرد، گوشدار کہ یک فیصلے ترا گشتیں، ڈگار ء ہانگر، کہ میری
 پس ء کشت ء کشار گرتگ ات، آمن میری ء راد انگ، بلے میری انکھ آو د ء

روگ، لوگ کنگ، بندگ، سا جو نہ انت، اگہ تو روئے ندئے، گڑاچے ہرابی
 انت؟ مٹایقین انت کہ ترالے گپ دوست کنیت، پوچہ تو ج وڑیں سنگ مونسے
 لوگ نہ بیت۔ پل، بوگ ہا کہ ترانمان کانیت، ہا ہاں تو آوئے رکت کرت
 کئے۔ شہ درستاں گیشتر جوانیں گپ ایش انت کہ ہے کسانیں کڈک، تنی
 پیری و روج پہ آرام گوزانت۔“

نواب، لوگی، آئی جنک بی بی آسیا، میری ہے پیریں زمیندار، آئی
 لوگی، گوں دز بندی گت کہ اے گپ، قبول بہ کن ات، بلے گیشتر زور پر
 دیگ، ضرورت نہ ات، پرچیکہ ہا عذاب وڑیں جاوڑال، آہنگ
 انت، چرائی، در آگ، آ باز گل، شادان بوتنت۔ ہا دمان، ورنائیں
 زمیندار ہم چہ ڈگار، آہت، ہے بست پُرس، ات، کہ چار اسپتیں اسپانی
 گاڑی آئی، ہنکین، چونی، اتنگ۔ وحدے سما کچتے کہ کجام فیصلہ کنگ بوتگ،
 گڑا آ زھر گپت۔ چو کہ وئی مات، پت، جتاوگ آراسک تورات۔ بلے چہ
 درستاں پدردیں گپ ایش ات کہ آہاناں وئی جد، نشار پختیں عذاب دنت، آ
 ہنگ، چاریت، گڑا حمیرا ات، ہر پد بوت کہ آچرے لوگ، گیشتر آسودگ بنت،
 گڑا آئی، دل، عز نہیں، دلذوی ہے بوت۔ آئی، ورنہ، تلسیں لوگی تہ ہے گپ،
 گل ات کہ، چرا پیریں ڈو ڈال آئی، چند بہ چٹیت۔ آہانی دارینگ پو تا پختی ہے

زانتے، پمیشا آہانی دیم، کنگ، بوت: ”وہج اے نوہیں مہروانی ہے، اگہ ما
 اشی، قبول مکٹیں گڑا مز نہیں بے ادب، کس، لیک، بندگ، کائیں۔ اے و
 انجیں نیکی مزانتیں مردم، انت کہ گوں ہمیشاں گذران کنگ سکتیں گرانیں
 حبرے، اگہ اے وئی تب، پد، جا ہے روانت بند انت تہ جوانیں حبرے بیت،
 اے وڑیں اتفاق پہ ایشاں، ائم، نوہیں وں نصیحی ہے۔“

ورنائیں زمیندار، دیست کہ منی پت، مات، وواسہ پیری، پختیں جوانیں
 بند و بست بوتگ، گڑا، انچو دل، گل بوت، کہ وئی لوگی، راٹختے: ”من تر امدام نہ
 کنگ، ات، کہ گوں غریب، بڑگاں نیکی کنگ، لوگ، تہا برکت، لوگ، و
 مردمانی سراوش بختی کنیت؟، گڑا اول تر ابا ورنہ بوت، نوں و اے گپ، من
 کہ من راست کنگ، ات؟“

تلسیں لوگی، اے لہز اشکت، انت چہ زھر، ٹرنگی بوت۔ بلے نواب،
 بی بی، دیم، زھرے ایر مادگت، بلے آرا، اے گپ، یقین بوت کہ ایشانی
 روگ، پد ہر خچے کہ کنگ، آہانی تاوان پر کنگ کپیت۔

نواب، ہے پیریں زمیندار، آئی لوگی، گوں قول گرت کہ: ”ہما و حد
 من سر جنیں بند و بست گرت، گڑا ہما و حد، شمارا لوٹا نہیں، پچرگ، لوگ، شمارا
 وں آہت کنیں۔“ پدا آئی، وں، شمارا، اللہ، امان، گشت، دراہ آہت

پست ویکمی در

﴿ یکیں جو پیا ﴾

مڑاہ داریں نواب وتی قول ۽ پورا کنگ ۽ بے تاجیرات۔ وحدے
 در چکانی تا کچند ۽ موسم آہت، گڑا چہ اچھیر گ ۽ یک گاڑی یے ہما پیر مردہ
 آئی ۽ لوگی ۽ را آرگ ۽ داست صنوبرانی ڈگاڑ ۽ بیگ ۽ دیم داتے۔ وحدے سچ ۽
 دیست کہ من وتی مات ۽ پت ۽ گوں دست ۽ وت گار کنگاؤں، گڑا سک باز
 گریچے۔ بلے نثار، کہ آئی ۽ آہانی تاں روگ ۽ وحدے روح، ساعت ۽ دمان
 حساب کثت۔ آئی ۽ زانت کہ نیٹ نوں چراہاں آجو بوتگوں، آسک باز گل
 بوت، بلے زیت رگندگ ۽ آہت کہ آئی وشی چہ نم ۽ حالی نہ ات۔ آہانی روگ ۽
 ساری گاڑی ۽ راحتند و ۽ یک قانونی حکم نامے آزادات، آئی تھا آئی ۽ لوگ
 دلچہ ۽ را حکم دیگ بوتگ ات کہ، وتی ڈگاڑ ۽ آمدن ۽ چارک ۽ پے وتی مات ۽ پت ۽
 گڈران ۽ کک ۽ خاترا دیان بکنت، نہ تہ آئی سرالم کنگ بیت۔
 وحدے اے حکم نامہ و نت ۽ چارتے ۽ آئی ۽ مطلب ۽ سر پد بوت، گڑا آ

انت گاڑی ۽ تھا وتی وتی جا کہ ۽ بخت انت ۽ گاڑی حکمت رحادگ بوتنت۔

آئی ۽ پروش وارت، آئی ۽ مال ۽ ازباب حاکم ۽ حکم ۽ پد ۽ بہا کنگ بوتنت۔
 زمیندار ۽ لوگی ۽ واسطہ ہے یک مزین ملکوتی چا پیٹے ات۔ ہے واقعہ ۽
 اشک ۽ پد، آئی ۽ آرام ہراب بوت۔ کندے کہ تیوگیں روح ۽، یاتہ وتی وکیل ۽
 چارگ ۽ راہ ۽ سرا اگولت یاتہ یک نہ دوئی ہماہگ ۽ در ۽ دپ ۽ وتی بد بہتی ۽
 گلگ ۽ کنگا ات، ۽ شپ ۽ پدا گرہنگ ۽ زارہنگ اتے، ۽ بک بک گرہنگ اتے ۽
 آخردہ ہزار ڈالرائی بدلہ حالی چیزے سدکلدار رست ۽۔ پیشا ہے لالچی میں
 جنین ۽ را انجیں تیلانکے لگ ات، کہ اُمیت ۽ آسرائے مل دات نشت، زندہ
 آئی ۽ زھر ۽ جنجال بوتگ ات، ۽ چہ ولجہ خدائے مرگ ۽ دعالوٹ اتے۔ نیٹ بازیں
 نکا نسری ۽ زور ۽ بد حال بوت تپے ۽ زپت، ۽ ہے تپ ۽ پدا پادا ہگ ۽ نہ اشت۔
 لوگ ولجہ ۽ لوٹت کہ میتگ ۽ طیب ۽ بیاریت، بلے آئی ۽ روگ ۽ نہ اشت۔ یک
 زندے ورنائیں زمیندار ۽ ضد گت طیب ۽ رالوٹائنت، بلے لوگی ۽ چہ زھر ۽
 درمان ۽ شیشگ ۽ دپ چنگ ۽ نہ اشت ۽ درمان ۽ دن ۽ گور اتنت۔

گد ۽ سک بازنادراہ بوت، گڑا آئی ۽ لوگ ولجہ ۽ ارن برن ۽ پادری ۽ را
 آئی ۽ چارگ ۽ واسطہ منت گت گوں وت آورت۔ گڑاتاں ہمکنہ کہ آنادراہ
 ات، تماوہد ۽ آئی ۽ بازبر ۽ آہت چارت، ۽ باز اثرناکیں گپ ۽ گشت
 انت، پہ ہے اُمیت ۽ کہ آپشومان بہ بیت ۽ وتی عاداتاں شربہ کنت ۽ وتی دل ۽ چہ

سک زھر گپت ہدیات گرت گشگ ۽ بوت: "نیٹ مارارد دیگ بیت، اگہ آاداپہ
 بھین اتنت، گڑا آہانی وار یک ۽ چار یک ۽ ہے رقم ۽ نیم ہم ہرج نہ چنگ ات۔"
 آئی ۽ جاگ ۽ بھلو جت ۽ نیم ۽ پاتراپ دیگ ۽ بوت، ۽ لوگ ولجہ ۽ را گشگ ۽ بوت
 "اے پیریں ڈوداں روگ ۽ منیل۔" بلے چو کہ کسانیں زمیندار ۽ چچ گشت نہ
 گت، بلے آھتگیں جاو ۽ سرا ماں وتی دل ۽ سک باز گل بوت، گڑا اوں ہے
 کوشست کرتے کہ آئی دیم ۽ دھی گندگ ۽ میت۔ دوئی روح ۽ سھب ۽ سرا
 وھدے آیزگ گاڑی ۽ سرپت رھا دگ بوتنت، ۽ آہانی پختہ آہانی چچ ۽ نیکیں دعا
 ہم گون اتنت، بلے آہانی نثار ۽ کپ ۽ ٹرند ۽ بد دعا گون اتنت۔

ہے بدیں جنیاد ۽ نصیب ۽ ہما بشتگ ات، کہ گوں پت ۽ مات ۽ بدیں
 سلوک کنوکیں لالچی مردم ۽ نصیب ۽ بیت۔ آئی ۽ وتی زر یک انجیں باپاری ۽
 کر ۽ ایر گنگ اتنت، کہ آئی ۽ وتی کارگس نوک جوڑ گنگ ات ۽ آئی ۽ سدکلدار
 بیان دیگ ۽ زبان گنگ ات۔ سال پہ سال ہے وڑ بوتگ ات۔ زمیندار ۽ لوگی ۽
 مارت کہ منی وڑیں و شحالیں لوگی دگہ گتے نہ بیت، ماں دنیا ۽ آراچہ ہے گپ ۽ ابید
 دگہ چچ گل نیست ات، کہ مدام نشت حساب گنگ اتے کہ دہ پست سال ۽ رندرز
 چچ بنت، بلے ہے جس ۽ تام داریں داب ۽ حیالانی پد ۽ زوت یک انا گہ ۽
 ہمنائیں بد بختی یے آہت سر بوت۔ آباپاری ۽ کار ۽ دیروی گرت نہ گت، ۽

ٹھٹھ ہے کہ تھی زہر گرگ نہ چڑگ م عادت انت، گوں ہمیشی تھی وتی طنا و
 کیش بنت، عادت نہت م مہر، کہ آچہ درختاں کیشترمان آد کیں نیکی انت، آتھی
 تھا نیست، آ لالچ نہ جوپ م برکت م تو تھی لوگ ولجہ م زندگی زہر تنگ نہ بڑگ نہ
 چور میں میری م ہم پہ ظلم مڑتنگ تنگ، بلکہ تھی لوگ ولجہ م مات نہ پت تینا تک
 داتک چہ لوگ م تنگ انت، تھی بانداآت کہ تو آہاناں تھی مات نہت م انتیں نہ
 آہانی خدمت پہ تھیں۔ "آئی م ہمکنہ ہم گوشاں جت کہ: "ہمکنہ پسا کہ تھی بڑگ م
 ہست آہانی دیکھی م جاہے فقیرے م نان پختے دیک م بناک م جنگ م
 خیرات نہ گھٹت۔ ترا اے سانیست کہ انسان م راستیں مہر کہ ولجہ خدا گوں
 ہمگر نچ انت، آچونیں چیزے۔" اے ہم گھٹت کہ: "عیسائی مذہب م جوانی ہمیش
 انت کہ ولجہ خدا آئی بندگاں گوں مہر پہ کن۔ تو کیشتر بناک چنے کہ کھیا م تنگ
 بوتگئے، بلے گڑاوں چہ ظاہریں عبادت م تھی روح م تنج پہلی نہ رتنگ، پر چیکہ
 تھی حال گہتر نہ بوتگ۔" کڈ سراہے گھٹت: "وحدے تھی دل م مہر م تاپ نیست گڑا
 چہ ریشی م ہر دعائے کہ در آتنگ آراست نہ بوتگ۔"

ولجہ خدا راہ م آ مجبور بوت گوں آئی م تھے جت، بلے وحدے آئی م
 تاں دیر م سر جت، گڑا از میندار م لوگی م گھٹت: "نی بیقرار پہ بے مناتھی بک بک
 پکار نہ انت،" پدا زہر گت چہ زہر م ہڑ مکت گریوگ م لگ ات۔ بڑگیں پادری

ذنیائی چیزاں پہ بندیت ولجہ خدا م تنگ م منیل پہ کت۔ بلے ہے سونج م پختاں
 آئی م گوش م مورے م ہم نہ وارت، آچہ کیش زہر آماج بوت پہ آتھی پادری م
 تنگ م چارگ م لگ ات۔ پدا تنگ اتے: "سانیست کہ پادری کجام کار م واستہ
 منا تو پہ مہانت م دیک م کثیت۔ آئی م را بانداآت کہ آہے ہانت م برو سوداگر م
 بہ دنت کہ آئی م مارا ریندیت، مئے زر م تھت م منا تنج ہانت م تو پہ م ضرورت نہ انت۔
 ہا واحد م کہ من ذون م در آتنگ تنگ ات، ہا واحد م من مدام یک شے م روج م
 کھیا م تنگ اتاں م لوگ م ہم مہر وچ دعا تنگ بے حال نہ تنگ ات۔ تھی تیوگیں
 زندگیں پہ محنت گوازی تنگ نہ لکھو م واری کھنگ، گنجی تنگ، ہا ہنر کہ پہ بنیاد م سپاہ
 انت من آہانی تنگ م تنج چک پہ نہ چچگاں۔ پختیں کتے ہم نیست، کہ منی با پختہ
 تنگ پہ کت، م ہر غریبیں مردے کہ منی در دپ م اتنگ، چہ اہاں یکے ہم گلگ نہ
 کت کہ من آہاں چیزے دیک م ابید خصل داتنگ گلینگ۔ نی منا گتے بکھیت کہ
 چہ ریشی م گہتر کہ چون گلگ بیت؟ منی خیال چوش ات کہ پادری منارا تھی
 تیوگیں گلگ م سکتیں نیک م خدا دتیں مردماں یکے سر پہ بیت۔" پیریں پادری م
 دیت کہ ناعلاج اشی م تو پہ م راہ م آرگ م واستہ زور دیک گپ تنگ پہ بیت۔ آئی م
 صاف لہواں گھٹت: "ذنیاء م کہ دراہیں چیزاں کیشتر تو پسا م دوست دارے، م
 لالچ کہ آراچہ ردیں زانت م بچت سر پہ بے، آپہک م انت پرستی انت۔" آئی م پدا

سک ٹیگ بوت وئی کھائے سرائت ء لٹے زرت شت۔ کشگ ء بوت کہ: ”
 مناہون انت! ہا مردم ء، کہ دلے پے اے جہان ء چیزاں بستگ، آئی ء و است آ
 جہان ء چیزانی واہگ دارگ چون گران انت! پخشیں دل چہ ولجہ خدای بادشاہی ء
 چکے دور انت؟، پخشیں مردم ہے سر پد بنت کہ چیزے بے نہیں لہز چہ دپ ء
 کشگ ء ولجہ خدای دیم ء وئی جد ء رکھینت کعت، ء ہے سر پد بنت کہ غریبے ء
 راحالی سرنگیں نان ء نکرے دیگ ء چہ وئی ہساہگ ء حق ء آ جو بنت۔ اگہ
 ہے وڑ ء مردم سر پد مانت ء کور بنت رو انت، کہ آبدی ء نیکی زانت۔“ پد اباغ ء
 کر ء شت آئی ندارگ کت ء کشگ ء بوت: ”افسوس! چیزے مردم، کہ آ ہے
 خیال کعت کہ ازگار بوگ دشمال بوگ انت، آچونیں بلائیں غلطی یے کعت! اداء
 زمیندار ء سیریں لوگی کہ آرا پے کس اس پساء بازال ء مڈی ہست ات، آرا وئی
 تیوگیں زند ء ایمنیں ساعت نصیب ء نہ بوت، ہا ساعت کہ غریبیں میری ء پکائی
 میانجی ء رستگ انت۔“

دیکھ ہے زمیندار ء لوگی ء رابازیں دردے گندگی ات۔ آئی ء تیوگیں
 شپ پے جگگ ء ککگ گوازینگ ات، آ انجیں لالچی ء مروانے ات کہ پے دارو
 ء وردن ء پساء کشگ ء دستے تڑ انت۔ نا کہ آئی ء دل پے ایمنیں خیالے ء
 آہگ ء ٹرحتگ ات ولجہ خدای سراہسہ کنگ ء آئی وشی ء وش بوگ آئی ء

کتاب ء نیست ات۔ نیکیں پادری ء وں کت کہ آئی ء دل ء خیال ء گہتر بہ
 کنت۔ زند ء گڈی روچاں اکت کدی کدی آ لہم دل گندگ ء آحت، بے
 بچ راستیں توبہ یا پشومانی دراندہ کرتے۔ نیٹ پڑیں ورنائی ء مر ت۔ لالچ، کیگ
 زہر ء دنیائی چیزانی واہگ ء پد ء آسر ء ارمانی نہیں مثالے ملے دات شت۔

بیست و دومی در

﴿زند و پشومانی﴾

چیزے دھدے پد، میری گوں نواب و کھول و حورمزنیں شہرے شت،
 آودے سال و مزنیں بہرے جبہ مند بوتگ انتت۔ آودے یک روچے اسپیت
 مؤدیں پیریں پادری یے سھب و سرانواب و لوگ و آھت، و میری و جتے
 گت، آرا گتے: ”من چه یک جنیادے و گتگ و پدے شے کرے کہنگوں، کہ آ
 سک نادراہ انت، بلکہ مرگ و نریک و انت، و آئی واگ انت کہ مرگ و پیر
 گوں تو چیزے گپ بہ کت۔“ اے ہم گتے کہ: ”اگہ چونہ بوت، گڑا آپ
 آسودگی و ساہ دات نہ کت، آوت چه میری و ابیدگوں دگہ گس و چچ گتگ
 نہ لویت۔“

اے اھلگی گپ اشکت میری سک حیران بوت۔ آئی و چه بی بی و پُرس ات
 کہ: ”نوں چوں بہ کنیں۔“ بی بی و راسا ات کہ پادری سر پدیں و خدا دوستیں

مردے، آئی و گت: ”میری تو گوں پادری و حور برو۔“ پادری و گتگ و پیریں
 آنھنی، اول گوں آئی و حور آودے شت۔ آہاناں دوریں پندے و روگی ات،
 تاں باز دریہ یک دراندیں گتگے و پادری آہانی رحشون ات، نیٹ یک تہاریں
 ڈتے و یک لوگے و کرے آھت سر بوتنت، کہ آئی و پچیں ندرگ دل و را بے
 ہائی کنگا ات۔ آودے آہاں شیخ پدائکاں بالا و گی ات، چراہاں گتھی دو
 پدائک تہاریں جاگہ و نذرہ و پُرشگ انتت، کہ میری و دل و سکتیں ترس و بیسے
 ودی بوت۔

پادری یک تبکے دیترا شت اوشتات، کہ آئی و دروازگ گر گزریں
 دار و پائیاں گوں جوڑ گتگ انتت، کہ ہر نیمگ و کیلا جگ اکام و اگک
 انتت۔ آودے گتگ و بوت: ”ایش انت ادا انت، بے گنوبہ جل ات۔“

آتہا پُرت، و دمانے و زند پدے و اترا ت، و میری و را زرتے تہا
 شت، و آرا سکتیں بونا کیں کوئی و تہار و گتے، ہائی دریک سک و تہار
 ات، شیش گانی بدلہ کا گداں گوں بند ات۔ یک پر شکتیں جتے گوں کاہ و بوج و نپادے
 و یک پر شکتیں گرتی یے، و آئی سرا یک رنگ و آپدانے، کہ آئی و نہ کہ دستگ
 ہست ات نہکہ دپیک، حالی ہے سامان و مودے ایر انتت۔ ہمانا دراہیں جنیادم کہ
 آودے کچنگ ات، آئی و دیم و دروشم ہیناک ات، میری و مارت کہ گتے حالی

ہڈانی پنجر وئے، کہ سُرگ و انت و گپ جنگ و کوشست کت، و آئی و تور ہم
 ترسناک انت، گھٹے ساہے نکت و اڑتگ ات۔ ہے ہڈانی پنجر و وتی دست
 دراج گت، میری و را دات، حالی ہڈ و پوست گندگ و آہت۔
 میری و تیو گیس جان ڈرہگا بوت۔ نیٹ چیزے منجھتگ میں لہز پہ خواری
 یے آئی و دپ و در آہت انت، چراہاں آرا پہ کبے ساکت کہ اے پیلشنگیں دیم
 جولیت بیگ انت، ہما جولیت کہ آئی و دستاں اچہرگ و قلات و آرا انکہ ایذا
 رسنگ ات۔ ہے بد نختیں جنین و چہ پادری و اشنگ ات کہ میری گوں نواب و
 خاندان و شہر و آہنگ۔ پیشا آئی و واہگ بوت کہ آرا بچاریت، و ہما تکلیف کہ
 آئی و رادانگ انت وے، ہما ہانی و استہ آئی و کر و دیم پہ دیگی و پہلی بلوئیت۔
 آئی و پادری و راگت کہ منی نام و ظاہر مہ کن وے، چومہ بیت میری حق و دل
 چہ زھر و منی کر و آہگ و مکن بہ کت۔

میری و دل و سرا ہمیشی و انجیں اثرے بوت، کہ آگر یوگ و لگ
 ات۔ آئی و جولیت و راباور کنا نینت کہ: ”من چہ بازیں روچاں ترا چہ دراہیں
 کپاں پہل کرنگ، و مناتمی سراسک باز بڑگ بیت“۔ جولیت و گشت: ”منابون
 انت کہ من سکلیں گنہ گارے آل، منامنی گنگیں گناہانی سزار سنگ۔ و لہجہ خدائے بے
 حال کنگ، چہ راتیں پنت و سونج و دیر چنگ، پوشاک و لہواری، عیش و عشرت و

بے نہیں حُب و دارگ، ہے کپاں ساری و منی بد بختی و دی بیت، و ہے جس و
 جوپ و منا آورت کور چاتے و دوردات۔ من و تی چہد و ناسر پدی و ہرجان
 بیتاں۔“ پدا پدردیں پر یاتے کرتے و زار زار و گریٹ و گشتے: ”ہے ہے، من
 سر پدباں کہ آجہان و چہد و گیش عذاب و کپاں اتونیکی گنگ منا پہل گنگ و ترا
 من چچو بے بڑگی و سرا ایذا و اتگ، بے من پہ و تی روح و لہجہ خدائے عذاب و بارہ
 گند گاہاں۔“

گول جولیت و تاں باز دیر و میری و نشت جبرگت، و کوشست
 کرتے کہ کہ آئی و خیال ہما رحمانیں خدائے نیمگ و نرو، کہ آئی و پہ توبہ کنگ و
 برکت و آرا و تی پناہ و آورت گنگ ات۔ بے وحدے زانتے کہ آپورا سماء
 نہ انت، گڑانا علاج بوت مل داتے، و جولیت و، تا ایت بڑگ گناہ گاری و
 جا و رال و مرگ و ورت آئی و دل و پشکت، و پیشا آ غمیک و بے چاڑ بوت۔
 ہما جنگ کہ ساری و شرنگ ات، آئی و چو خرابیں حال دیت، آپریشان بوت و
 ورتے و کپت ات۔ آود و پد و ہے کسانیں سر و پ و در چک یاد آہتے، کہ
 برف و سھتگ ات، و ہما دمان و ہرچی کہ پت وے گشتگ ات آ اول گیر
 آہتے، مرگ و وھد و ہرج تسلا و دل و ذوی و لہز آئی و گشتگ انت، آ اول گیر
 آہت انت وے۔ پیشا آئی پدانوک سراہا ساری و وعدہ کرت، ہما کہ ساری و

بیست و ہفتمی در

﴿ میری آہ اچھرگ آہ واترگ ﴾

وحدے دگہ ہزام آہ موسے آہت آہٹھہ کچر سبز اتنت پٹانی
 کرونگ۔ سرپگ آہ بوتنت، گڑا نواب گوں وتی لوگی آہ جنک آہ ہمراہی آہ پدا
 اچھرگ آہ قلات آہ نیگ آہ آہت۔ میری اول گوں آہاں ہمراہ آہت، ہمدام آہ
 وڑ آہ گاڑی آہتھا آہ میلیا آہ کش آہ نشت۔ بیگاہ آہ وحدہ آہت اچھرگ آہ تریک آہ
 آہت آہت آہ میری آہ چم کلیسا آہ کبوء آہ کپتت، کہ برکت آہ کیس روج آہ
 روژنائی آہ ترپ ات آہ قلات آہ جلشکو کیس دزرگ آہ آہی آہ پت آہ لوگ ہم گندگ آہ
 کہت، ہے وحدہ آہی آہ دل آہنچو غمیک بوت، کہ گریہگ داشتے نہ گرت۔ گشتے: ”
 ہے، وحدے چہ اچھرگ آہ گشگ بوتوں گڑا آہ امیت نہ ات کہ پدا کدی
 واترین آہ کاہیں یا آگہ کاہیں گڑا پشیم گل آہ وشی یا گوں عزت آہ آبروء کاہیں! ولجہ
 خدا آہ راز آہ اتان گس نہ زانت، آہ آٹوہیں مہروان آہے!“

گرتگ آتے کہ من مدام آہی آہ تو سیپ آہ کنان ہیں۔ آرا یسوع مسیح آہ لہز یاد
 آہت آہت کہ: ”ہر کس ترا تیلانک دنت، گوں آہی آہ جوانی بہ کن۔ آہ ہر کس کہ
 پہ تو بدی کنت آہ ترا در دہ آہذ انت ہما کی واستہ ہم دعا بلوٹ۔“

گوں ہے خیال آہی آہت بی بی آہ حال دات کہ: ”جو لیٹ آہ در دہ
 کم کنگ آہ واستہ چیزے علاج کنگ بہ بیت تہ جوان آہت۔“ آہ رحم دیس بی
 بی آہ دوا، و در دن آہ دگہ ہر چیزے کہ آرا پکار آہت، آہیم داتنت، بلے آہچ کار آہ
 نیاہت آہت، آہی آہ وحدہ آہت سر بوت۔ آہت آہت آہت آہت آہت آہت آہت آہت
 شت، آہ چہ آہی آہ ارمان وڑیں مثال آہ ہے ثابت بوت کہ ہر کس پہ دگر آہ کڈ آہ جنت
 آہت ہما کی تہا کپیت۔ آہی آہچ وڑیں پشیمانی درا نہ گت، بلے آنچو کہ زندہ
 گوازیگ آہت، ہے وڑ آہت آہت، بزال آہید چہ ولجہ خدا آہ پہلی آہ امیت آہ۔

-----☆-----

وہدے گاڑی قلات ۽ دروازگ ۽ کڑے آہت اوشتات، گڑا ہر مردے
کہ نواب ۽ نوکری ۽ انت، نہ ایوک ۽ لس نوکر بلے مزین عملدار کہ آئی ۽ جاگیر ۽
چارگ ۽ دلگوش کنوک انت، آہم سا جو بوتگ اوشتاگ انت پریشی ۽ کہ نواب ۽
مردماں گوں جو انیں مڑاہ ۽ عزت و ش آخت یکن انت۔

میری ۽ سک باز خدمت گرت اش آرا ہر گس ۽ دیست باز گل ۽ ووشی
درشان گت، ۽ مبارکی دات اش، کہ ولجہ خدای ۽ واہگ ۽ دانائی ۽ آرا بچیں وڑے ۽
بے گناہ ثابت گرت۔ کماشیں حج کہ آئی ۽ میری ۽ راگناہ گاریوگ ۽ سزادانگ
ات، آئی ۽ پوت ۽ وڑے پہ مہر آئی ۽ سزادست مرزت، ۽ درستانی دیم ۽ آرا گناہ
گارگشگ ۽ سزادیک ۽ سوریوگ ۽ پہلی لوٹ۔ ہامان ۽ آئی ۽ نواب ۽ بی بی ۽ ہم
منت گپقت، کہ آہاں پہ مہروانی ۽ غریب ۽ دلگوش گرت، ہر ظلم ۽ نا انصافی یے کہ
گوں آئی ۽ بوتگ ات، ہائی ۽ کوشت گرت بدل دات اش، ۽ آہاناں باور
کنائنت کے کہ: "اے واقعہ ۽ چہ درستاں گیش من قصورواراں، ۽ ہما ردی کہ
بے سائی ۽ گوں من چچگ، آئی ۽ بدل ۽ ہر نیکی یے کہ گوں من بیت کنت من
ہائی ۽ کناں۔"

دومی روج ۽ سھب ۽ سرامیری چہ گل ۽ سک مہلہ پاد آہت۔ روج ۽
روشائی کہ ہے کوئی ۽ سر بوتگ ات، ہے روتا پ ۽ زراب ۽ چٹے بیج بوتنت۔

اشتاپی بوت وتی ہما دوتیں گس، کہ آئی ۽ تہاودی بوتگ ات، نہ ہما باغ کہ آئی ۽ تہا
انچو ووشی ۽ روج گوازیگ انت نے ۽ نہ گنچیں حد متے گرتگ ات، یک زندے
پدا ہائی ۽ چارگ ۽ شت۔ راہ رواجی ۽ ہر مردے کہ آرا دپ کپت، آچا روک
انت۔ چہا ہاں بازین ۽ کساں سند انت، کہ آہاں کسائی ۽ آئی یل دانگ ات،
بلے نوں ہما رتگ ہمکنہ مزن بوتگ انت، کہ میری آہاناں ورس ہم نہ گت۔

پیریں زمیندار ۽ آئی ۽ لوگی، کہ چیزے روچاں آو ۽ بھگ انت، آگوں
آئی ۽ چارکپگ ۽ داستہ در آہت انت، ۽ مزین مہر ۽ واہگ آئی ۽ رانچک اش،
۽ گشت اش: "ما پہ گل ۽ آسودگی ۽ گوازیگ کیں" زمیندار ۽ چتاں اس آہت
انت۔ گشگ ۽ بوت: "وہدے ترا گس نیست ات، گڑا ما ترا وتی کر گین ۽
جاگہ دات، ۽ نی کہ ماچہ وتی لوگ ۽ گشگ چنگیں، گڑا تو مارا اے آرام دین لوگ
دانگ، کہ ہمیشی ۽ تہاوتی زند ۽ گڈی روچاں بہ گوازیگیں۔" ۽ پدا گشے: "مہو، دگرانی
خدمت کنگ ۽ گوں دگراں مدام نیکی کنگ جو انیں کارے، مارا پے سہات کہ یک
روچے پدا آہم ہے وڑ بہ بت، کہ آئی ۽ بدلہ مارا منت کنت۔" پیر مرد ۽ درائنت
: "اے راست انت، بلے ہما وقت ۽ مارا اے حیاں نیاہگ ات، نہکہ پشیں
نیت گرتگ ات، گڑا اوں اے گپ بے شک راست انت کہ اگہ ماگوں دگراں
نیکی کنیں۔ تہ مدام یک نہ دگرے گوں مانیکی کنت۔"

میرتی لوگ ہا پترت ہا جا گء کہ پت بے بوئگ ات، آ پت سے ارا
 پیشی پردیں گپ گیر آہت انت۔ آباغ ء چا گردء گشت، ہا ہا در چک کہ پتائے
 کشگ انت آہاناں گوں پچیں پیشانی ء شروچی ء ذراہ بات گشان بوت۔ انچو گشے آ
 ٹوہیں ہجاردک انت تے، بلے وھدے ہا کسانیں شروپ ء در چک ء
 کزء سربوت، گز اوشتات، آئیوگ ء چہ پٹاں سزج ات۔ کشگ ء بوت کہ: ”
 افسوس، کہ مردم ء زنداے سرڈگار ء چکے گنگ انت! آت مریت ء روت آئی
 دست کشار سلامت ء اوشتاگ انت۔“

گذا آدر چکانی ہے مچی ء تہا پترت، کہ آودء آئی ء گوں وتی پت ء
 بازیں روچ پہ گل ء شاداں ٹو ازینگ انت تما وھدی کہ آودء کشگ انت، ہے
 باغ آئی ء پت ء گوں وتی دستاں آباد گریگ ات۔ ہے در چکانی تہا آئی ء ہے
 مارت کہ گشے پیش ء وڑء آآمودء آہگ ء روڈگان۔ ہے گپ ء گیر آرگ ء پد آپہ
 زارزار گریگ ء بوت، بلے یک حیلے ء آئی دل ء راڈڈ گرت، آایش ات کہ
 پتے نول گہتریں جاگ ء جبہ مند ات، آئی ہر توے کہ اے ذنیاء کشگ ات
 ، آودء وتی بہرے زن ات۔

میرتی کسانیں بی بی آمیلیا ء دزگہار بوت نشت، ء ہمک سال ہزام ء
 موسم ء نواب ء کھول ء مہمرائی ء چیزے پنگ اچھرگ ء گوازیگ ء آہتگ

حیران ہوگ ء نہ اشت۔ کسانیں بی بی ء سلام ء درہ بات ء پد کشگ ء بوت: ”من
 میری ء دیم ء یک ضروری فیصلے پیش کنگ لوناں۔“ آمیلیا پہ اچھی پاد آہت
 وتی جاگے مل دات ٹت، کہ حج ء میرتی ایوکی ء گپ بہ کنت۔
 حج ء دمان ء میری ء گشت: ”من وتی بچک فریڈرک ء نیمگ ء
 اٹکلاں، کہ مدامتی نیک دلی ء دگہ جو انتانی تو سیف ء کنت۔ زیک آئی ء منارا
 گوشت کہ آئی ء واہگ انت کہ اگہ بوت کنت گز اگوں تو آروس کنت۔“
 مڑا ہداریں حج ء اے ہم گشت کہ: ”منی نیک ء فرمانبرداریں بچک فریڈرک ء
 وتی واہگ ء مہرگوں تو دز نشان گت، کہ آئی ء وتی پت ء کزء اجازت نہ کپنگ
 ات۔ نی من ہے اجازت داتگ، بلے پہ گل ء وشی چہ آئی ء نیمگ ء گوں تو گپ

جنگ و انگلاں، اگر تہی اجازت بیت، گزامن اے گپ و نواب و بی بی اے ہم
 گوشاں۔ اے ہم گشتے کہ: ”اگہ اے کار بیت گزامنا دوسری دوست کثیت، کہ
 ساری و چہ منی دست و پہ نازاتی و ترا تکلیف رستگ۔ چوکہ آہرچی کہ من گنگ
 ات آوتی کار و پد و گنگ ات، گز اوں چہ آئی و ترا چو و ہد و غم و رنجانی تھا
 دور داتگ ات، اگہ تو اے فیصلہ قبول کئے، گوں منی بچ و سپر کئے، گزامن
 زاناں کہ ہرنا انصافی یے کہ گوں منی دستاں ترارستگ، ہسے سپر و برکت و آئی و
 چیزے بدل ترارست۔“ گد سرامکاشیں حج و میری و را اے ہم گشت کہ:
 ”فریڈرک و انصاف و پئی و یک مزنیں نوکری یے رستگ، ہر دیں وقت
 کثیت، گز اچہ من زند آ منی جاگہ حج جوڑ بیت۔“
 انچوش کہ حج و ہر کثت، انچو میری اگرت و بچیک بوت، و اولسر و
 آئی و اے ہمت نہ بوت کہ آرا پتو بہ دنت۔ حقیقت ایش ات کہ چہ بازیں
 روچاں آئی و تی دل و تھا ہسے درنا ورا پسند گرتگ ات، کہ آ اوں نہ ایوک و
 جوانیں تب و واہند ات، بلکہ سکتیں سر پد و پوہیں مردے ات۔ پہ جہد و
 محنت و تی جہد و سر پدی و زانکاری جوان گرتگ اتے۔ آرنگ و دروشم و ہم
 شر ات۔ میری اچہ برگ و واہرت آہت، گز اوں آئی و باز بر و دچار کچنگ
 ات، و ہد پہ و ہد قلات و باغ و گوں یک دگر و گپ جنگ آتش۔ چہ بندات و،

میرنی و زانگ ات کہ آ مناد دست داریت و ہد سے بے خیال گرتگ اتے کہ من
 اینکس و رستگوں، کہ پشیں مڑاہ داریں مردے علم و واہندے مناہرت
 دنت، گز اوں بوتگ ات، بلے و ہد سے سا کچنگ اتے کہ منی دل آئی و نیمگ و
 کیشتر لیڈگا انت، گز اوں و ہد و تارا داشنگ اتے۔ ہمکنہ گوں آئی و بوتگ ات
 ، ہمکنہ چہ آئی و پھناد گرتگ اتے۔ آ انچیں حیا دارے ات، کہ و تارا پشیں آروں و
 لایق نہ زانگ اتے و آئی و ابگ ہمیش ات کہ ہا خیال و امیت و آرگ و کہ دل و
 رادر و عذابے رست، آ خیال و آرگ نہ لوہیت۔ پمیشا و تی وں و واک و پد و آئی و
 خیال کنگ و را یل داتگ اتے، و تاں یک حد سے و آرا بے حال گرتگ اتے،
 نوں کہ حج و ڈیک ورگ و پد انا گہ و ہا گپ و خیال و آئی دل و جہہ جت۔
 چہ حج و آئی دیم سھر تررت، و پتو دیک و بوت، آخر مکثیت ہمکنہ گشتے: ”
 شمنے ہسے فیصلہ و من پت و خوال سر پد ہیں، بلے چو انا گہ و فیصلہ و من اگرتنگوں
 ، اشی و سرا پچار کنگ و واستہ منا و ہد لوہیت۔ چریشی و ابید من گوں نواب و بی بی و
 ہم سوڑگ کنیں، کہ آ منی مات و پت و وڑ و انت۔ پد و پتو و دہیں۔“
 سر پدیں حج و واستہ ہمکنہ گنج ات، آئی و زوت اجازت گپت۔ آ و تی
 دل و باز گل بوت، دیستے کہ میری و ہم گوں آئی حج و مہر ہست، و اے گپ و ہم
 یقین اتے کہ نواب و بی بی و را ہم اے سانگ دوست بیت۔ پمیشا ہا دمان و آ،

آہانی بڑے شت، ہا فیصلہ گوں میری آگشتگ اتے چہ آہاں ہائی اجازت
 لوٹتے۔ آہر دو باز گل بوتنت۔ پیسرا نواب آگپ جت آگشتے: ”مہروائیں جج
 تو سکتیں جوانیں حالے آڈرنگ۔ من بی بی مدام ہے چارنگ کہ تئی بچک آئے
 لاڈکیں میری یک آڈگرے دوست دارنت، اے بارہ من آئے منی بانکے
 سوڈگ کرنگ کہ یک ڈگرے درورانت، بلے اے گپ آنگے زانگ آ پد اوں ما
 ہمکے خیال داری کرنگ کہ آپوش مزان انت کہ آنا آہانی مہرے سر پد بوتگاں۔ مارا
 اے یم ہم بوتگ کہ چومہ بیت آئے واگ آ حکم آ وڑے بزانت۔ پرچیکہ مارا
 اے گپ دوست نہ بیت کہ مئے زورے چیرے پنٹیں کارے بہ بیت۔ مئے مدام
 ہے واہگ انت کہ آروس ہا وھدے بہ بیت، وھدے دوئیں گستانی وت مروت آ
 پاکیں مہر مہکم بہ بیت۔ پیٹھا، مئے دست مان کنگ آ امید مئے واہگ آ پیلہ
 آگ آ، آنا گیشتر گل بوتگاں۔“ پدابی بی آگشت: ”من گوں دل آ جہلانکی آ شمارا
 مبارک بات گشیں، شہ میری آگہتریں نشار شمارا جج جاگے رست نہ کنت، نہکے تئی
 جج آرا شہ آئی آ جوانتریں لوگی یے رست کنت۔ میری آ زمانگ آ ویکل آ
 نصیبت دیتگ انت آ پوہ بوتگ، آ شہ آئی آ گہتریں دگہ جج سر پدی آ زانت
 نیست۔ باز جوانیں مردمانی بندہ پادے تھا اوں چیزے انچیں بدیں آ چوٹیں مردم
 ہم بنت، کہ آہاناں جوان آچک کنگ ضرورت انت، آے کارے زمانگ آ

گردش آ ویکل پہ جوانی آگت کنت۔ میری سکتیں حیا دارے لہیں دل آ واھند
 انت۔ آرا لالچ آھراب نہ کرنگ۔ آئی وڑیں حیا لالچ آ واھند یں جنک دگہ کس
 من نہ دیتگ، آ شہ درستاں جوانیں گپ ایش انت کہ آ راتیں دروشم آ خدا
 دوستے۔ آ شہ کسانے بزرگی آ رستگ، آ شہ آئی آ گیش لوگ آ دگوشداری آ
 کارے سر پدی ہم دگہ کسے آرا کم نصیب آ بیت، گڑا جوانیں عادتانی بارہ آ
 من ہمکے گشیں، کہ ہا انت کہ آگوں ما ہوار شہرے جہ پیند انت، ہا انت آرا
 نندہ پادے زانت آ گپ آ سر پدی، کہ عاریفیں بہنیا دے واسطے ضروری نہیں
 ہا انت، آ دراہ زوت دست گپگ انت آئے۔ ہے درگت آئی آ وتی ہنداتی
 مڑا ہج نہ گوازیٹنگ، شہ رنگی آ حیا آئی آ تھا ہوار انت، کہ آمان کاہنت۔ راست
 گشیں کہ ہر وڑے شہ آرا نیکیں لوگ بانکے گند ات، آ شہے جج مز نہیں
 بختا ورے بیت، آرا ہے ساگ بہ رسیت۔“

ہا وھدے بی بی آرا چہ میری آ ساکت گرانج آ فیصلہ قبول کتے، ہا
 دمان آ سورے دراہیں بندہ بست آ بوت۔ آئی آ دراہیں کار وتی سرا
 زرتنت، بزاں پردانج آ گرگ آ جوڑ کنگ۔ اے ہم فیصلہ کنگ بوت کہ بانورچہ
 قلات آ دیک بیت آ آروس آ نان ہم آمودے واریگ بیت۔ آگہ بی بی آ وتی
 جندے جنک آ آروس بوٹیں گڑا اوں آئی ہمکے کار نہ کرنگ ات ہے وڑکے

میری آروس کرتے۔

آئی کندات گشت: "اے چوئیں جوانیں جبرے، کہ میری آروس کرتے ہما مندریک دست آنگ کیت، کہ ہمائی برکت آرا انکہ ایذا رسگ! شایشی گیش دگہ کجام جوانیں جبرے بیت؟" گڑا ہے پگائیں فیصلہ کرت اش: اے ہم مگ بوت کہ ارن برن پادری رالوٹائیگ بہ بیت کہ آنکاح جوانیت آروس رسم آسرجم بہ کت۔ آروس وروج آپھرگ و مردمانی واسطہ انچیں وشی جبرے ات، کہ سارے نگدی نہ بوتگ ات۔ نامیکس وحد پد نواب کبول آئی لگ و دراہیں مردم کلیساء آھنت، ہما میگ دگہ کشلور و حلکانی مردم ہمکنہ آھنت بچ بوتنت، کہ تاں دروازگ آ جاگہ نہ کرت اش، ہر کس آ کہ در آھت گنگ ات، آگس آ نہ نشت، درستاناں ہے وشی ات کہ ما ہے بانور و عزت بہ نہیں، آئی گشتے بندی جاگہ دستگ مسکلاں بندوک بوتگ ات، بلے نوں آمزین مزاداریں جاگے سر بوتگ ات۔

بانور و وحدے سورہ آیتیں جو کٹوراگت و کاشانی سرائت گڑا حیاء زیبائی دنگے زاگ بوت، بی بی آمیلیا پدا بانور و دزگہار چہ درستاں گیش خوبصورت ات۔ پیریں شکاری آنھنی وتی دوست و نیکیں جنک، کہ نوں بانور بوتگ ات۔ آئی درجہ راجولیت و درجہ گول دیم پدیم کنگ و ابید بیتوار نہ بوت،

آگوں میری و ہمیرائی تاں آئی و لوگ آھنگ ات۔

ارن برن و نیکیں پادری و آروس و رسم بناگرت، و ہما وحدہ کہ وکت کرتے کہ سک اثرناک ات۔ آئی و میری و بہت و پد ریں لوانی رنگ و اشارہ کرت، و گشتے: "آئی وتی جنک و راہما و زیں پت و اتگ ات، آنچوش ات و آئی و گندگ و پد ہر ہمک مات و پت و رالوٹیت کہ آوتی پنکوں خدا دوستی و چکس راہ و روگ و پنت و بہ دینت، و دراہیں ورتائیں بنیادماناں آئی و میرتی و نیمگ و اشارہ گت، آئی و درورہ مثال داتے، گشتے کہ مات و پت و گوں مہر کنگ، آہانی فرمانبرداری کنگ و دراہیں نیکیانی ہدات و بن اشت انت۔"

آروس و نان پہ مزادہ شانے قلات و نوں جاگہ و دیگ بوت۔ بانور کہ آپہ حیاء شبلے سالونک و کش و بھنگ ات و باز جوان کنگ و آھنگ ات، ہمائی و سرا دراہیں مردمانی چم سک اتنت۔ چرائی و پد، ہما چہ کہ مردماناں کیشتر وتی نیمگ و دگوش کرت، چہ سالونک و ہم کیشتر، آہما پٹانی ٹوکری ات، کہ آمیلیا چیرکائی و وحدرو شمس پٹاں چکار کرت و آورت میانچی و ایر کرتگ ات۔ ہما ٹوکری چہ دگہ مردماں کیشتر نیکیں پادری و مان آتک، کہ آرا کسانیں بی بی و اودہ ایر کنگ و فیصلہ سک دوست بوت۔ نان

درگ و رند درستانی شگ و پدے آئی ہا ٹونڈیں گپ کت، آئی تہا آئی
ہے اجازت دات کہ میری رالویت کہ ٹوکری را یک گران بہائیں نیکی
یے بزانہ، بہ پھر یزیت ایر بہ کت، تہ پدا ہر وقت آئی را ہا وا جہیں
خدا نیکی، نگہبانی یات و بدنت۔

ہست و چارمی در

﴿قبر و شگ﴾

ہے درگت و، آمیلیا، کہ آئی و گوں میری و زبان گرتگ ات کہ آ
پت و قبر و شگ و جوانیں یا تگیری و نشانے جوڑ کت، ہا قول و پدے آ
جوڑ کنگ بوت۔ آگوں اسپتیں سنگ و مرمر و جوڑینگ ات، کنگ و لس
رواجی ات، بلے گڑاوں زیناک ات، و آئی و سراتارخ و لہز گوناپ و رنگ و
نوشگ اتنت۔ حد امر زی و نام، آئی و عمر و آئی و دوئیں کار بزاں بزرگی و
ٹوکری و ٹاہنگ نوشگ اتنت، چرائی و ابید آئی و سرا دگہ وچ نوشگ نہ ات،
ابید چہ یسوع و اے لہزاں، کہ راست و راست گوناپ و نویسگ و لائق
اتنت: ”من مشر و زنداوں، ہر کس منی سراپسہ کت، آچو کہ حد امر زی بیت، گڑا

گیش گرتگ ات، میتگ ء مردم گیشتر ہمائی چارگ ء آھنگ اتنت۔
 ڈن ء ہرج مردے کہ آمیتگ ء آتنگ ات، آہاناں ہمائیگیں پادری ء
 پہ زانت ہے سنگ ء سیکل کنائیٹنگ ات، بازگس ء ہے گشت ات کہ ہما مردم کہ
 بزگرے ات ء نوکری ہم نامہیتگ اتے، ہمائی قبر ء سراپلائی نوکری ایر کنگ باز
 جو انیس خیالے۔ آہاناں عاریفیں پادری ء ڈرائینگ ات کہ: ”حالی جو انیس
 خیالے نہ انت، چرے پلائی نوکری ء بلائیں بزانتے درکنیت۔ اے کہ مردم اشی ء
 را یک سکیں اثر ناکیں ہرے ء یک یا تکیری ء نشانے زانت، آ بے سوب نہ
 انت۔ چئی ء کہ ہما ڈگار ء کہ مائٹڑیں، آچہ بازیں ارمانگیں پختانی آرساں مچکل
 انت۔“ پدا آردماں رتنگ ات پہ جوانی ء گوشد اشنگ ات۔ آہاناں پنت دات
 ہماپلائی نوکری ء گپے گشت ء مدام گڈسرا اے جو انیس نصیحت گرتگ اتے، کہ
 آچہ ہے راستیں گپے درکنیت: ”پہ ولجہ خدء نیاز ء پہ مردماں سچائی ٹوھیں
 ڈژمن ء بدواہی ء سراسوائی بیت۔“

کسانیں سند ء واھند ء را پپہ کنگ لوٹیت کہ دہا ہیں جاوراں انچو کہ میری ء
 گنگ ات، ہما ڈکنگ باز جو انیس گپے، بزناں چہ ولجہ خدء بہ ترس ات، راست
 بکش ات، گوں وتی مات ء پت ء ادب بدارے، ء ولجہ خدء سرا باور بکن
 ات گڑا چونیں ہم ویل ء مصیبت سرا بیا انت، اتہ آلم ء مردم اے

اون زندگ مانیت۔“

جہل ء پدانشان جوڑ کنوکیں ہنر وند ء یک نوکری ء نقش کشنگ
 ات، کہ ولجہ خدء میری ء را چہ ویل ء مصیبتاں رکھینگ ء واستہ کار ء آورنگ
 ات۔ میری ء ہما نوکری ء باز شتریں پٹاں گوں پڑگرت آورت ایر کنگ
 ات۔ آئی ء رادیت آمیلیا ء ساری ء ہمائی نمونگ کشنگ ات، کہ آپہک ء گوں
 اصل ء ہمدپ ات، پدا ہنر وند ء ہمارا نقل گرت سنگ ء سراقش گرتگ
 ات، نوکری ء جہل ء پدا انجیل ء اے لہز نوشنگ اتنت: ”دراہیں گوشت کاہ انت
 ء آئی دراہیں شرنگی جنگل ء پلائی وڑ ء انت۔ کاہ ہشک بیت روت ء پیل گیر
 انت، بے ولجہ خدء کلام مدام مانیت۔“

میری ء ٹوھنیں دوستواہ، ارن برن ء نیکیں پادری ء جیکب ء قبر ء سرا
 ہے نشان ء ایر کنگ ء کار ء پھٹی نگل ء دست مان گت، آ صنوبرانی بزیں
 تاکانی تھا مک ات، پیداشاک جو اں گندگ ء آھت۔ ء قبر ء سرا ہما گلاب ء
 بوٹگ کہ رتنگ ات، آئی ء ہر دیں پل آورنگ ات ء سوزیں ٹال چہ پٹاں پڑ
 بوٹگ اتنت، چراہاں چیزے کر ونگ اتنت ء چیزے تیوگ ء حر پتگ اتنت ء
 جیشکوکیں مر مرے سنگ ء سرا لونجان بوٹگ اتنت، گڑاود ء دگہچ چیز آئی ء وڑ ء
 زیناک گندگ ء نیاھنگ ات۔ ہما مر میں سنگ ء نشان ء کلیسا ء وشرنگی ء را

۲۰۵

دُنیا ءِ ہم گل ءِ وِشی گوازینیت، ءِ ہزدیں کہ مریت، گڑا باورئے بیت کہ آجہان ءِ
ہم من مدام وِش ءِ آسودگ ہیں۔

×× (سرجم بوت) ××

--- ☆ ☆ ☆ ---

مزید کتب پڑھنے کے لئے آج ہی وزٹ کریں : www.iqbalkalmati.blogspot.com

بازیں پد متکس زبانی تہا ہے خوبی ہست بیت، کہ دیرئی گتگیں زبانی لبرانگی
مدیاں وتی تہا جو انیس ذروشمے جاگہ دات گنت۔ بلوچی زبان ء تہا ہے خوبی
جوانی ء گندگ ء کثیت۔ اشی ء مثال عبدالخالق خالد ء تر تینگیں ناول انت کہ
واجہ ء بلوچی زبان ء گردول گوراداتگ۔ چوشکہ اے ناول دو قرن کوھن انت
بلے انچو دراکثیت کہ اے مرچگیں دور ء ساچست ء اشی ء تہا اخلاقی پنت
جوانی ء دیگ پتگ۔ جبکب ء آئی ء چک ء کردار ہمک وانوک ء دل ء مان کثیت،
زمیندار ء نشار ء جولیت ء کردار ء وانگ ء پد ہرگس وتا پھریزیت۔ واجہ ء اے
ناول ء تہا سولائیں زبان کارمرزنگگ، من اُمیت کشاں کہ واجہ رجائک ء تر
انک ء کار ء بر جاہ داریت ء دیمتر اہم بلوچی زبان ء راسوغات بخشائیت۔

عبدالجبار غریب کراچی
۲۵ فروری ۲۰۰۷ء